

הישיבה השלוש-מאות-ושש של הכנסת התשיעית

יום רביעי, י"ט שבט תש"ם (6 פברואר 1980)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. שאילתות ותשובות

פני האומה" אמר כבודו כי "ארצות-הברית אינה צריכה לבקש רשות מראש להשתמש במיתקנים הצבאיים של ישראל מפני שושינגטון יודעת שכל בקשה מעין זו תיענה תמיד בחיוב".

רצוני לשאול את כבודו :

1. האם זה הוא הנוסח המדויק של הדברים שנאמרו ואם לאו, מה הוא הנוסח ?
2. האם נאמרו דברים אלו על דעת ממשלת ישראל או מתוקף החלטה של ממשלת ישראל ?
3. האם משמעות הדברים היא שגם חיילי צה"ל המשרתים במיתקנים צבאיים שארצות-הברית "תשתמש" בהם יועמדו לרשות הצבא האמריקני וצרכיו ?

שר-הבטחון ע. ויצמן :

לשאלה 1 : התרגום המלא של דברי הוא זה שפורסם בעתון "מעריב" ב-4 בינואר 1980 והנני מצטט : המראיין — "האם מציעה ישראל, או תוכל להציע, הצעה דומה לארצות-הברית" ? ואני עונה לו : "ישראל אינה צריכה להציע. קיימת שותפות עמוקה שרשים בין ישראל לארצות-הברית. אם וכאשר תזדקק ארצות-הברית לדבר מה, היא יודעת שהתשובה תהיה חיובית". המראיין — "האם ארצות-הברית ביררה אצלך במשך ביקורך, למשל, אפשרות של שימוש במיתקנים בישראל ?". התשובה : "לא, אולם אין צורך בכך, משום שידוע שאם יידרשו לה סיוע, שיתוף פעולה או חילופי מידע, הרי שישראל היא אחת מידידותיה הגדולות ביותר של ארצות-הברית במזרח התיכון".

לשאלה 2 שהיא : "האם נאמרו דברים אלו על דעת ממשלת ישראל או מתוקף החלטה של ממשלת ישראל ?" — לא, זו היתה הערכתי.

לשאלה 3 : דיברתי על מיתקנים ולא על חיילים.

הי"ר ח. גרופמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אורי אבנרי.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

האם כבוד השר מסכים אתי שלפני שעושים מעשה כזה בפועל יש צורך בהחלטת הכנסת ?

שר-הבטחון ע. ויצמן :

אני מניח שכאשר נגיע לדבר כזה, אם נגיע אליו, אשקול את דברייך ויכול להיות שאשקול אותם בחיוב.

4542. הוצאת כספים על-ידי עיריית תל-אביב

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הפנים ביום ד' בחשון תש"ם (25 באוקטובר 1979) :

בעקבות פירסומים בעתונות כי בהקמת סוכת שלום מטעם עיריית תל-אביב בכיכר מלכי ישראל הושקעו 900,000 ל"ל ללא אישור ועדה עירונית העוסקת בהקצבות

הי"ר ח. גרופמן :

חברי הכנסת, אני פותחת בזה את ישיבת הכנסת. הסעיף הראשון בסדר-היום : שאילתות ותשובות. אבקש מאת שר הבטחון להשיב לשתי שאילתות.

5228. ביקור אנשי צבא מצריים במפעלי

ייצור נשק ישראליים

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבטחון ביום י"א בטבת תש"ם (31 בדצמבר 1979) :

לאחרונה ביקרו שר ההגנה המצרי איסמאעיל עלי ומושל סיני שהיה גם ראש המודיעין המצרי לשעבר במפעלים בטחוניים וחזו בייצור נשק לצה"ל. אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. איזו מטרה ישראלית נועדו לשרת הביקורים הללו והאומנם היו הם כה חיוניים לישראל ?
2. מה היתה עמדת אנשי בטחון שדה של צה"ל ומערכת הבטחון לגבי חשיפת הסודות הכרוכה בביקורים הללו, כגון גילוי המקום המדויק של ייצור מערכות שיוגות, שיטות ייצור וכו' ?

3. האם נשקלה הסברה כי נתונים שונים שיכלו המבקרים ומלוויהם ללקט בעת הביקורים יועברו לידיעת שירותי המודיעין של ארצות ערב האחרות ?

שר-הבטחון ע. ויצמן :

השאלה הראשונה היתה בקשר לביקוריהם של שר ההגנה המצרי ומושל סיני במפעלים בטחוניים בארץ. התשובה היא שהביקורים היו רצויים במסגרת היחסים הקיימת בינינו ובין מצרים והם נועדו להדק את היחסים בין שתי המדינות.

שאלות 2 ו-3 נוגעות אף הן לביקורים והתשובה היא : אישי ההמשל המצרי היו אורחינו, אורחי מערכת הבטחון, ופרטי הביקור נקבעו בהתאם למקובל לגבי אורחי חוץ רמי מעלה. בהתאם למקובל מתואמים ביקורי רים של אורחי חוץ עם כל גורמי הבטחון וכך היה גם במקרה זה.

הי"ר ח. גרופמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :

אדוני השר, האם בביקורך האחרון במצרים דובר על החשת הנסיגה הסופית של צה"ל מסיני, לפני המועד שנקבע בהסכמי קמפ-דייוויד ?

שר-הבטחון ע. ויצמן :

לא.

5252. שימוש אמריקני בכסיפי צבא ישראליים

חברת-הכנסת א. אבנרי שאל את שר הבטחון ביום י"ח בטבת תש"ם (7 בינואר 1980) :

נמסר כי בראיון בתכנית הטלוויזיה האמריקנית "מול

אורה נמיר (המערך) :

לגבי חוסר האפשרות לאמוד את שיעור הגרעון של עיריית תל-אביב, מתי חושב כבוד השר שאפשר יהיה לאמוד את זה והאם תהיה אפשרות לקבל או את הנתונים ?

שר-הפנים י. בורג :

אני מניח שהוועדה שצריכה לעסוק בזה דנה בכך ואין מניעה שתקבל את התומר כשיהיה מוכן. אבקש רק להזכיר לי זאת.

4919. יחס המשטרה אל פועל מטייבה

חברי הכנסת ת. מרבי שאל את שר הפנים ביום כ' בכסלו תש"ס (10 בדצמבר 1979) :

הפועל הצעיר מטייבה, סלאמה אסעד חביב מסארה, בן 23, עובד זה שנה וחצי במפעל "גיבור" בכפר-סבא והוא אחד מפעילי האיגוד המקצועי במקום. מזה חודשים הינו כתובת ל"הזמנות" מאת תחנת המשטרה בכפר-סבא שמטרתן להשפיע עליו, תוך איומים ולחץ, ליסוג מחברותו בתנועת הנוער הקומוניסטי ומפעילותו באיגוד ה-מקצועי. ב-23 בנובמבר 1979, עם חזרתו מהעבודה לביתו בטייבה, הוא מצא בבית "הזמנה" מהמשטרה להתייצב לחקירה. ה"הזמנה" הושארה בביתו לאחר שהמשטרה ביקרה בביתו וערכה בו חיפוש על-פי צו חיפוש אחר "מכונת זיוף תעודות זהות". החיפוש כמובן לא העלה דבר אך המשטרה החרימה "גרביים ודברי הלבשה" שהפועל הנ"ל קנה מהמפעל שבו הוא עובד וברשותו קבלות המעידות על כך. הזמנת המשטרה לחקירה ציינה את המועד : יום ראשון, 25 בנובמבר 1979, בשעה 15:00. הפועל עשה סידורים מיוחדים במקום עבודתו כדי להשתחרר ולהגיע בזמן לתחנת המשטרה אך המשטרה הופיעה כבר בשעה 13:00 במקום עבודתו ולקחה אותו לתחנה. במשטרה הוא נחקר על "גניבת מכשירי עבודה", האשמה שנדחתה על-ידו בתוקף, והוא שוחרר לאחר חקירתו. עם חזרתו הביתה מצא כי המשטרה ביקרה בינתיים עוד פעם בביתו בלויית פקיד מבית-החרושת "גיבור", ערכה חיפוש והחרימה כלי עבודה השייכים לשכנו. למחרת, עם חזרתו לעבודה הודיעה לו ההנהלה שהוא מפוטר בהתאם לתביעת המשטרה. יש לציין שבשבוע לאחר פיטוריו נערכו בחי-רות לוועד הפועלים והוא היה מועמד לחברות בוועד זה.

הגני שואל את כבוד השר :

1. מה הן הסיבות להזמנות החוזרות ונשנות של הפועל סלאמה אסעד חביב מסארה מהכפר טייבה לחקירה במשטרת כפר-סבא ?

2. מהן הן הסיבות לחיפושים בביתו של הפועל הנ"ל ?

3. מדוע מצאה המשטרה לנכון לבוא למקום עבודתו ולעצרו שם ולא להמתין להתייצבותו בשעה שאלה הוזמן ?

4. האם נכון הדבר שהמשטרה תבעה מהנהלת בית-החרושת "גיבור" בכפר-סבא לפטר את הפועל ?

5. האם מוכן כבוד השר להודיע להנהלת מפעל "גיבור" בכפר-סבא שאין למשטרה האשמות נגד הפועל הנ"ל וכי אין היא מתנגדת להסעקתו ?

6. האם מוכן כבוד השר לחקור את פעילות אנשי המשטרה שגרמו נזק רב והביאו לפיטוריו בלתי מוצד-קים של הפועל הנ"ל ?

כספיות ובעקבות הידיעות על מצבן הכספי הקשה של הרשויות המקומיות בכלל ועיריית תל-אביב בפרט, אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם הידיעה נכונה ?

2. אם כן, מה הם מקורות המימון של מיליון הלי-רות בקירוב לבניית הסוכה ?

3. מה הוא תקציב עיריית תל-אביב לשנה זו, 1979/80, לאירועים ?

4. מה הם סוגי האירועים ומה הוא הסכום המיועד לכל אחד מהם ?

5. מה הוא סכום הגרעון הצפוי לתקציב עיריית תל-אביב לשנת כספים זו ?

6. מה הוא סכום הריבית שתשלם העיריה על גרעון זה ומה הוא שיעורה של הריבית ?

7. מה הוא סך כל גרעונה המצטבר של עיריית תל-אביב ?

8. מאילו מקורות ימומן גרעונה של עיריית תל-אביב ?

9. האם קיים פיקוח של משרד הפנים על תקציב ההוצאות של עיריית תל-אביב ואם כן, מה הוא טיבו של הפיקוח ?

שר-הפנים י. בורג :

לשאלה 1 : הידיעה נכונה.

לשאלה 2 : לפי הודעת העיריה מקורות המימון מת-חלקים כדלקמן : 800 אלף לירות מתקציב התרבות ; 50 אלף לירות — הקצבת המועצה הדתית ; 50 אלף לירות — הכנסות מדוכנים וממכירת כרטיסים.

לשאלה 3 : תקציבי התרבות והאירועים שהוגשו על-ידי העיריה מסתכמים ב-276.7 מליון לירות, מהם 4.7 מיליון לירות לאירועים.

לשאלה 4 : במסגרת תקציב התרבות שממנו מומנו אירועי "סוכת שלום" בכללים כ-10 מיליון לירות לאירועים תרבותיים ולמופעים כגון : חגיגות יום העצמאות, אירועי שנת ה-70, ערבי עדות, הרקדות, ערבי מוסיקה ומחול וכדומה. תקציב האירועים הנזכר לעיל מיועד לאירוע ולקבלות פנים בהזדמנויות שונות.

לשאלות 5—6 : לא ניתן לאמוד את הגרעון הצפוי שכן שיעורו יהיה תלוי בהיקף הסיוע של משרד הפנים, וכידוע, אין עדיין סיכום בנושא. שיעור הריבית תלוי בסכום הגרעון שישטבר.

לשאלה 7 : הגרעון המצטבר של העיריה ל-31 ב-מאס 1979 הסתכם ב-1 מיליארד ו-73 מיליון לירות.

לשאלה 8 : הוקמה ועדה מיוחדת המשותפת למשרדי הפנים והאוצר ועיריית תל-אביב לבדיקת הבעיות הכס-פיות של עיריית תל-אביב. ועדה זו תקבע את סדרי המימון של העירייה, וחובותיה בכלל זה.

לשאלה 9 : הפיקוח הקיים הוא כמו לגבי שאר העי-ריות. משרד הפנים אישר תקציב ל-1978 ומסגרת תקציב לשנת 1979 לפי הכללים המקובלים, המשרד לא, אישר תוספות תקציב שלא היה להן מימון ודרש מן העיריה להימנע מהוצאות כאלה.

ח"י"ר ת. גרוסמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אורה נמיר.

לשאלות 2—3: במקרה זה מדובר במפעל הנמצא מחוץ לתחומי הקו הירוק, רצועת עזה, שם לא הוחל החוק הישראלי.

4987. כבילת אסירים באזיקים

הכריזת הכנסת ש. מולידאנו שאל את שר הפנים ביום כ"ב בכסלו תש"ם (12 בדצמבר 1979):

בשידור "מבט" של הטלוויזיה מיום 23 בנובמבר 1979 נראו שני אנשי שכונות, שנעצרו בחשד השתתפות בהפיגות האלימות שהיו בירושלים נגד התכנית הכלכלית של הממשלה, כאשר הם כבולים באזיקים וזאת בעת שהובלו לבית-המשפט להארכת מעצרים.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. מה הן ההוראות הקיימות לגבי כבילה באזיקים הן של אסירים והן של עצירים?

2. האם לגבי אזרחים ישראלים המתגוררים בשטחים המוחזקים קיימות הוראות שונות מאלה הקיימות לגבי ישראלים המתגוררים בתחום הקו הירוק?

3. מאחר שמטרת הכבילה היא מניעת אפשרות של בריחה, מה טעם בכבילת חשוד בהשתתפות בעבירה שאינה חמורה במיוחד, כדוגמת המקרה הנדון, כאשר החשש שהחשוד יברח כמעט שאינו קיים?

4. האם במערכת השיקולים לכבילת אסיר, ולא כל שכן עציר, נלקחת בחשבון ההשפעה ההרסנית שיכולה להיות על אותו אדם כתוצאה מכבילתו ומידת השפעתה על אורח התנהגותו בעתיד ועל סיכויי שיקומו?

תשובת שר-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההוראות הנהוגות במשטרה קובעות כי ככלל לא יובלו עצורים או אסירים כבולים ברחוב אלא עד להבאתם לרכב המיועד להסעתם. כן נקבע כי ככלל לא ייכבל עציר או אסיר אלא במקרים אלה: א. כאשר קיים יסוד סביר להניח שהוא ינסה להימלט או כאשר ידוע שהוא נמלט בעבר ממשמר חוקי; ב. כאשר הוא ידוע כאלים ובעלול לפגוע באנשים או ברכוש; ג. כאשר אין לו מקום מגורים קבוע וידוע בישראל ויש יסוד להניח כי יימלט ממעצרו; ד. כאשר מדובר בחשוד או בנאשם בעבירה שדינה 10 שנות מאסר ויותר.

2. לא.

3. במקרה הנדון בשאילתה זו היה בידי המשטרה מידע — שאומת — כי חברי העצורים יפגינו בעת קיום הדיון בבקשה להארכת המעצר נגד המשך החזקת חבריהם במעצר והיה חשש כי העצורים ינצלו את האגדרלמוסיה שתיווצר כדי לנסות להימלט.

4. כן, כאמור, קובעות ההוראות הפנימיות במשטרה כללים מוגדרים בנושא זה.

5477. היערכות המשטרה לתכנית רבי-שנתית

הכריזת הכנסת כ.צ. רובין שאל את שר הפנים ביום י"ט בשבט תש"ם (6 בפברואר 1980):

פורסם כי שר הפנים אישר למפקח הכללי של ה-משטרה להכין תכנית אב רבי-שנתית וכי בדיונים מש-תתפים קציני משטרה רבים, עוד נמסר כי המפקח"ל דורש להציג בדיונים אלה מדדים כמותיים לענפי הפעולה השונים של המשטרה.

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1—3: על-פי מידע שנתקבל במשטרת מרחב השרון בדבר מעורבותו של האדם הנזכר בשאילתה בפ-לילים הוצא נגדו צו חיפוש. נערך חיפוש בביתו ובארנונו במפעל שבו עבד ונמצא רכוש החשוד כגנוב ורכוש חשוד אחר. בעקבות החיפוש זומן החשוד לחקירה, הוא התייצב, נחקר ושוחרר בערבות. החשוד זומן לחקירה פעם נוספת אך עד למועד הכנת תשובה זו הוא לא התייצב במשטרה. נגד החשוד נפתחו תיקים פליליים והחקירה בהם טרם הסתיימה.

לשאלות 4—5: המשטרה לא פנתה להנהלת המפעל בדרישה לפטר את האיש ואין בדעתה להתערב לשם המשך העסקתו.

לשאלה 6: כעולה מתשובתי דלעיל נערך בירור בעניין ולא נמצא דופי בפעולות המשטרה.

4920. הקמת מפעלים חסרי ציוד למניעת זיהום

הכריזת הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום ב' בכסלו תש"ם (10 בדצמבר 1979):

קיבלתי מסמך שנשלח אלי ממפעל "הקורגס" באש-דוד העוסק במיחזור והתכת עופרת. במפעל זה נרכש נסיון רב בנושא הנזקים הסביבתיים העלולים להיגרם כתוצאה מהיחשפות יתירה לעופרת, הן מן ההיבט הסביב-תי והן מבחינת בריאות הפועלים במפעל. מן המסמך עולה כי לרשויות המפקחות אין היכולת והכלים כדי לכפות את הפיקוח הנדרש על המפעלים וכי ניתן כיום להקים בארץ מפעל רק על סמך הגשת תכנית שבהן תהא התחייבות לעמוד בתקנים המקובלים אך לא נערכת כל בדיקה שתוודא כי הכלים שבהם ישתמש המפעל יהלמו את הדיוש ויפתרו את הבעיות הסביבתיות והבריאותיות שהוא מעורר. יתירה מזאת, מאשרי התכניות אינם מש-תמש בקריטריונים הקפדניים הנהוגים בארצות מפות-חות ואחת הדוגמאות לכך היא המפעל "אורי תעשיות משולבות בע"מ" אשר קיבל אישור להקמתו על סמך הגשת תכנית שבכיוול תפתורנה את הבעיות האקולוגיות אשר תתעוררנה עם הפעלתו אך מתברר כי הוא מוקם ללא ארובה וללא התחשבות בגורמים נוספים, כגון מקומו — הוא מצוי על דרך ראשית ומסכן את בריאות הנוסעים — מיתקניו שאינם מתופעלים כהלכה ומהווים סכנה ממ-שית; לא קיים פיקוח על עבודתם וגם הפועלים אינם עוברים בדיקות כנדרש.

אי לכך אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם נכונה הידיעה כי ניתן להקים מפעל רק על-ידי הגשת תכנית והתחייבות לפעול למניעת זיהום?

2. באיזה אופן אוכף המשרד את החוק על מפ-ריו, במקרה זה בית-החרושת "אורי תעשיות משולבות בע"מ"?

3. האם מודע השר לעובדה שמפעל מהסוג הנ"ל שאינו מתקין אבזורים למניעת זיהומים, שהם ציוד יקר, כמתחייב מהחוק הריהו מתחרה לא הוגן למפעלים הממל-אים אחר הוראות החוק?

שר-הפנים י. בורג:

לשאלה 1: כן, אולם יש להדגיש שהתכניות וה-התחייבויות נבדקות לפני מתן היתר הבנייה ורשיון העסק על-ידי הרשויות המוסכמות.

הרימו כבר תרומה ייחודית רבת-חשיבות לדיונים, תרומה שהיתה נמנעת מהם אלמלא השתתפו גם אלה בהם.

4. כל אירגון, לא כל שכן אירגון ארצי גדול ומורכב כמו משטרת ישראל, חייב למצוא מכנה משותף להערכת עבודתו. הערכה זו נעשית באמצעות כלים סטטיסטיים שפותחו ושוכללו לצרכים מסוג זה. תפקיד הפיקוד הבכיר הוא לבחור בכלים המתאימים ביותר ולהתאימם לצרכי המשטרה כדי שיבטאו מבחינה כמותית את מלאכת השיטור. מדדים כמותיים אלה יבטיחו כי משאבי האדם והחומר יוקצו ליחידות השונות על בסיס אחיד. מדדים אלה יאפשרו לבחון בצורה טובה יותר את צרכי המשטרה ולהחליט על סדרי עדיפויות תוך שותפות באחריות.

ברצוני להוסיף שאני עוקב מקרוב אחרי הדיונים באמצעות המפכ"ל וראש אגף המשטרה במשרד הפנים, שהוא גם שותף לצוות המנחה את עבודת התיכנון על יד המפכ"ל. כבר בשלבי הדיון הראשוני רואים אנו בשורות המשטרה פתיחות רבה בהבעה החפשית של הדעות ובליבון ההשקפות השונות ובגיבוש תפיסות היסוד ודרכי החשיבה. כן עדים אנו לרגש השותפות וחיווק הליכוד ורוח הצוות בחיל. מובטחני שהמשטרה תצא מחוזקת משרת הדיונים הללו, במיוחד כאשר נאפשר לה ביצוע תכנית רב-שנתית לראשונה בתולדות משטרת ישראל.

היו"ר ח. גרופמן :

אדוני השר, חבר-הכנסת תופיק טובי לא היה נוכח כאשר קראתי את מספר השאלות והוא מבקש שתשיב על השאלות שלו אם אתה מוכן.

(שר-הפנים י. בורג קורא את התשובה, ראה עמ' 1767).

היו"ר ח. גרופמן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

אדוני השר, היות שהנהלת המפעל טענה שהיא פיטרה אותו לפי פניית המשטרה, האם המשטרה מוכנה להודיע למפעל שהיא איננה מבקשת את פיטוריו ?

שר-הפנים י. בורג :

המשטרה איננה לשכת עבודה. זוהי מדינה חפשית ואם אדם חשוד על עבירת רכוש על המעסיק להחליט אם הוא רוצה להעסיק אותו או לא. הטקסט של התשובה שלי הוא פומבי והוא מדבר בעד עצמו.

ב. החלטות בדבר אישור הוראות : 1. בצו הסדרת יבוא טובין (הפקדות),

תש"ם—1980 ; 2. בצווי תעריף המכס והפטור (תיקונים מס' 38, 39),

תש"ם—1980 ; 3. בצווי מס קנייה על טובין (תיקונים מס' 80, 81, 83),

תש"ם—1980 *

(תיקון מס' 39), תש"ם—1980 ; בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 80), תש"ם—1980 ; בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 81), תש"ם—1980 ; בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 83), תש"ם—1980. רשות הדיבור להבאת הצווים לחבר-הכנסת שלמה לורינץ, יושב-ראש ועדת הכספים.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. מה הן מגמות התכנית ?

2. מה הוא הטעם בהכנתה של תכנית רב-שנתית בנסיבות המשתנות במהירות בעוד נתונים מרכזיים רבים אף אינם ניתנים לחיזוי מראש ?

3. מדוע מעסיקים בנושא זה קציני משטרה כה רבים בשעה שידוע כי המשטרה סובלת ממצוקה בכוח אדם וכי יש פער גדול בין המצוי לבין הצרכים והאם לא היה עדיף להטיל מלאכה זו על ועדה או על צוות בעוד אנשי המשטרה יכולים היו להמשיך בעבודה הסדירה ?

4. מה היא המשמעות של ביסוס עבודת המשטרה לענפיה על מדדים כמותיים בשעה שידוע כי זו מלאכה רבת פנים בעלת משתנים שאינם ניתנים כנראה למדידה כמותית ?

שר-הפנים י. בורג :

1. מגמת תכנית האב היא להתוות את אירגונה של משטרת ישראל, את תפעולה ואת פריסתה בראייה רב-שנתית. כוונת המשטרה היא ששנת העבודה 1980 תהיה הראשונה שתיגזר מתכנית רב-שנתית. התכנית תאפשר למשטרה לגשר על הפער הקיים בין מצב המשטרה לבין התכנון האופטימאלי שאנחנו שואפים אליו.

2. התיכנון הרב-שנתי — בהיותו ביטוי להערכת מצב כוללת — הוא חיוני כדרך של היערכות לנסיבות משתנות ולאירועים בלתי צפויים. התיכנון משמש תשתית לשינויי היערכות מהירים במירב היעילות ותוך פגיעה מזערית בפעילות השיגרתית. כל התיכנון הוא בסיס לשינויים לפי הצרכים אולם הוא המאפשר את ביצוע השינויים בדרך מסודרת ושקולה.

3. ההשתתפות של קציני משטרה רבים בתהליך התיכנון היא חיונית, היא חשובה, כדי לאפשר לאנשים המתמודדים עם בעיות היום-יום בשטח להביע את דעתם על סמך נסיונם והידע המקצועי שצברו. על השוטרים והקצינים המתמודדים עם בעיות היום-יום בשטח להביא בפני הפיקוד הבכיר את משאלותיהם ואת הצעותיהם על סמך לקחי העבר. שום ועדה או צוות אינם יכולים לעשות זאת במקומם. ההצעות והתכניות הללו ישמשו בסיס לעבודת המטה לגיבוש התכנית הרב-שנתית. השתתפות קציני המשטרה גם מעניקה תחושה של שותפות בחשיבה ובעשייה ובכך היא מקנה ליכוד להרגשת שותפות לחיל כולו. יצויין שהפיקוד הווטרנארי ואנשי השורה

היו"ר ח. גרופמן :

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף ג' בסדר-היום : החלטות בדבר אישור הוראות : בצו הסדרת יבוא טובין (הפקדות), תש"ם—1980 ; בצו תעריף המכס והפטור (תיקונים מס' 38, 39) ; בצו תעריף המכס והפטור (תיקונים מס' 80, 81, 83) ; בצו תעריף המכס והפטור

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להביא את צו הסדרת יבוא טובין (הפקדות), תש"ם—1980. במסגרת המדיניות של ספיגת כסף מהציבור וצמצום היבוא למען הבראת המשק הוטלה, בהתאם לצו הסדרת יבוא טובין (הפקדות), תש"ם—1980, על מייבא טובין חובה להפקיד סכום כסף בשיעור 10% מערך הטובין. הסכום המופקד יוחזר לחשבון המפקיד בבנק כעבור חצי שנה מעת ההפקדה. חובת ההפקדה תחול על טובין שיובאו תוך חצי שנה מיום תחולתו של הצו, דהיינו עד 20 ביולי 1980. גברתי היושבת-ראש, אבקש להעמיד את הצו להצבעה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אנחנו עוברים להצבעה, כל צו בנפרד.

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו הסדרת יבוא טובין (הפקדות), תש"ם—1980, נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אבקש את יושבת-ראש ועדת הכספים להביא את הצו הבא.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

גברתי היושבת-ראש, אני מתכבד להביא את צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 38), תש"ם—1980. בצו זה שלושה תיקונים עיקריים : 1. הפטור על הטובין המשמשים את חברת החשמל שונה ממותנה למהותי. המדובר בתיקון טכני הבא לאישור מסיבות פורמאליות ואין לו השפעות על מצב הגבייה בפועל. במסגרת רביזיה המכוונת לפישוט תהליכי העבודה בוטל הפטור המותנה ובמקומו נקבע פטור מהותי. הפטור המותנה חל אך ורק אם הטובין משמשים את המטרה האמורה בצו וכל עוד הם משמשים מטרה זו. בצורה זו יש לקיים מעקב ופיקוח מתמיד. כדי למנוע זאת הוגדרו הטובין הנ"ל בצורה כזאת שלא ניתן יהיה להשתמש בטובין המוגדרים במסגרת הפטור המהותי למטרות אחרות מלבד לחברת החשמל. המדובר בצינורות מתכת, בהתקנים ובמכשירים חשמליים לבקרה או לפיקוד מרחוק במיתקני עזר לדוודים יוצרי קיטור ; 2. בוטלו הפטורים המותנים של כמה מוצרים מאחר שהם לא היו בשימוש או שהועברו לפטור מהותי ; 3. סיווגם של חלקי זכוכית לשפופרות לטלוויזיה הועבר מפרט אחד לפרט אחר. השינוי בסיווג הביא לכך שהטובין היו צריכים להיות פטורים. כדי למנוע הפסד הכנסות חויבו הטובין מחדש באותו שיעור שהיה חל עליהם כאשר סווגו במסגרת הפרט הקודם : 22%. אני מבקש להעמיד את הצו להצבעה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אני מעמידה להצבעה את הצו.

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 38), תש"ם—1980, נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אנו עוברים לצו הבא : צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 39), תש"ם—1980.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

צו זה מעדכן את המכס הקצוב על חלפים משומשים לרכב מגנוני בהתאם לשינויים בשערי החליפין. פרטי השינויים מופיעים בדברי ההסבר לצו המונח על שולחן הכנסת. אני מבקש להעמיד את הצו להצבעה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אני מעמידה להצבעה את הצו.

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 39), תש"ם—1980, נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אנו עוברים לצו הבא : צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 80), תש"ם—1980.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

צו זה מאחד את שיעורי מס הקנייה על נייר וסרטי צילום ל-40% במקום 32.5% ו-40% כדי לפשט את תהליכי הסיווג של הסחורות ולהקל הן על היבואנים והן על אנף המכס. נטל המסים הכללי לא יעלה מאחר שבמקביל פורסם צו פטור ממכס. אני מבקש להעמיד את הצו להצבעה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אני מעמידה להצבעה את הצו.

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 80), תש"ם—1980, נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אנו עוברים לצו הבא : צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 81), תש"ם—1980.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

צו זה כולל ארבעה תיקונים : 1. התקנת חוגות בטלפון נקבעה כפעולת השבחה החייבת במס ; 2. כדי להסיר ספק נקבע כי המס על מצלמות יחול גם על מצלמות פולארואיד ; 3. חלקים ואביזרים לכל המכשירים הביתיים האלקטרו-מכאניים לטחינה, לעירבול, לריסוק, לחיתוך או לסחיטת מזון חויבו במס כאשר חלקים אלו מהווים יחידה אחת להפעלה עם המכשירים הנדונים (עד כה חויבו במס אך ורק חלקים למערבלים או למסחטות) ; 4. עם ביטול המס על מאווררי תיקרה בוטל בטעות המס על מכשיר לקליטת אדים במטבח כי סיווגם הפורמאלי של מכשירים אלו הוא כמאווררי תיקרה. אי לזאת הוטל שוב מס על מכשירים אלו בשיעור של 45%. אני מבקש להעמיד את הצו להצבעה.

היו"ר ח. גרוסמן :

אני מעמידה להצבעה את הצו.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 81), תש"ם—1980, נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מעמידה להצבעה את הצו.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מעמידה להצבעה את הצו.

הצבעה

החלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 83), תש"ם—1980, נתקבלה.

אנו עוברים לצו הבא: צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 83), תש"ם—1980.

שלמה לוריניץ (יו"ר ועדת הכספים):

צו זה מעדכן את מס הקנייה על חלפים משומשים לרכב מנועי במקביל לצו מכס מס' 39. אני מבקש להעמיד למיד להצבעה את הצו.

ג. הודעת הממשלה על המצב בחברון

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף ד' בסדר-היום הודעת הממשלה על המצב בחברון. יביא את ההודעה שר הבטחון.

שר-הבטחון ע. ויצמן:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביום ה', 31 בינואר 1980, בשעות הצהריים טייל יהושע סלמה וז"ל מכיוון מערת המכפלה למרכז העיר חברון דרך העיר העתיקה. המנוח היה תלמיד ישיבת ההסדר של קריית ארבע. הוא טייל לבדו לבוש בבגדים אזרחיים ובלתי חמוש. בכניסה הצפונית לקסבה נורה יהושע בראשו, מאחור ומטווח קצר, מאקדו על-ידי יורה רעול פנים שנמלט מייד לאחר הירייה. כשהוא פצוע יהושע לבית-חולים בחברון על-ידי המשטרה המקומית ומשם הוחש במסוק לבית-החולים "הדסה" בירושלים, שם נפטר. דקות אחדות לאחר ביצוע הרצח הגיעו כוחות הבטחון למקום והוטל עוצר בכל העיר העתיקה ובחברון. כמורכב תוגברה קריית-ארבע בכוחות בטחון. בעקבות הרצח נערכו כו ונערכות סריקות מבית לבית וזרועות הבטחון עצרו לתקירה מספר ניכר של תושבים מקומיים, 15 מתוכם עדיין עצורים לחקירה. כל זרועות הבטחון ממשיכות בחקירת הרצח ובמאמץ להביא ללכידתו של הרוצח.

חברי הכנסת, מאז שבאנו ליהודה, לשומרון ולחבל עזה פעלו ממשלות ישראל כדי להבטיח את זכותנו להתיישב ולנוע בחופש ובבטחון בחבלי ארץ אלו תוך קיום יחסי שכנות טובה עם התושבים הערביים ואי פגיעה בהם. אולם מאז שבאנו לחבלי ארץ אלה אנו מקיימים בהם ועוד נקיים בהם לחימה רצופה נגד אירגוני מרצחים המזוהים מבחינה מדינית ומבחינה צבאית עם כמה מדינות ערביות ומנסים לזרות בהלה ופחד באוכל.

לוסיות הערבית והיהודית כדי לשבש את אחיזתנו והתנחלותנו בחבלי ארץ אלה וכדי להכשיל את תהליך השלום הראשון עם מצרים בעודו באבן. חברי הכנסת, במלחמת ששת הימים לאחר הדפסת תוקפנות שנועדה לחסל את קיומה של ישראל בגבולות 1967 הצלחנו במערכות רוויות בדם בנינו להציב את מערכות ההגנה על עצם קיומנו בבקעת הירדן, בהרי השומרון וביהודה. בעקבות זאת גם פתחנו מחדש חבלי ארץ אלו לנוכחות יהודית, לתנועה יהודית, להתיישבות ולמגורים וליצירת מערכת שכנות טובה בין יהודים לערבים במרחבים שבהם יהיה עליהם תמיד לשכון יחד זה בצד זה, תוך קיום יחסים תקינים, ללא נישול וללא פגיעה בזכויות אנוש. אין כוח ואין גורם שיבטל את אחיזתנו הבטחונית, את ישובינו ואת נוכחותנו בחבלי ארץ אלו ואנו נמשיך במאמצינו ביתר שאת לקיים את הבטחון והסדר הציבורי באזורים אלו, ללחום עד חרמה באירגוני הטרור בארץ ומחוצה לה ולהמשיך לבסס את התשתית הבטחונית וההתיישבותית המתנה את הגנת עצם קיומנו ואת זכותנו להיות ולנוח בחופש בבטחון בחברון, בשכם, ברמאללה ובכל אתר ביהודה, בשומרון ובחבל עזה.

חברי הכנסת, שבנו לעיר האבות לא כדי לרשת תת מקום תושביה הערביים. שבנו אליה ונישאר בה כיוון שהיינו בה ברוב תקופות העבר וכיוון שזכותנו לשכון באזור זה מעוגנת במורשתנו הדתית והלאומית. זרועות הבטחון יעשו כל מאמץ עד אשר יתפסו הרוצח והאחרים האחריים לרצח וזרועות הבטחון גם יגבירו את הסידורים באבטחת המתיישבים והתנועה לכל מקום ואתר.

כבוד היושבת-ראש, אני מציע להעביר את ההצעות לוועדת החוץ והבטחון.

1. הודעות הסיעות

היו"ר ח. גרוסמן:

וההתיישבות. אין ניחומים למשפחתו ולעמו ואין נקם לדם טהור, דם תלמיד תורה ולוחם בישראל. הרצח הזה נעשה למטרה פוליטית, כדי להרתיע יהודים מנוכחות ומהתיישבות בחברון. כבר היה כזאת בארץ ישראל. ארבע הערים הקדושות שבהן היו קהילות יהודיות ברציפות כמעט בכל שנות כיבוש הארץ על-ידי זרים — ירושלים, חברון, צפת וטבריה — קהילות אלה סבלו בשנות הפרעות תרפ"א—1921, תרפ"ט—1929, ומ' אורעות תרצ"ו—תרצ"ט—1936—1939. קהילות אלה היו בתחילת ההתנכלות הערבית והרצח הפוליטי למען הכחדת הישוב היהודי, מניעת נוכחות יהודית ותנועת יהודים, הרתעת העלייה וההתיישבות היהודית בארץ ישראל ולמען מניעת ההקמה של הבית הלאומי היהודי בארץ-ישראל. היריות שנוירו בעבוע שעבר בחברון מצטרפות

ההצעה של שר הבטחון איגנה במקומה כיוון שוועדת הכנסת החליטה שיהיה דיון. יימסרו הודעות במסגרת 10 דקות לכל סיעה. אנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לראש שון הגוואמים, חבר-הכנסת יוסף רום, ואחריו — לחבר-הכנסת יוסי שריד.

יוסף רום (הליכוד):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לאור היום ולענין קהל רב נעשה מעשה תועבה בלב חברון. רצח החילי העולה-המתיישב יהושע סלמה הי"ד מסמל את הרצון לפגוע במטרה להרוס את הבטחון, את העלייה ואת ההתיישבות היהודית בארץ ישראל. אלה התגלמו באיש הצעיר, העולה המתנדב שהגשים בחייו את צו הבטחון

עוד האלה ומעניין שבתי הרובע היהודי, בית "הדסה" ובתי יהודים בסביבתה, לא יושבו עליידי ערבים. הם עומדים בשממון למעלה מ-50 שנה, עד היום הזה. מעין פחד נסתר מקללת דם הנרצחים והנשחטים. היום חובה על עם ישראל לחדש את הישוב בחברון. לא תגובה לרצח חפים מפשע, לא כנקמה על דם שפוך, אלא כתרומה לחידוש הקוממיות היהודית וסמל לקשר ההיסטורי לקהילות היהודיות שהתקיימו בארץ ישראל. זאת היתה המדיניות שהנחתה את ממשלת ישראל בחדשה את הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים. זאת היתה המדיניות שהנחתה את ממשלת הליכוד הלאומי, בראשות לוי אשכול ז"ל, בהחלטה לחדש את הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים וזאת נעשה בתמיכת כל הממשלות מאז 1967. לצערנו לא נעשה הדבר לגבי הרובע היהודי בעיר הקדושה השנייה בארץ ישראל, היא חברון. אכן, הוקמה קריית-ארבע אבל החזרת הישוב היהודי לחברון מחייבת גם חידוש הרובע היהודי בחברון עצמה. מושבים של הרובע מסומנים בתי היהודים שרובם אינם מיושבים וניתן לשקם את הרובע וליישב בו יהודים ולחדש את שרשרת הישוב היהודי בחברון שהתקיים מימי עצמאות ישראל העתיקה והמשיך להתקיים בזמן גלות עם ישראל וניתק ממנה בכוח הפרעות משנת 1936, בימי המנדט. לא תהיה זו פעם ראשונה שישוב יוקם בעקבות גיבורי ישראל שנפלו. מעלה-החמישה, קריית-שמונה, יתייעם, קמו כדי לזכור ולהזכיר את גיבורי תקומת ישראל. הקמת הישוב היהודי ברובע היהודי בחברון צריכה להיות בהתאם למדיניות שהקימה את הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים מאותם נימוקים ומאותן סיבות. אני מציע לא לערב בעניין זה את חילוקי הדעות ביחס להת-יישובות יהודיות בערים ביהודה ובשומרון אף שאני רואה בחיוב ישובים שבהם יהודים וערבים חיים יחד כי לדעתי רק חיים משותפים של יהודים וערבים יבטיחו חיי שלום בארץ ישראל. חידוש קהילת חברון מהווה תיקון עולל היסטורי כפי שהיה חידוש הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים. אישור התיישבות יהודים ברובע היהודי בחברון כבר עמד על סדר-יומה של הממשלה ואין פנייה זו באה רק משום הרצח בחברון. הגיעה העת, אדוני ראש הממשלה ואדוני שר הבטחון, לעשות לחידוש הקהילה היהודית הקדושה הזאת.

באשר לרצח הנתעב סומך אני על שלטונות הבטחון שידעו לבער את הרע מארצנו ולהעניש את המרצחים. יש לגדוע את היד המרצחת משרשה ולזכור שלא יינקו אלה המכונים ומדריכים את המרצחים מרחוק.

לבסוף ברצוני לקרוא לבדיקה מחודשת של מדיניות הממשלה כלפי ערביי ארץ ישראל. אין ספק שזריקת אבנים והקמת מחסומים מובילות להתדרדרות המצב הבטחוני עד כדי יריות ורצח אם אין תגובה מתאימה בהיקף ובצורה הולמת בעתה. אנו עדים להתדרדרות הגובלת בהתחצפות ששורשיה בה פרשת בסאם שקעה פרשת ההתנכלות להתיישבות בעזרת צווי בתי-משפט וכו'. רק מדיניות נבונה, מתואמת, חד-משמעית, נחרצת, אמינה ותקיפה תוכל להתמודד עם הבעיה הקשה וה- מסובכת שקציג הרצח בחברון לפני עם ישראל.

היו"ר ח. גרופמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יוסי שריד, ואחריו — לחבר-הכנסת יהודה בן-מאיר.

ליריות ולטבח, לסכנים ולגרזנים של שנת תרפ"ט. וכך מסופר ב"ספר חברון": "בבית הכנסת של 'הדסה' נקרעו ספרי התורה לגזרים, החפצים הטובים נשדדו, את הבית הציטו על כליו ורהיטיו, לבל יישאר זכר למוסד החסד הגדול של היהודים, אשר היה סמל לצדק אנושי. יום היו עשרות ערביים באים לכאן להתרפא, חינם. ושם, בבית גרשון בן-ציון, הרוקח האומלל הקיטע, מחוללים שדי השחת מחולל-פרא. את עיניו של הרוקח ניקרו ודק-רוהו בסכנים ובפגיונות, חתכו את ידיו של אשתו ופצעו פצעים אנושים (שמהם מתה בירושלים). הם ביקשו להתעלל גם בבית, אולם היא התנגדה בכוח והמיר תוה במיתה משונה ואכזרית... הנה שם, על דרך באר-שבע, מתנפלים המרצחים על בית קפילוטו—בורלנד. הרוצחים הקיפו את הבית, ומראשי ההרים יורד המור-פורעים ופורץ את הדלת האחורית של בית בורלנד. אותו רגע נפרצה גם הדלת הראשית. בן-הישיבה, אברהם-דב שפירא, עומד נגדם ולוחם בנבונה עם סכין בידו עד שהוא נופל חלל. העילוי הצעיר, צבי הלר, מוכה באלות באכזריות רצח, והוא צוות אליהם: 'הלא ילד אנוכי, למה תמיתוני?'... והנה — מאות רוצחים מקיפים גם את בית א"ד סלונים ומשתערים עליו בנפץ. האוויר רועד מזעקת זוועה אימה, יללה ארוכה, מתרידה וספוגת יאוש. פה, בבית הזה, מצאו מחסה כשבעים נפש, בני ישיבה ובעלי משפחות, אשר חשבו את המקום לבטוח ביותר, כי האיש א"ד סלונים ז"ל היה מכובד מאוד על הערבים... וכמי שהיה החבר היהודי היחיד במועצת העיריה של חברון, היו לו ידידים רבים בין זקני העיר ונכבדיה, והם הבטיחו להגן עליו... עטופים בטליתותיהם, אחוזי אימה ופחד, היו הגברים עומדים ומתפללים בחיל וברעדה את תפילת השבת. אחדים הביטו בזוועה על הטבח שבבית בורלנד. פתאום רעש הבית מנפץ וגוויחה. דפיקות חזקות נשמעו בדלת בית סקולובר, המחובר לבית סלונים... לפתע נעו אמות הספים מקול אדיר של מוטות ברזל וקרדומות... פתאום נעשה חור בדלת ויריות רועמות. כדור פוגע בידו של מר י' ייני, כדור שני פוגע בפניו של מר וולנסקי... כדור מפלח את בטנו של בן הישיבה ישראל-מרדכי קפלן... אך הנה פרצו הרוצחים אל הבית דרך דלת הגג. בני הישיבה דב ליפין ואלתר שר, שהחזיקו בדלת עד הרגע האחרון ועמדו נגד הרוצחים בהתפרצם הביתה, נופלים חללים על המדרגות. אותו רגע נפרצה גם הדלת הראשית. מר א"ד סלונים יורה מאקדחו. מוט ברזל כבד ניחת על ראשו בכוח, האקדח צונח מידו והוא נופל מתבוסס בדמו...".

עמם הדר (הורביץ) (המערך) :
במה זה דומה ?

יוסף רום (הליכוד) :

"בדמייך חיי, בדמייך חיי".

אלה הם רק מעט מתיאורי הזוועה. חשוב שקטעים ספורים אלה יירשמו ב"דברי הכנסת" כזכרון לנסיון להכ-חיד קהילה יהודית בארץ ישראל. זו הסיבה שקראתי את הדברים כאן. ידוע לי היטב ההבדל בין מה שקרה בשבוע בחברון ובין הימים השחורים של מאורעות תרפ"ט. דווקא מפני כך חשוב שנזכור שדברים כאלה קרו ועם ישראל חייב להעריך כדי שחם וחלילה דברים כאלה לא יקרו שוב.

אכן, ערביי חברון ידעו על הנבלה שנעשתה במאור-

של הנשים ב"בית הדסה" בחברון והבטיחה לעשות זאת אך לא עמדה בהבטחתה. לא ייתכן כי מדיניות מסורתית של כל ממשלות ישראל תשתנה עכשיו. אם נכון היה להחזיר יהודים לחברון מדוע לא עשתה זאת הממשלה עד עכשיו? ואם לא נכון היה להחזירם האם נכון לנצל רגע מר וקשה כדי לעשות מעשה מוטעה מעיקרו? התמקמות קומץ יהודים בלב חברון עכשיו רק תסעיר עוד יותר את הרוחות, תגביר עוד יותר את העוינות ותעלה את רמת המתחיות. שינוי מרחיק לכת כזה במדיניות ידחה ביתר שאת את הפלשתינאים ממעגל המשאומות, יבשר את תהליך השלום ויסכל את סיכויי האוטונומיה — הקלושים בלא-הכני. שינוי במדיניות איננו יכול לבוא כפעולת תגמול וכבקשת נקם. הוא צריך לבוא כתוצאה משיקול דעת מיושב ומפוכח. לדעתנו חייב שיקול כזה להניא את הממשלה מלהחליט על כניסת כמה עשרות יהודים לחברון פנימה. אנחנו תובעים בתוקף מן הממשלה להימנע מקבלת ההחלטה הזאת שעד מהרה תתגלה כטעות וכמכשלה גוראה.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יהודה בן-מאיר, ואחריו — לחבר-הכנסת יוסף תמיר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית עלינו לחזור מעל במה זו ולהזכיר ולנגות את הרצח המתועב בקסבה בחברון, את הרצח של יהושע סלומה הי"ד שנפל בידי יד זדונית. מעל במה זו עלינו לקבוע ברורות כי דם יהודי לא יהיה הפקר בשום מקום בעולם ובוודאי לא בארצנו. ועל כגון זה נאמר בסידור התפילה: "ארץ אל תכסי דמים".

גברתי היושבת-ראש, לכנסת כולה יש אמון מלא בשירותי הבטחון שלנו, בשירות הבטחון הכללי ובשלטון נות צה"ל שיגלו את הרוצח ואת אלה שעומדים מאחוריו כדי שיתנו את הדין על מעשה שפל זה שנעשה ביום חמישי בחוצות חברון עיר האבות.

מכאן גם נשלח תנחומים להוריו של יהושע סלומה, למשפחתו ולחבריו ביישיבת ההסדר בקריית-אריבע. דרכו הקצרה של יהושע סלומה, שחיו נקטעו בדמי ימיו, אולי מסמלת את התמורה שמתחוללת בעם היהודי. דובר קודם על תמורה אבל יש הרבה תמורות בחיינו. גם כאן יש תמורה חשובה שאנו עדים לה. יהושע סלומה בא ממשפחה שלא היתה קרובה במיוחד ליהדות, הצטרף לתנועת "בני עקיבא" בדגניה ובאמצעות תנועה זו גילה מחדש את המסורת היהודית, את המסורת המפוארת של עמנו-עמנו מזה אלפי שנים. באמצעות תנועת "בני עקיבא" הגיע יהושע להכשרה בקיבוץ לביא בגליל ותוך כדי הכשרה זו החליט לקשור את גורלו לנצח עם ארץ ישראל ומדינת ישראל. הוא עלה ארצה, התגייס לצה"ל במסגרת ישיבת ההסדר בקריית-אריבע, ושם, בהיותו חייל ותלמיד ישיבה, בשלבו יחד ספרא וסייפא, נפל בידי מרצחים בעיר חברון, בארץ הקודש שאותה גילה מחדש ואליה חזר.

גברתי היושבת-ראש, ברור שאין להשוות את הרצח הזה לפרעות תרפ"ט. ברור שיש הבדל עצום בין פרעות ביהודים חסרי מגן, חסרי מדינה וצבא לבין המצב היום. היום כאשר נופל יהודי הוא נופל על משמרתו ויש לא לדינו להגן על יהודים ואנחנו מגינים על יהודים. איננו מכיר מי שמשווה בין מה שקרה בחברון לבין פרעות

יופי שריר (המערך):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כל רצח הוא גילוי של רשע מוחלט ושל אבדן צלם האדם. כל רצח באשר הוא, אסור שהדעת תהיה סובלת אותו והרגש יהיה משלים אותו. אם כל רצח כך, הרצח בחברון בסוף השבוע שעבר על אחת כמה וכמה. יהושע סלומה ז"ל התהלך בשוק של חברון לבדו ולפי תומו. הוא לא היה חמוש. מן המארב, מגבו, קמו עליו לרצות אותו. ידיו לא אסורות ורגליו לא לנחשתיים הוגשו. כנפול לפני בני עוולה נפל.

חברי הכנסת, מגוי וגמור עם הבית הזה, המייצג את העם כולו, שלא ננות ולא נשקט עד אשר ייתפסו הרוצחים, יובאו למשפט וימוצא אתם מלוא חומר הדין. מגוי וגמור עם הבית הזה כי יינקט, עד קצה גבול האפשר, כל אמצעי כדי למנוע הישנות של מקרה חמור וטראגי כזה.

אולם, חברי הכנסת, גם ברגעים של צער ושל חרון, דווקא ברגעים כאלה, אסור בשום פנים לאבד את העשי-תונות. דווקא עכשיו, תוך כדי נקיטת הצעדים המתחייבים, יש לעשות הכול כדי להרגיע את הרוחות וכדי לעצור בעד חמומי המות. דווקא בומגים המחייבים יותר שיקול דעת וריסון עצמי נמצאים תמיד אלה הגורמים, מדעת או שלא מדעת, להסערת הרוחות. עושה זאת גם כל מי שמשווה, ברמז או במפורש, את הרצח הזה לטבח היהודים בתרפ"ט, בחברון — ויש גם נבחרי ציבור העורכים את ההשוואה המופרכת וחסרת האחריות הזאת. יהודי תרפ"ט היו חסרי מגן וחסרי ישע. אין עוד יהודים כאלה בישראל. רק מי שאיננו חדור באמת בהכרת ריבו-נות ישראל, בהכרת העצמאות והכוח שלנו יכול לערוך השוואות מסעירות ומיותרות כאלה. נכון כי מפעם לפעם אנחנו עדיין משלמים מחיר דמים כפי ששילמנו בחברון בשבוע שעבר; נכון כי מפעם לפעם עלול מישהו להילכד במלכודת המוות כפי שגלכד יהושע סלומה; אבל עם ישראל בטוח במדינתו והוא איננו מובל עוד לשום טבח. מי שאיננו רואה זאת כך, מי שאיננו יודע להבחין בהב-דל, או שאיננו מבין את התמורה ההיסטורית העצומה שחלה במעמדנו או שבמכוון הוא מבקש להלך אימים, לנצל גרשות וללכות את היצרים.

אך גם הממשלה איננה נותנת כנראה לעצמה דין-וחשבון מאוזן על התבטאויותיה ועל מעשיה בעקבות הרצח בחברון. מדיניותה היסודית של ישראל בעניינים הגורליים ביותר אינה יכולה, בשום פנים, להיקבע על-פי מקרה זה או אחר, יהיה טראגי ומקומם ככל שיהיה.

מפלגתי סבורה כי לא טוב לה לישראל להקים התיישבות יהודית בלב ריכוזים צפופים של אוכלוסיה ערבית; קל וחומר — בלב לבן של ערים ערביות. אולם גדמה היה כי גם ממשלה זאת מאמינה כי יהיה זה משגה אם נתמכם בחור שכך, בתוך חברון. עובדה היא כי גם ממשלה זאת במשך שנתיים וחצי לא חשבה לנכון להושיב יהודים בערים בגדה. היא הקימה כך וכך התנחלויות אך היא לא הקימה אף לא ריכוז יהודי אחד בעיר ערבית.

דב שילנסקי (הליכוד):

היא מתקנת את המעוות.

יופי שריר (המערך):

יתירה מזאת: היא ביקשה אפילו למנוע את ישיבתן

גם יהודים וגם ערבים. כאשר מופר השקט אין ספק שזה גורם סבל לכל התושבים, גם יהודים וגם ערבים. אין הבדל בעניין זה. לתושבי המקום יש הנהגה, יש ראשי ערים נבחרים. בחברון יש ראש עיר שנבחר משום שהתרנו שם את הבחירות אף שדענו מה הן דעותיו. איני מציע לפסול אותו בגלל דעותיו אם כי הן דעות חמורות מאוד — היו התבטאויות חמורות מאוד — אבל הוא חייב לדעת שיש לו אחריות. אין זכויות ללא חובות. אינאפשר להיות ראש עיר וליהנות מזכויות ללא נשיאה בחובות. החובה הראשונה שלו כמנהיג נבחר של בני עירו היא לתת יד ולהיות שותף בהבטחת השקט, השלווה והשלום באותם אזורים.

גברתי היושבת-ראש, בהזדמנות זו — צר לי שאני חייב לעשות זאת בהזדמנות זו אבל אין מנוס — עלי להבהיר ביתר בהירות גם את נושא ההגנה העצמית של היהודים. חלילה, איננו בעד זה שמישהו יקח את הדין לידי. צה"ל ממונה על הבטחת ביהודה ושומרון ואך ורק צה"ל; אבל זכות ההגנה העצמית מעוגנת בעצם טבעו של האדם, בעצם טבעו של המין האנושי ומשטר החיים שלנו. גם במגילת האו"ם מוכרת זכות ההגנה העצמית. צריך לקבוע כללים, לא כאלה שאינאפשר לעמוד בהם.

בהזדמנות זו אני רוצה להביע את מחאתי ומחאת סיעתי על העובדה שיהודי אשר נקלע לזריקת אבנים של אספסוף, יהודי שהיה במצב של סכנת חיים, הועמד לדין באשמת רצח בכוונה תחילה. כל עוד העניין הזה היה "סוביידיצה" החרשנו אבל לאחר שביום שישי שעבר זיכה אותו בית-המשפט מכול וכול אני רוצה שמעל במת הכנסת תישמע הועקה שלנו. אינני מבין אינני מסוגל להבין איך אפשר היה להעמיד לדין אדם על רצח בכוונה תחילה כאשר היה מדובר בהגנה עצמית. אפשר היה להעמידו לדין אולי על הריגה ובית-המשפט היה פוסק כפי שספק. בית-המשפט זיכה אותו. שר המשפטים איננו כאן היום. הייתי מבקש שיתן לי תשובה: מה היה ההגיון המשפטי והמוסרי בהעמדת אדם כזה לדין על רצח בכוונה תחילה? האם האיש נסע לחלחול כדי לרצות? הוא נקלע לאספסוף של זורקי אבנים. חיללים ירו באוויר ולא יכלו להשתלט על האספסוף. צה"ל היה חייב לבקש תגבורת. על זה מעמידים במדינת ישראל לדין, על רצח בכוונה תחילה? ועל זה ישב אב לשבעה ילדים, על אב עוול בכפו, במשך שבעה חודשים, סגור בבית-הסוהר בלי שיתחרר בערבות? אין לזה הצדקה. אני מקווה שבעתיד ייקבעו כללים ברורים. בכל זאת חייבים לדעת שזכות ההגנה העצמית היא זכות טבעית, זכות שאם ניאלץ לכך נדע לעמוד עליה ולהש-תמש בה.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יוסף תמיר, ואחריו — לחבר-הכנסת בנימין הלוי.

יוסף תמיר (התנועה לשינוי ויזמה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בשני דברים, לדעתי, אין מחלוקת בינינו כאשר באים לדון במליאת הבית באירועים הטראגיים בעיר האבות חברון ומן הדין להשיעם בפתח הדיון. האחד — רצח תלמיד הישיבה יהושע סלומה ז"ל שהילך לתמוך בחזרות הקסבה של חברון הוא לא רק מעשה מתועב אלא הוא מעשה נקלה. הוא בוצע על-ידי מוגי לב, רוצחים שהעדיפו לירות בו

תרפ"ט כשם שאיננו משווים, חלילה, בין חיילי צה"ל שנפלו על משמרתם במלחמות ישראל ובפעולות בטחון לבין יהודים שנהרגו ונטבחו בפוגרומים ובפרעות. בכל זאת הייתי מזכיר לחבר-הכנסת שריד שיש לעם הזה רגישות מיוחדת לשפיכת דם יהודי בחברון. על אף ההבדל העצום אינאפשר להתעלם מהעובדה שכאשר נשפך דם יהודי בחברון יש לנו זכרונות נוגים מאוד ומחשבות נוגות מאוד על מה שקרה בעת ההיא. לכן אין זה מקרה שהכנסת היום מייחדת דיון לרצח שקרה בחברון. רוב חברי הבית הגישו הצעות והממשלה מצאה לנכון לקיים דיון מיוחד משום המשמעות הסמלית שיש למה שקרה ומשום החשיבות שמעל במה זו תבוא התגובה.

גברתי היושבת-ראש, התגובה החשובה ביותר היא — ובזה אני מצטרף לדברי שר הבטחון שנאמרו כאן לפני זיקות מספר בשם ממשלת ישראל — שמעל במה זו ייאמר מייד שזא רק שדעת הכנסת נחושה אלא דעת העם נחושה שלא כדורי מרצחים, לא אבנים של אספסוף ולא פעולות אלו ואחרות של אש"ף ותומכיו ירתיעו אותנו מחדש את הישוב היהודי, את הנוכחות היהודית ואת הקוממיות היהודית בחבלי ארץ אלה של ארץ ישראל, שקריית-ארבע וחברון שוכנות בלבם, אשר נגזרו מאתנו ונגזלו מאתנו בכוח ואשר שבנו אליהם לפני כ"ט שנה — ואם אוכל לשאול ביטוי משל שר הבטחון דאז — לבל ניפרד מהם לעולם. זו הנקודה החשובה ביותר. ידעו כל חורשי המזימות שהחלטתנו נחושה, שהם לא ירתיעו אותנו, לא יתנכלו לנו ולא יצליחו לפגוע בחידוש הישוב היהודי האזרחי — המוגן בנוכחות צבאית אבל אז בעיקר ישוב אזרחי — ובהגברתו. לא באנו לכאן ככובשים אלא כעם ששב למולדתו הנצחית כדי להקים את ביתו מתוך רצון לשלום בתוככי ארץ ישראל.

אין ספק, גברתי היושבת-ראש, שהתשובה אינה רק במלים, ואף לא בהחלטות, גם אם הן חשובות. להחליטה של כנסת ישראל יש חשיבות עליונה אך התשובה היא גם במעשים. יש צורך לחזק באופן מיידי את הישוב בקריית-ארבע היא חברון; יש צורך להגביר באופן מיידי את הישוב משום שהם התולוצים במאבק שהוא מאבק של כולנו, הם העומדים בקו הראשון של החזית. יש להקים, מייד, לפחות עוד אלף יחידות דיור בקריית-ארבע כדי להפוך את הישוב הזה שהוא ישוב פורח, ישוב שכל דירתו מתמלאה על אף כל הדיבורים ששמענו, לישוב גדול וגדל וכדי שהנוכחות בישוב היהודי באזור, בחברון, בקריית-ארבע, תהיה לתפארת. זו התשובה החשובה. חבר-הכנסת שריד, לא בגלל הרצח אנו באים להתישב בקריית-ארבע, חלילה. הרי היינו שם מקודם. אבל אין ספק שבמסגרת תשובה ציונית יהודית הולמת ונכונה למעשה הזה יש גם חשיבות למעשים אשר יוכיחו קבל עם ועולם את נחישות החלטתנו להישאר שם ולחזק שם את נוכחותנו.

גברתי היושבת-ראש, אין ספק שכולנו מתנגדים לע"נישה קולקטיבית. אין זו דרכנו ולא מהם נלמד, חלילה. אין אנו מציעים עונש קולקטיבי. את העונש יש לתת לזה האחראי למעשה. כפי שאמרתי, חזקה על שירותי הבטחון שימצאו אותו, יגלו אותו ויביאו אותו לדין. יחד עם זאת, גברתי היושבת-ראש, יש להבהיר שה-אינטרס המשותף של שמירת השקט והשלום בכל מקום, גם ברחבי יהודה ושומרון, הוא אינטרס של כל התושבים,

ביניהם אינה דועכת; בקורסיקה הצרפתית קמים הקורסיים קאים נגד הצרפתים; הכורדים נלחמו עשרות בשנים בעיראקים ועתה הם מתקוממים נגד האיראנים; כך עושים הבאלוצים בדרום איראן והתחזיסטאנים במערבה. ואפשר להביא דוגמאות מפניות נוספות בעולם לתופעה הזאת. אביא רק דוגמה נוספת אחת מהאי השכן, קפריסין. גם שם היתה שפיכות דמים בין שני עמים — התורכים והיוונים — במשך עשרות שנים עד אשר פלשו כוחות תורכים לאי הקטן הזה וחילקו אותו ומאז קיים בו שקט. זהו לקח שאנו חייבים ללמוד ממנו.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר הכנסת בנימין הלוי, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר וילנר.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית):

גברתי הישובת-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שה- כנסת מאזרחת היום באבלה על הרצח שקרה בחברון, בגינו המעשה, בגינו הופשע וברצונה שהשלטון בישר-אל, הממשל הצבאי, שר הבטחון וכל שלוחות הבטחון יהיו את הרצח, יביאו אותו לדין ויאתרו את העומדים מאחוריו, השותפים בפועל או השותפים שהעלימו את עיניהם מהנרצח ששכב שותת דם בשוק בחברון ולא רצו להצילו.

כולנו יודעים שרצח זה הוא רצח פוליטי. זה איננו רצח פרטי. זהו רצח על רקע לאומני ושהוא בעל מטרה ברורה: להרתיע יהודים מלהתהלך בחברון, מלבוא לת-פילה במערת המכפלה, מלהתיישב בחברון, בקריית-ארבע, בכלל, מלהינות מחופש תנועה בארצנו. את המטרה הזאת לא ישיגו הרוצח ואלה העומדים מאחוריו. הרצון הלאומי של כל עם ישראל להתיישב, להתהלך ולנוע בארצנו בכל מקום, ובכלל זה בחברון, רק מתחזק עלי-ידי מעשה פשע זה. השלטון הישראלי והבטחון יתגברו עכשיו את עצמם וחזקה על הממשלה שתנקוט כל אמצעי הדרוש לצורך זה.

העומדים מאחורי מעשה פשע זה רוצים כמובן לחבל בהתנחלות ביהודה, בשומרון ובצפון, עזה, התוצאה היחידה של מעשם יכולה להיות הפוכה והרצון הקולקטיבי של עם ישראל לחזק את ההתיישבות רק יגבר עלי-ידי המשך המאמצים, חיזוק הבטחון והרחבת הדיור ביישובים הקיימים ואלה שיוקמו. הרוצחים ואלה שרוצים לקטוף את פירות הרצח, פירותיו הפוליטיים, לא יצליחו להרתיע לא את המתיישבים, לא את החלוצים ולא את העם העומד מאחוריהם.

הדבר הראשון שיש לעשותו הוא כמובן פעולה מש-טרית נמצאת לגילוי הרוצח ותפיסתו והעמדתו לדין. הדבר השני הוא הבטחת הבטחון בכל רחבי ארץ ישראל, הגדה המערבית ובכללה חברון וכל הסביבה הזאת, תפיסת המחבלים והרתעתם. הדבר השלישי הוא חיזוק שרשרת היישובים שלשנו בכל רחבי הארץ וזה כולל גם את חיזוק מעמדם המשפטי של היישובים שהתערער בומצא האחרון. עלי-ידי משפט אלון מורה. עדיין לא נמצא הפתרון המשפטי שישריין את היישובים הקיימים ואת אלה שעוד יוקמו מעירער משפטי על יסודותיהם.

מצד שני אני מברך את שר הבטחון שהודיע בשם הממשלה שאינו נכנס לחילוקי הדעות שיוכלים להיות קיימים בציבור בנוגע לאיכולוס חבים יהודיים בחוף העיר חברון. עדיין לא הגיעה העת לדון בזה, הממשלה עדיין לא נתנה את דעתה על כך ועל אחת כמה וכמה שלא היום

מאחורי גבו. קשה להניח שלא היו עדים לשפיכות דמים זו. במקום הרצח רבים הם העוברים, ההולכים והשבים. איש מהם לא ניסה להציל את הצעיר שהיה שותת דם. הם העדיפו להימלט מן המקום ודמו של הצעיר סלומה ניגר ללא מעצור. הרוצח או הרוצחים ועדת הפחדנים של חברון שברחו ונסו ממקום המעשה ראויים לגינוי החריף ביותר. אולם בידענו את הזרוע הארוכה של שירותי הבטחון אני משוכנע שמבצעי הפשע הנקלה יבואו על ענשם ומשטפי הפעולה האקטיביים והפאסיביים לא ינוקו אף הם. והשני, אני מניח שאין בינינו, חברי הכנסת, ויכוח על זיקתנו לארץ ישראל, על הזכות של היהודים לנוע ברחבי הארץ, בכל חלק ממנה, להתיישב בחלקים ממנה שהם חשובים לבטחונה של ישראל ולהיות בטוחים וחסרי כל חשש ופחד מפני אלימות בהם. הקשר בין הארץ והעם לא נותק מעולם על אף הקרבנות שנדרשו להקריב כדי לקיימו. זכות זו מקנה לנו את ההכרה הלא-מית וההכרה הבין-לאומית לחיים עצמאיים ולהיים בצוותא עם שכנינו.

אולם הוויכוח מתחיל לרגע שאנו מתייחסים לתכניות העוסקות בהשתלבותנו בתבל עולם זה שארץ ישראל בטבורו, השתלבות שפירושה חיים בצוותא עם העולם הסובב אותנו, מציאת דרכים לדיוקים שאף אם איננו בשלב זה השלמה גמורה — דבר שהיה רצוי ביותר להגיע אליו בהקדם — הרי לפחות דיוקים של הכרה הדדית, כיבוד הדדי, דיוקים ליסודותיהם השלום ולא ההתנגשויות, ההשלמה ולא ההתנגשויות, החיים יחדיו ולא חיי עימות נצחי. מצאנו בחברון כמו במקומות האחרים בשטחים ששוחררו מעול ירדן ב-1967 אוכלוסיה ערבית מקומית. מה טעם איפוא לאכלס עיר כזאת בגרעין או-כ-לוסיה יהודי וזאת כאשר כבר קיים ליד חברון יישוב יהודי גדול, הלוא היא קריית-ארבע? את מה ואת מי ישרת הדבר? אין בכך אלא נטל נוסף על צה"ל ועל הדיוקים בשטחים. חברי הכנסת, בעידן מלחמות הגרילה האורגא-ניות, בתקופת ההתלהטות הלאומית חסרת המעצורים, בימים של קנאות דתית אפלה מתהווה אנו מתכננים עירוב אוכלוסיה ערבית באוכלוסיה יהודית או עירוב אוכלוסיה יהודית באוכלוסיה ערבית כאשר תהליך השלום עם שכנינו מדרום-מערב מצוי בשלבים כה עדינים. הייתכן לפרש צעד כזה אחרת מאשר מיקוש תהליך השלום וגביעה בסיכויי קידומו? השלום עם מצרים צריך להיות הבסיס, התשתית, היסוד לשלום הכולל. העברת אוכלוסיה יהודית ללב חברון לצורך ענישה של מעשה התועבה האחרון הוא מעשה הרחוק מכל הגיון פוליטי, הוא יוקדם נגדנו את התומכים בנו, הוא מעשה בלתי סביר המרבה פילוג ומחלוקת, הוא יבשש את תהליך השלום, יכביד על התקרבות שני העמים וייתכן שהוא יקצין עוד יותר את המאבק המתנהל באזור. התכניות האחרונות לגבי חברון עומדות בניגוד לתפיסה שלה טיף שר הבטחון בכל הקשור בהתיישבות יהודית בש-תים, התיישבות הבאה להבטיח לישראל את בטחונה. מה היא ההצדקה לאקט הזה ומה צידוק יש לתהליך החפז של קבלת החלטה זו שהוא כשלעצמו ראוי לביקורת ולדיון מחודש?

חברי הכנסת, הבה נסתכל מה נעשה ברחבי תבל במישורים דומים. באירלנדא הצפונית הפרוטסטאנטים אינם מסוגלים להיות בצוותא עם אויניהם הקתולים וזה עשר שנים שהארץ הפכה לשדה-קטל אכזרי; בספרד אין הבאסקים משלימים עם הספרדים והאיבה התהומית

תנועה למתנחלים היהודים; ביצוע מעצרים המוניים ללא הבחנה. אני שואל את הממשלה: האם אחרי רצח שני הצעירים בחלחול נהנתם כך לגבי תושבי קריית-ארבע? ראש עיריית חברון פאהד קוואסמה אמר, כפי שפורסם בעתונות: "כאשר תושבי קריית-ארבע הרגו שני צעירים מחלחול הממשל הצבאי לא התיר לנו לערוך הלוויה פומבית אלא רק לבני המשפחה, בחשאי, בלילה". אכן זהו דגם חברון של האוטונומיה.

אבל לא רק השלטונות מגיבים כמו שמגיבים. בימי העוצר נערך מסע שאין לכנותו אחרת מאשר מסע של התפרעויות ופוגרומים מצד אנשי קריית-ארבע נגד תושבי חברון העצורים בעוצר, וזאת בזמן העוצר ובחופי כוחות הבטחון. ב־4 בפברואר קראתי בעתון "הארץ": "עדיין לא נפתחה חקירה בפרשת ג'אדאללה ג'עברי, תושב חברון, שאיבד שלושם — זאת אומרת ביום העוצר, ב־2 בחודש — ולטענתו, את מאור עינו כתוצאה ממכות שהוכה באלה בידי אחד מתושבי קריית-ארבע... האיש איבד סופית את ראייתו בעין אחת כתוצאה מהמכות שקיבל". זה סוף הציטוט מ"הארץ". בעתון "על המשמר" מאותו יום כתוב: "בבית משפחת אדרים הסמוך לקריית-ארבע ניפצו מתנחלים את הזוגיות והם מתנכלים לתושבי השכונה. תלונות נוספות הגיעו על התנהגות אלימה של המתנחלים... היכו חיילים כמה תושבים מקומיים בעת העוצר". ושוב אני מצטט, ועכשיו מ"ידעות אחרות" נות' מה־3 לחודש, ושם כתוב: "... פרצו כמה מתושבי קריית-ארבע לחנות נעליים בשכונת גבל רחמה בחברון, ניפצו שמשות והפכו את הסחורה". ועוד נאמר שם: "תושבים מקריית-ארבע יידו אבנים לעבר בתים ערביים שמסביב לקריה ונפוצו שמשות רבות. במהלך יום אתמול סיירו ברחובות חברון צעירים מקריית-ארבע בקבוצות חמושות בשכונות חברון ובסימטאותיה כדי להפגין נוכח חות. חיילי צה"ל עקבו אחר תנועתם כדי למנוע התלקחות". זאת אומרת שהם התפרעו לעיני כוחות הבטחון. ועוד אני קורא היום ב"דבר": "... בשעות העוצר פרצו אלמונים למסגד שבמערות המכפלה ולחדרו של השיח' המוסלמי הממונה על המקום — השחיתו רכוש, פגעו בספר קוראן וגרמו נזק לרשת החשמל ולמערכת הרמקולים של הדרשן... אלמוני שפך... חול על השיח' של המסגד והרטיב ספר קוראן. אחר-כך מצא השומר כי חותי החשמל בחדרו של הדרשן נותקו וה-מיקרופון המשמש לקריאת הדרשן נעלם".

אמנון לין (הליכוד):

אולי אתה מוכן לשמוע עכשיו את השאלה?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): תיכף.

הדבר הנוסף הוא ניצול המקרה הטראגי בחברון למטרות פוליטיות, להרחבת ההתנחלות היהודית בתוך העיר חברון. חברי הכנסת, אם העילה היא שלפני 50 שנה היו שם בתים שהיו שייכים ליהודים אשאל אתכם: האם אתם רוצים להחזיר את המצב מלפני 50 שנה לקדמותו? אז הרי הלא ממילא חצוף השאלה: מדוע לא להחזיר את המצב גם בירושלים, גם בחיפה, ביפו, בלוד, ברמלה, בעכו ובכל כפרי חרבת חוזה לקדמותו? ביום ראשון ב־3 לחודש התקיים דיון בממשלה שבו דנו, כפי שנמסר בעתונות, על מתן תשובה צינית לרצח החייל. שר ההתנחלות שרון נאחז כמוכן במציאה אבל גם סגן ראש הממשלה מר ידין אמר, לפי העתונות, כי ההצעה

צריך להיות ויכוח בכנסת על חידוש הישוב היהודי בתוך העיר חברון. מייד אחרי מלחמת ששת הימים, לפני קרוב לשלוש-עשרה שנה, היה צריך לקבוע מדיניות גם בחברון וגם בחבלי ארץ אחרים, לקבוע שם עובדות. ונקבעו עובדות במערת המכפלה, נקבעה עובדה בקריית-ארבע. אז נקבעה מדיניות שנמשכה יותר משתיים-עשרה שנה בתחומים מסויימים. שינוי המדיניות בתחומים האלה הוא דבר הדרוש שיקול דעת רזוז ומעמיק ביותר, גם בטחוני וגם מדיני. זה לא יכול להיעשות ברגע של זעם וזאת לא יכולה להיות תוצאה של תגובה אמוציונאלית. מובן שהרגש היהודי מתקומם נגד זה שיהודי נרצח בארצו, במולדתו. אבל הרגש הזה אינו יועץ טוב כשמדובר בהחלטה חשובה בעלת משמעות בטחונית ומדינית, אפילו בין-לאומית. הדברים האלה צריכים להיחתך מתוך יישוב הדעת ולא היום, בטרם הממשלה נתנה את דעתה על התוצאות שלהם. לכן אני חושב שמוטב שהכנסת תתאחד היום בתגובה המשותפת לכולנו ולא תתחלק בין שני מחנות, בעד או נגד יישוב או חידוש היישוב היהודי בעיר חברון. עדיין לא הגיעה העת לעצם הדיון על כך. אבל כפי שאמרתי, הדברים המשותפים לכנסת גוברים על חילוקי הדעות בדבר המיוחד הזה שעדיין לא הגיע הזמן לתת עליו את הדעת.

צריך להיות ברור שההתייבשות היהודית, ההתנחלות ביהודה ושומרון, ילכו ויתחזקו גם בכמות, גם באיכות וגם ביסוד החוקי והמשפטי שלהן ושנאחנו לא נירתע, בוודאי לא על-ידי מעשי רצח.

צריך גם לשים לב לכך שאלה ששלחו יד בדם יהודי שולחים יד גם בשלום, בסיבוי השלום. אנחנו נמצאים עכשיו בתהליך השלום. יש מחנה ערבי קיצוני שרק מחכה לשליטה ולקנאות דתית ולאומנית כדי לחבל בתהליך זה. הוא רק מחכה לזה שעוד בטרם יבוא שגריר מצרי לתל-אביב ובטרם יבוא שגריר ישראלי לקהיר יתפתחו בארץ מאורעות דמים הדדיים או חד-צדדיים. אנחנו מעוניינים בשלום בתוך הארץ, בתוך חברון, בתוך השטחים שנאחנו שולטים בהם וגם בגבולות ישראל. אזכיר כי אנחנו עתה חוששים שבגבולות הצפוני יש מוימה להפר את השלום מסיבות בין-לאומיות, ערביות ובין-ערביות, ולכן אנחנו צריכים לראות את כל הנושא הזה מנקודת מבט הרבה יותר רחבה מאשר רצח היהודי ברחוב הגו ביום ההוא. ועל כל התוצאות האלה הממשלה צריכה לתת את דעתה בשיקול דעת מעמיק ואחר כך הכנסת צריכה לדון מחדש בבעיות הקשורות בזה.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר וילנר, ואחריו — לחבר-הכנסת יהודה מאיר אברמוביץ.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, גיבוי הרצח של הצעיר בחברון על-ידי אדם רעול פנים מוסכם על הכול בכנסת. גם ראש עיריית חברון פאהד קוואסמה גינה אותו ודיבר נגד רצח של יהודים או ערבים. הוויכוח בכנסת איננו על כך. הוויכוח כפי שהתחיל כבר לפני הוא על שני דברים: על התגובה ועל שורש הרע.

האם חברי הכנסת אינם רואים את התמונה הסותרת מול חוסר התגובה על רצח שני הצעירים בחלחול? פעולה של ענשנים קולקטיביים קיצוניים ביותר על תושבי עיר שלמה, חברון; והטלת עוצר, היום כבר שבוע ברציפות; ולזה מיתוטף המומנט הגזעני, עוצר לערבים, חופש

לממשלת ישראל את האמצעים להמשיך בכיבוש ולמנוע את השלום במזרח-התיכון.

היו"ר ח. גרופמן :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת יהודה מאיר אברמוביץ, ואחריו — לחברת-הכנסת גאולה כהן.

יהודה מאיר אברמוביץ (אגודת ישראל) :

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בשבתו ממרחקים נשא הרב יהודה הלוי קינה ותפילה לציון ולאתריה המקודשים : "אפול לאפי עלי ארצך וארצה אבניך מאד, ואחונן את עפריך, אף כי בעמדי עלי קברות אבותי, ואשתומם בחברון עלי מבחר קברייך". עוד קבר לצעיר בן אומתנו נכרה בארצנו, לנער יהודי שעזב את הגולה ועלה לישראל כדי ללמוד תורה וכאן השיגה אותו יד בליעל, שוב עולה ובוקעת זעקת טבוחי תרפ"ט ודמם של היהודים שנהרגו בעיר האבות. מכאן שולח אני את תנחומי להוריו ולבני משפחתו של יהושע סלומה הי"ד : בנחתם ציון וירושלים ינחמו ולא יוסיפו דאבה עוד.

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, זעם ותדהמה אחוז בציבור היושב בישראל להשמע הבשרה המרה על הירצחו של הצעיר היהודי בעיר חברון, אחת הערים העתיקות והקדומות בערי תבל. כשתורתנו הקדושה מזכירה את חברון בפרשת המרגלים היא מוסיפה "וחב" רון שבע שנים נבנתה לפני צוען מארצים". מקום מכובד תפסה עיר זו חברון בתולדות עמנו. אך לצד ההדר וההדר זכורה חברון כעיר הצרות וההריגה. בה התנכלו ליהודים בכל הדורות. רק בדורנו אנו, בחודש אב תרפ"ט, רצחו פורעי חברון בכידונים ובסכנים שישים ושבעה יהודים ופצעו מאות, ביניהם נשים וילדים, או לא היה בידינו כדי להתגונן ולהשיב למרצמים. העיר נעזבה מיהודיה וזכר אותם ימים נשאר בתודעתנו, כמו גם בתודעתם של תושבי חברון, כאשר שבנו לחברון זכרו תושביה שיש לנו עמם חשבון ישן. ואכן עיר זו הייתה אחת הערים השקטות במשך שנים רבות. אך דווקא אנו הוכחנו להם ששכחנו אותם הימים. במעשים שעשינו בעיר זו הראינו לערביי העיר שבמודע אנו רוצים לשכוח אותם הימים והם הבינו את הרמז. מה שאירע בשבוע שעבר בחברון הוא חמור ביותר. הייתכן כדבר הזה בעת שאנו השולטים בעיר? האם לא יוכל בן-ישיבה להלך בין סימטאות חברון כדי לקנות פירות לט"ו בשבט?

כבוד היושבת-ראש, מחובתנו להפעיל את כל הכוח שברשותנו כדי למצוא את האשמים במעשה הנחשב הזה ויחד עם זאת עלינו לתכנן צעדינו הבאים בעיר זו, לחוק את הישוב היהודי בה ולהרחיב את בסיס הישובים סביבה. הכאב העמוק והצער על נפש יהודית שנכחדה איש לא ישורם, אך אל לנו להיחפז בתגובות בעוד הכאב עמוק וצורב. לא אנשי נקמה בני העם היהודי. לו רצינו בדם נקמה היינו מגיבים בחברון מייד לאחר מלחמת ששת הימים. לא עשינו זאת כי יהודים אנו, לנו אין עונשים קולקטיביים אלא "איש בחטאו יומת". אך חמור הוא המקרה שלפנינו. אותו אין לנתק מההתפתחות הכללית בחברון. הרצח בביא של מסכת ארוכה של התנכלויות ליהודים הגרים בקריית-ארבע ולאחרים שבאו לבקר בעיר כדי להשתטח על קברי האבות. העול המוסרי שהעיק על ערביי חברון כמו לפתע נפרק. החרב החברונית הנהיגה את גורלנו מחדש ויש בכוונתנו הפעם להוכיח להם שדם יהודי לא יהיה הפקר. התגובה צריכה להיות שקולה ומחושבת ורק כך תשיג את מטרותיה.

לאכלס בתים במרכז חברון עליידי יהודים היא הצעה הראויה לדיון. הוא רק הציע לדחות את הדיון לשבוע הבא כדי שלא יתקבל שכאילו החלטה מדינית נתקבלה כתגובה על רצח. תמכו בהצעה גם ראש הממשלה וגם שר הבטחון. מעניין שעוד לא מלאו שבעה וכבר אני קורא ב"ידיעות אחרונות" מאתמול : "במינהלת קריית-ארבע שררה אתמול הרגשה של פריצת דרך" — שישו ושמחו בני מעי" — "הכל היו עסוקים בחיפושים אחרי קושאנים ישנים ובעריכת רשימות של משפחות החפצות לעבור למבנים יהודיים בחברון". היום אני קורא ב"דבר" שזוהי תכנית מוכנה מזמן ורק מנצלים את המקרה הזה ואת ההתרגשות הקיימת כדי להציע אותה. ולמרות ההכחשה של גורם רשמי אני קורא היום ב"דבר" שסופרו מציין, כי המידע שמסר הדובר הצבאי איננו מדויק אלא מטעה וכי הקבלן שעסק מטעם הממשל הצבאי בשיקום בית-הכנסת אברהם אבינו עסק גם בשיקום האזור באופן רחב למדי.

חברי הכנסת, רבים מוחים נגד המדיניות הזאת אבל אני רוצה לציין לחיוב את המחאה של תנועת "שלום עכשיו", ואני מצטט : "תנועת 'שלום עכשיו' מתריעה מפני גיצול הטראגדיה לצרכים פוליטיים וכי התיישבות יהודית בתוך חברון היא כסילות מדינית". אני מציין גם לחיוב מה שנכתוב היום ב"הארץ" : "דרך קיום כפוי אינו דו-קיום, והשבוע נראה בעליל כי זהו דו-קיום הנישא על כידוני הרובים של חיילי הממשל הצבאי".

ובסיכום, חברי הכנסת, שורש הרע הוא עצם הכיבוש, הוא עצם אי הכרתכם בעובדה שבארץ הזאת חיים שני עמים שלשניהם זכויות להגדרה עצמית ולעצמאות מלכתית. בזה שאתם לא מכירים בזכויות העם הערבי הפלסטיני למדינה עצמאית בצד מדינת ישראל אתם אהרואים למצבי הקיים.

אני רוצה לציין שאפילו הסטייט-דפארטמנט אומר במסמך שמסר לקונגרס האמריקני שההתנחלויות והפקעת האדמות הן בלתי חוקיות ומנוגדות לאמנת ז'נבה. בדין וחשבון נאמר כי ישראל גיצלה בשביל ההתנחלויות את משאבי המים המצומצמים, דבר שגרם להתייבשות בארות ערביות ולסיכון החקלאות הערבית ועדרי הבקר והצאן הערביים לטווח ארוך. המקור להפרת זכויות האדם בשטחים הכבושים הוא עצם הכיבוש הישראלי הנמשך. כל עוד יימשך הכיבוש יימשכו הפרות זכויות האדם עליידי ישראל, הפרות שהיא מתרצת בנימוקים בטחוניים. תחת משטר הכיבוש הושעו זכויות אדם רגילות. מאז 1967, בניגוד לאמנת ז'נבה הרביעית, הקימה ישראל בשטחים הכבושים 111 התנחלויות שבהן יושבים כיום כ-18 אלף מתנחלים. ובסיום הדין-וחשבון נאמרים גם דברים נגד פעולות הטרור של המתנחלים נגד הפלשתינאים בשטחים הכבושים. הם עושים דין לעצמם. בין השאר מוקיע הדין וחשבון את שיטת הטלת העוצר על ישובים ערביים כהפרה גסה של זכויות האדם. חברי הכנסת, כל זה כותב הסטייט-דפארטמנט בדין-וחשבון שלו לקונגרס. אני יודע שמה שהוא כותב זה נכון במובן זה של — — —

יוסף רום (הליכוד) :

מאמתי אתה מסתמך על הסטייט-דפארטמנט?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
יש פה הרבה צביעות משום שהממשל האמריקני נותן

הישיבה יהושע סלומה הי"ד נורה בידי מרצחים ערבים אבל גם ידיה של ממשלת ישראל, שמדיניות קמפי"דייז שלה פתחה את כל הנצרות והדליקה את כל האורות הירוקים, אינן לגמרי נקיות מהדם השפוך הזה.

מדברים אצלנו על דגם ישראלי ועל דגם מצרי של אוטונומיה אבל הדגם היחיד הקיים כל יום יותר ויותר בשטח הוא הדגם האש"פיסטי המתנגד גם לדגם הישראלי וגם לדגם המצרי ושיהושע סלומה היה קרבנו.

חבל מאוד שצריך היה להעלות קרבן כדי שממשלת ישראל תואיל להעלות על סדר-יומה החזרת בתים לב-עליהם היהודים בחברון. מה שצריך היה לעשות, לא רק היום אלא כבר אתמול, זה להקים עיר יהודית גדולה בחברון אבל לא כתשובה לרצח. התנחלות חייבת להיעשות לפני, למרות ואחרי מעשי רצח.

התשובה של שר הבטחון היום צריכה להיות להסיר את קוואסמה מתפקידו. לא ייתכן שאיש שבדבריו הצדיק את הרצח לפני שהוציאו מפיו בכוח את ההצהרה המתחמקת שהוא נגד אלימות בכל מקום ימשיך בתפקיד ציבורי שהוא מופת לרבים. על שר הבטחון לתקן את מה שהעווה בפרשת בסאם שקעה. עליך לעשות זאת מהר ובמקום העוצר תעצור את התהליך. היום הם מתכננים לראות מה תגובתך ויפעלו בהתאם לכך. לא ייתכן שתימשך מדיניות הממשל הקיימת כיום ביהודה ושומרון ובעזה שלפיה נעצור רק את מי שמניח פצצות ממש במו ידיו. האם המלה "הסתה" אינה בבחינת פצצה? המצב כיום בשטחים הוא כזה שאחד כמו אייכמן ש"רק נתן הוראות" יכול להסתובב חפשי בשטח. הרצח של סלומה מפגין מה שהיה ידוע גם קודם לכן שכבר אין בטחון בשטחים ולא רק המתנחלים היהודים מופקרים וצפויה סכנת חיים, לא רק ליהודים צפויה סכנת חיים אלא גם לערבים שרצו להיות אתנו בשלום.

גברתי היושבת-ראש, ארץ ישראל בחלקה ניתנה כבר כיום לשלטון זר ואם היום, לפני פרוץ האוטונומיה באופן רשמי, קיימת סכנת חיים ביהודה ושומרון כשצה"ל והממשל עדיין שם, מה יהיה גורל המתנחלים היהודים למחרת האוטונומיה? כידוע אינני חסידת האוטונומיה. אוטונומיה ללא ריבונות ישראלית היא אבסורד שיווליד מדינה פלשתינאית. אבל אם חסידת האוטונומיה לא יוכלו — והם לא יוכלו — ליישם אותה זה אך ורק משום שלא ישראל היא השולטת היום ביהודה, שומרון ועזה אלא אש"פ הוא השולט במקומות אלה והוא המחליט מה יהיה. היום הוא אינו רוצה באוטונומיה אבל מה יקרה אם מחר אש"פ כן ירצה? מה התבול בין מדינה אש"פית לבין אוטונומיה אש"פית? לא אתה שולט בשטחים, אדוני שר הבטחון, אלא אש"פ. ישראל נסוגה ומתקפלת ומתכופפת היום מפני מטר אבנים ומחר, כפי שהיה בחברון, מפני מטר כדורים. אכן אין שבוע שאין בו פגיעות בצה"ל ובמיתקני ביהודה ובשומרון ואתה יודע זאת. אבל לא זה העיקר. נקודת מבטו של שר הבטחון המנסה להרדים את כולנו על-ידי הספירה כמה רגימות אבנים היו ומה היה נזקן היא קוצר ראות מדיני המאפיין את כל הממשלה הזאת. כי הבעיה היא "למי השליטה בשטחים" וכמאל התשובה היא, כאמור, חדר-משמעת: אש"פ.

המבחן האמיתי ביהודה, בשומרון ובעזה אינו בין ערביי השטחים ובין ישראל — הם מעולם לא חשבו שיוכלו לסלק אותנו בכוחם הם — המבחן האמיתי הוא

נדמה כי לעתים אנו עושים מעשים המפגינים אזל יד ובהם יש תרומה לא מבוטלת לעידוד המרצחים. זה חודשים שמתיישבים יהודים בחברון מתאוננים על היעדר שמירה מספקת ועל שכלי רכב מותקפים ויד זרועות הבטחון כאילו נאלמה דום. הטלוויזיה הישראלית תורמת אף היא לחיזוק כוחם של שונאי ישראל. היא מציעה את מסך הטלוויזיה לראש עיריית חברון כדי שיופיע בפני אזרחי ישראל ויאשים את תושבי העיר היהודיים בהתגרות. באיזו מדינה בעולם היו נותנים לחבורה של כתבים להשתולל כפי שזה נעשה בטלוויזיה של מדינת ישראל? ללא פיקוח וללא שיקול דעת של מדינה הנמצאת בעימות מתמיד עם אויבים ושונאים נוהגים אלה השולטים במסך זה.

חברי הכנסת, עם למוד כאב אנו ובמיוחד כאשר מתנכלים לנו בעיר הנמנית עם הערים הקדושות לנו מני קדם, עיר שזכויותינו בה עומדות מימי אברהם אבינו, עיר האבות שבה קבורים זוגות וזוגות אבות האומה. על חברון נאמר בזוהר הקדוש: בכל עת ושעה שהעולם צריך לרחמים, החיים הולכים ומודיעים לנשמות הצדיקים ובוכים על קבריהם, והצדיקים מתעוררים משנתם והולכים אל ישני חברון ומודיעים להם צער העולם. וכולם מבקשים רחמים לפני הקדוש-ברוך-הוא והוא חס בזכותם על העולם. חברי הכנסת, במרכזו של חברון עיר האבות נמצאת מערת המכפלה, זו שאבי האומה אברהם קנה אותה בכסף מלא וקיישה לדורות. אך כבר בניו של יעקב אבינו העלו את החשש שיקומו גויי העולם ויאמרו רכושנו היא. קטע מפליא בנושא זה אנו מוצאים במדרש, בשעה שציווה יעקב אבינו את בניו: "אני נאסף אל עמי קברו אותי אל אבותי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי", אמרו לו: תן סימן למערה, אמר להם: "במערה אשר בשדה המכפלה" — אותה מערה שתראו כפולה, הו יודעים שהיא היא. אמרו לו: באיזה מישור? אמר להם: "אשר על פני ממרא", אמרו לו: באיזה מקום? אמר להם: "בארץ כנען". אמרו לו: באיזה זכות אתה נכנס אליה? אמר להם: "אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחוזת קבר". וכשם שאברהם ושרה יצחק ורבקה קבורים וזוגות כך קבורי אצל בת זוגי, אצל לאה. זהו שאמר: "ושמה קברתי את לאה". אמרו לו: מתייראים אנו שמא יבואו בני חת ויערערו שהשדה לא היה של עפרון, אלא מהם, אמר להם: אל תיראו, שבשעה שקנה, היה "לעיני בני חת" ואם היה שם עירערור, אותה שעה היו מערערים, לכן נאמר "מאת בני חת". כל הדגשה ופירושים לדברי חז"ל אלה מיותרים.

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לרשימת טבותי חברון הארוכה הוספנו בשבוע שעבר נפש נוספת שנגדעה בטרם מלאו לה עשרים שנה. רצח זה חייב להזעיקנו משלוותנו, כזעקת של רבי אלעזר הקליר, אחד מגדולי פייטני ארץ ישראל שכל פיוטיו וקנינותיו מבוססים על מדרשי חכמינו ז"ל, ובדבריו אסיים: "לך קרא לאבות, ואהרן ומשה, רועים יבואו, קינה להינשא כי זאבי ערב טרפו את השנה".

הי"ר ח. גרוסמן:
רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן, ואחריה — לחברת-הכנסת אורי אבנרי.

גאולה כהן (התחיה-בנאי):
גברתי היושבת-ראש, היום לא אדבר על זכות אבות, היום אדבר על הזכות לחיות. הכדור שנשלח בתלמיד

ידיאן עטשי (התנועה לשינוי ויזמה):
את בטוחה במה שאת אומרת?

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
תיכף תשמע.

היא קראה את הכרוז שהופץ אז על-ידי המרצחים והיא עשתה כך, כדבריה, "כדי שידעו כולם", גם חברי הכנסת, גם בכנסת הזאת, את טיבם וכוונותיהם של מרצחים אלה, אולי זה יזעזע אותם. המנון פת"ח, שלא צרם את אנזם של שלטונות האוניברסיטה ושל שלטון החוק אולי יצרום את אנזם של חברי הכנסת ויחייב את בית-המחוקקים הישראלי למסקנות כאשר אשמיע כאן שורות ממנו.

היו"ר ח. גרוסמן:
אינך יכולה.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
אני רוצה להשמיע שורות אחדות.

היו"ר ח. גרוסמן:
תסלחי לי, לא.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
איני חושבת שזה בניגוד לתקנון. אני רוצה להשמיע את ההקלטה.

היו"ר ח. גרוסמן:
זה בניגוד לנוהלים המקובלים בכנסת.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
זה לא כתוב בתקנון. ההמנון הזה הושמע באוניברסיטה. רק כנסת ישראל אוטמת את אזניה ואינה רוצה לשמוע.

היו"ר ח. גרוסמן:
חברי הכנסת, יש נוהלים. חברת-הכנסת גאולה כהן, תסלחי לי רגע. עם כל הכבוד, יש נוהלים בכנסת הזאת והם מחייבים.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
אבל זו ציטטה מדבר שהיה. מדוע אסור לי להביא ציטטות? איפה זה נאמר בתקנון?

היו"ר ח. גרוסמן:
את יכולה להביא ציטטות ככל שאת רוצה אבל עליך לזכור את העובדה הקטנה הזאת שאת מיצית את הזמן העומד לרשותך. את אינך יכולה להביא לפה מכשיר הקלטה.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
זה לא כתוב בשום מקום. חיפשתי ולא מצאתי את זה בשום חוק. לא כתוב שאסור להביא ציטטה מוקלטת שהושמעה כדי שגם חברי הכנסת ישמעו את המלים.

שישנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
יכולת לרשום את הציטטה מההקלטה ולקרוא אותה.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
אקרא אותה. כל המלים קוראות לחיסולה של המדינה מהגב עד הגליל.

שישנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
אבל יכולת לרשום את הדברים מההקלטה.

בתוך האוכלוסיה הערבית, בין עושי דברו של אש"פ לבין כלל האוכלוסיה, ובמבט זה ניצח אש"פ והיום הם אומרים שם: "כולנו אש"פ". כל זה בהסכמת שר הבטחון שאינו מתמודד עם אש"פ. יתר על כן, כמו קודמיו, דיין ופרס, הוא משתף פעולה עם ראשי העיריות המזדהים בגלוי עם אש"פ. הוא יושב אתם גם כשהם קוראים בנוכחותו לתמיכה גלויה באש"פ. במאוס 1978 כאשר ביקר שר הבטחון בעיריית רמאללה הוא שאל, ספק בלצון, ספק ברצינות, את כארים חאלף, ראש העיר, לאמור: "האם הממשל שלנו נגדך כי אתה איש ה-P.L.O." והוא השיב לו: "And I will remain P.L.O." ושר הבטחון המשיך לשבת ולנהל אתו שיחה כרגיל ונפרד ממנו באמרו שהוא נחמד מאוד והבטיח לסייע למי שהוא כינה אז The good mayor of Ramallah.

נכון, בגין פתח את השער המדיני ושר הבטחון פתח גם את השסתום הבטחוני ומוטב היה שבמקום לתאם גורמאליאציה עם מצרים היה שר הבטחון עושה בטחון גורמאלי ליהודים ביהודה ובשומרון.

הפתרון נמצא בשורש: לצאת ממלכודת קמפ-דייוויד והאוטונומיה. אמנם בתוך מלכודת מדיניות זו הממשלה עדיין זכאית לבצע התנחלויות בלי להיחשב כמפירת הסכמי קמפ-דייוויד אבל לדאוג לבטחון של אזרחיה היא ודאי חייבת. מה שצריך להתחיל קודם כול — מה שכנראה לא הוחלט עדיין אצלנו — זה להיאבק באש"פ. מאבק כזה מחייב לאסור כנסי הסתה, לאסור הזדהות אנשים בתפקיד ציבורי עם אש"פ, לאסור את הפעילות של הגוף הסמייח-שאי המכונה "ועדה להכוונה לאומית", הפועלת כהנהגה ממשית של אש"פ בשטחים, לא להתיר זרימה ליהודה ושומרון של מיליארדי לירות המיועדות על-ידי מדינות הסירוב לבניית מאחזי אש"פ בשטחים. כל הדברים הללו עולים בקנה אחד עם החוק הקיים בשטחים, גם עם צו 101 של הממשל האוסר פעולות הסתה ותעמולה עוינת אך אינו מיושם.

גברתי היושבת-ראש, אם המצב כך תחת עין הממשל וצויו כל שכן כך הוא בתוך מה שנקרא "הקו הירוק", קו ירוק שנפרץ תחת ממשלת הליכוד, בעיקר בפעילות אש"פית משותפת של ערביי מדינת ישראל לפני 1967 לבין ערביי יהודה, שומרון ועזה. במדינת ישראל זו — הפקרות מוחלטת, אין דין ואין דין ואין חוק. בדומה לחוק על הנאצים ועוזריהם צריך חוק לעשיית דין בחברי אייגוני הטורו ועוזריהם לחול קדם כול על הסטודנטים הערבים אזרחי מדינת ישראל החייבים בכיבוד חוקיה והמסובסדים מכספי אזרחי המדינה. סטודנטים אלה באוניברסיטה העברית — בלי לדבר על יוצאים מן הכלל — מזוהים עם אש"פ בגלוי, בשבוע שעבר, באולם ויין באוניברסיטה העברית, פחות מקילומטר אחד מכנסת ישראל, ערכו כנס שבו הציגו פאנטומימה שקראה להשמדת הישראלים כשעשרות סטודנטים קופצים לבמה, מגופפים אדום ושחור. רק רוח עוועים של חירות מעוותת, המאפיינת לאחרונה יותר ויותר את סגנון ההשמדה העצמית של המדינה, יכולה לעבור לסדר-היום על כך שאותו כנס נפתח בשירת המנון פת"ח הקורא להקמת פלשתינ שכולה ערבית על חורבות המדינה הציונית.

גברתי היושבת-ראש, אחרי הרצח המתועב בקריית שמונה קראה הגב' גולדה מאיר מעל במה זאת בכנסת את הכרוז שהופץ אז על-ידי המרצחים.

אולם, גברתי היושבת-ראש, נזכור נא שאנשים אלה באו לחברון ברמייה, באמתלה של עריכת תפילה חד-פעמית, תוך הונאת המושל הצבאי. מאז היום הראשון שהם באו לשם הם מהווים שם פצצה זמן. בוויכוחים שהיו לנו בבית הזה, בכנסת השישית, ערב בואם ולמחרת בואם לא אנשים אלה לחברון, אמרתי ואחרים אמרו את הדברים האלה מעל הדוכן הזה: כינון חבורה זו, במיוחד חבורה זו, בלב האוכלוסיה הפלשתינאית הצפושה בחב"ר ורון היא כהטמנת מוקש לרגלינו. וכל חייל יודע שאין משימה פחות נעימה בצבא מאשר פירוק מוקשים. מאז עדים אנחנו לסדרה בלתי פוסקת של פרובוקציות ופרוי-בוקציות נגדיות. קיצוניים משני הצדדים, המשרתים איש את רעהו, שאינם יכולים להתקיים זה בלעדי זה, כאשר הקיצוניים שלנו שמחים לכל מעשה קיצוני בצד השני והקיצוניים של הצד השני שמחים לכל מעשה קיצוני שלנו, מקיימים שרשרת בלתי פוסקת של התגברות ברחוב, מאבקים במערת המכפלה, יריות על מפגיינים בלתי חמושים וידידי אבנים בצד השני, עקירת גפנים, פריצה לבתים והכאת תושבים שלווים. זהו סיפור אחד מתמשך עד לקריעת ספרי הקוראן שעליה שמענו אתמול ושלשום.

גברתי היושבת-ראש, אדוני ראש הממשלה, אדוני שר הבטחון, איזה דבר שטותי יותר יכול להיות מאשר להכניס לחברון זאת, לבתי חברון זאת, חבורה זאת של קנאים קיצוניים שאין מטרה אחרת לנגד עיניהם מאשר עריכת פרובוקציות? הרי הם לא באים בשביל לשבת שם בשקט. הם באים כדי להתסיס, אתם יודעים זאת, אתם לא הסכמתם לשהותם ב"בית הדסה". חבל, חבל, חבל שנכנעתם וחיפשתם את דרך ההתנגדות הקלה ביותר.

גברתי היושבת-ראש, אדוני ראש הממשלה, אדוני שר הבטחון, יש טעם שני שאני מציע לכם לחשוב עליו היטב היטב. אם נכניס יהודים לבתי חברון בטענה שהם נכנסים לבתים שבהם גרו יהודים לפני תרפ"ט—1929 אנחנו קובעים תקדים מסוכן מאין כמוהו. אם נקבע את ההלל שכל ציבור בארץ הזאת צריך לחזור למקום שבו היה מצוי בתרפ"ט או בתש"ז — ב-1929 או ב-1947 — לאן זה יוביל אותנו? האם אנחנו מוכנים שערבים יחזרו ליפו, לרמלה, לטבריה, לצפת, ללוד, לבאר-שבע —

יוסף רום (הליכוד):

תרשה לי לומר לך שהתקדים כבר נקבע בעיר העתיקה בירושלים. אין לדבר כאן על תקדימים. אל תהפוך את הנושא לדמאגוגיה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

חבריה הכנסת רום, אותה אזהרה השמעת גם אז אבל ירושלים היא ירושלים.

יוסף רום (הליכוד):

חברון היא חברון.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

בכל פתרון של שלום, בכל פתרון שיבוא, יהיה לירושלים מעמד מיוחד. אבל ליצור תקדים שאנשים חוזרים בעקרון, שאנו נשמיע את העקרון שמפני שיבוא יהודים בשנה אלקס במקום אלקס אנו מחזירים אותם לאותו מקום — זה מעשה אייולת שאין כמוהו. אנו נועזים לעיני העולם כולו. העולם כולו מחפש ארגומנטים נגדנו. האם אנו כמו ידינו, האם אתם כמו ידיכם תגישו להם את הארגומנט הזה שמי שישב שם פעם צריך לשבת

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):

גברתי היושבת-ראש, האם האוניברסיטה היא אקס-טריטוריאליט ואינה חלק מישראל? האם חופש הדיבור האקדמי כולל גם חופש להסית ולרצוח? כל מלה בהמנון זה, כמו בשירים אחרים שהושמעו באותו כנס ומפי המדברים, כפי שאמרתי, גם על שחרור הגליל ו"החזית שלנו היא נצרת", כל מלה כזאת מתורגמת למעשה בשטח בדם יהודי. די דם עלינו לשלם במלחמה הנכפית עלינו עליידי אויבינו, די במחיר הכבד הכרוך היום בהגשמת הציונות, האם עלינו להוסיף עליו קרבנות ודמים בגלל אווילותנו שלנו? האם יצאה המדינה הזאת מדעתה? האם אבד לנו כל רצון חיים? האם נאבד את עצמנו לדעת במו ידינו?

היו"ר ח. גרוסקין:

רשות הדיבור לחבריה הכנסת אורי אבנרי, ואחריו — לחבריה הכנסת קלמן כהנא.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, רצח אדם לכל מטרה שהיא הוא מעשה נתעב שיש להוקיעו בכל לשון של הוקעה וגינוי. אך גם רצח אדם המעורר בלב רגשות של זעם ושאפה לנקמה אינו צריך להוביל לעשיית מעשי אייולת. הנה, מה שמזעזע בפאתוס ובהתלהבות, תוך ניצול רגשות הזעם והנקם, הוא מעשה אייולת מאין כמוהו. בשעה מעין זו נכונים דברי חז"ל: איזהו גיבור? — הכובש את יצרו. כמו תמיד במקרים אלה מוטלת עלינו המשימה הבתלי פופולארית להשמיע את קול ההגיון מול ליבוי היצרים, ולומר דברים שקטים מכפי שהלב זועק. גברתי היושבת-ראש, הכנסת יהודים לבתים בחברון היא מעשה אייולת ושטות, היא אידיאליזם צרוף. וזאת משני טעמים: את הטעם הראשון, אדוני ראש הממשלה, הביא זאב ז'בוטינסקי בספרו "שמשון". יש בו פסוק שנחתם בזכרוני מילדות. כך אומר גיבורו של זאב ז'בוטינסקי כאשר נאמר לו: "טוב אשר תשב ימים מספר בין הפלישתים, שכנינו הם ועלינו לדעת איש את רעהו, אז לא תהיה איבה בין בני האדם". עונה ז'בוטינסקי בלשון גיבורו: "כלב שחור וכלב צהוב אינם ניצים כל עוד איש בעדרו יחנה. בני יפגשו זה בזה יתגלע הריב". לאמור, עירבוב אנשים אין עמים שונים בשכונה אחת, בעיר אחת, ואף במדינה אחת הרי זה מתכון בטוח למלחמה ולסיכסוך אינ-סופי.

יוסף רום (הליכוד):

אתה נשמע כמו האפארטהייד בדרום-אפריקה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

לו היית מתעמק בנושא, חבריה הכנסת רום, היית יודע שהאפארטהייד הוא בדיקו ההיפך: לא לחוד אלא יחד שוכנים הכובש והנכבש, הפועל המנוצל והלבן המנוצל.

יוסף רום (הליכוד):

אל תסתבך.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

כל שכנות קרובה, גברתי היושבת-ראש, היא מסוכנת; ועל-אחת כמה וכמה כאשר מדובר באנשים קנאים הנושאים עמם בשורת ארץ ישראל השלמה והיהודית, כלומר, את בשורת הגירוש. דברי הבל שמענו מפהם לא פעם בטלוויזיה — המושמעת היום כאן כרגיל — על השכנות הטובה שקמה, על היחסים הנהדרים שנקרמו.

אינני רואה אפשרות שלא להפנות את תשומת לבם של מעצבי מדיניות החוץ שלנו, הממונים על תיכנונה וביצועה, לעובדה זו אשר לצערי הצטרפו אליה, ממש עתה, גם דבריו של ד"ר תוהאמי, סגן ראש הממשלה במצרים, אשר היו צריכים להרעיד אותנו ולהוציא אותנו ממנוחת הנירמול וחיפוש דירות לשגרירויות. אם כבר אצל אנשי "שלום עכשיו" עוררו דברי ד"ר תוהאמי דאגה כנה הרי אצל האחרים ודאי וודאי. אני מצטער על ההדים שמצאתי בעתונות משיבת ועדת החוץ והבטחון בעניין זה. הדוברים שדבריהם הודלפו ראן בזה בעיה של חוסר נימוס. תביעה להסתייגותו של סאדאת מהדברים ואפילו דרישה לקבוע נורמות של התבטאות אינן הדבר הנדרש. אני רואה בדברי סגן ראש ממשלת מצרים כמו ברצח בחברון אות אזהרה חמור למתרחש ולבאות. ומי שענינו פקוחות או צריכות להיות פקוחות ומי שאוניו צריכות להיות כרויות לשמוע את המתרחש צריך לתת לבו להודעת אלה ולהסיק מהן גם מסקנות.

אם נתקבל היום החלטה עקרונית שתאפשר התיישבות יהודים בעיר היהודים חברון הרי נברך על החלטה זו. אני רוצה לומר שקיומית לשמוע דברים משר הבטחון אבל לא שמעתים. ואני חוזר לשאלה זו של התיישבות בעיר היהודים חברון. אין להסתפק בהחלטה עקרונית. אנו הרי יודעים איך הופסק הישוב היהודי בחברון, באילו אכזריות נהרגו שם יהודים ואחרי שחורנו לחברון הרי לא חזרנו אליה. על גבעות בסביבתה ובתוך גדרות ותוך הגבלות חודש הישוב בחברון. והבתים שהיו שייכים ליהודים בחברון ושנגזלו מהם לא הוחזרו לבעליהם ואף למקומות קדושים לא הוחזרה רגל ישראל. כעת נקווה שהיה לנו החלטה עקרונית שיש המנסים לערער עליה. אנו צריכים לעמוד איתנים מול נסיון זה למנוע ישוב יהודי בחברון ונעמוד מול נסיונות אלה רק אם למעשה נבצע את מה שהוחלט ונעזור ליהודים להתיישב בחברון בעזרה ממשלתית מאקסימאלית.

על אלה רציתי לדון בהציעי את הצעתי לסדר-היום. לצערי עלי להוסיף ולדון בדבר נוסף. בן-ישיבה זה, חייל זה, עולה חדש זה, שרצה לחיות את חייו יחד אתנו בארצנו, במולדתנו, וללמוד תורת הארץ, נפל בידי מרצ חים. בעודו חי הועבר לבית-החולים "הדסה". שם ניסו להציל את חייו ולצערנו לא הצליחו. אבל מייד ביצעו בו פוסט-מורטם. ניתחו את גופו, הוציאו את כליותיו. במי נועצו ? את מי שאלו ? זו שערוריה הזועקת עד לב השמיים, חוסר כל הבנה, חוסר כל התחשבות ברגשי אנוש. ה' יקום דמו, ארץ אל תכסי דם זה, כך משמיעים. מדברים על קדוש אבל בעודו גוסס מכינים כבר את כל הכלים כדי להוציא את כליותיו. ויימצא עוד מי שיועץ : נפצע בידי ערבים ומכת המוות האחרונה ניתנה לו על ידי אחד מאחייו. אינני יודע אם אות החוק המתה התירה פעולה זו. רבים המערערים עליה וביניהם אותה ממשלה אשר הינה היום הממשלה בישראל. היא מבטיחה ומבטיחה וממשיכה להבטיח תיקון באותו חוק סדום המפגיע גופות אדם מכל רשות ומפקירה אותם בידי אלה שנקראו והועמדו לסלף באדם ברגיעי האחרונים. אבל זו לא שאלת חוק גרידא. זו שאלה אם יש עדיין התחשבות בבני אדם, באמונתם, בזכותם לחיות וגם למות בהתאם להשקפת עולמם.

דם זה שנשפך זועק לשמיים וזועק וממשיך לזעוק גם לאחר מותו.

שם שוב ? אנו יודעים שבחברון היה מעשה זוועה, זה לא היה מעשה הזוועה היחיד בארץ. למרבה הצער רצופים תולדות הסיכסוך הישראלי-הפלשתינאי במעשי זוועה ולא נסכים שערביי דיר-יאסין יחזרו לדיר-יאסין כי קרו שם דברים שלא היו צריכים לקרות. גם אנו, שוחררי השלום הקיצוניים והעקביים ביותר, איננו דוגלים בעקרון שכל פליט יחזור למקום שהיה בו. אנו רוצים ליצור שלום על סמך המציאות של ימינו, אנו רוצים להסתכל קדימה, איננו רוצים להידמות לאשת לוט שהביטה אחורה ועל כך נענשה בידי הקדוש-ברוך-הוא.

גברתי היושבת-ראש, אני מציע גם בשעה זו, באחד השיאים של הסיכסוך העקוב מדם, לנהוג בשיקול דעת. הקשבתי בדריכות לדברי שר הבטחון וכמה מחששותי לא נתאמתו. אני מקווה שזה סימן לכך שגם בממשלה עדיין יש נכונות לשקול את הדברים האלה מחדש ולא להיגרר אחר היצר של הרגע. אל תעשו את המעשה האווילי המוצע כאן היום.

היו"ר ח. גרוסמן :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת קלמן כהנא, ואחרי — לחברת-הכנסת שולמית אלוני.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל) :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מייד עם היוודע דבר הרצח בחברון פניתי לנשיאות הכנסת בבקשה להעלות הצעה דחופה לסדר-היום בעניין זה. ראיתי כמה אספקטים לעניין ולכן חשבתי שמן הנכון לדון בו.

האם אנו יכולים לומר בשקט "ידינו לא שפכו" ? האם לא היינו אדישים מדי מול האזהרות שהזהירו אותנו מפני ההקצנה שחלה בקרב האוכלוסיה ביהודה ושומרון בשל הנמכת הקומה שלנו ? לא היינו די ערים לנקיטת אמצעי הגנה עצמית. היפוכו של דבר, מי שנקט אמצעי כזה עלול היה להיעצר למשך חודשים על לא עוול בכפיו כפי שהוכיח משפט שנסתיים רק השבוע. מצד חוגים מסויימים נשמעו סיסמאות "עליהם" כנגד כל מי שמתנגד חל ביהודה ושומרון וכנגד כל מי שסובר שזאת נחלת אבות כאשר אי-אפשר להעלות על הדעת שממשל יהודי יאסור על יהודי להתנהל בחבל ארץ זה. כלי אלה והדומה להם הכשירו את הקרקע למעשה רצח. והיה נדמה לי כי נחוץ דיון בכנסת לשם טיהור אווירה מורעלת זו.

הייתי גם סבור שיש צורך להפנות תשומת לב לנקודה נוספת, למה שהיה מייד לאחר מעשה הרצח. אנו עדיין איננו חיים בשלטון האוטונומיה בחברון, אפילו באותה אוטונומיה יפה המתוארת לעתים על גייר סבלני. גם בתחון הפנים מסור עדיין בידי שלטונות ישראל. רבה מתפתים שלטונות ישראל גם מתושבי המקום בתפקידי משטרה. אולם גם במצב זה התברר עד כמה אי-אפשר לסמוך על הכוחות המקומיים. הוטרם מתושבי המקום נעלמו עם הרצח ואף אחד אשר נותר ספק רב אם נתן את דעתו איך לעזור לסייע לנפגע ודאי שלא חשב אף לרגע איך לעשות למען תפיסת הרוצחים. עובדה היא שלצערנו עבר זמן די ממושך עד שנכנסו לפעולה כוחות הבטחון הישראליים לחילוף הנפגע ולחיפוש הרוצחים. מי שרוצה להקיש מכאן על מצב שלטון החיוצר עם הגנה האוטונומיה ומסירת בטחון הפנים לידי תושבי האוטונומיה חוששני שלא יטעה. ואולי רצח זה וכל מה שסביבו צריך להדליק אור אדום בפני מעצבי המדיניות שלנו.

ולחבטתה לערביי חברון שאנחנו אמנם מושלים אבל מושלים בצדק, שהעברייני יבוא על ענשו אבל שלא הולכים לעשות לא פוגרומים, לא עונש קולקטיבי ולא להתחיל בתכניות של "האפ" העשויות לערער את הצעדים הראשונים של ממשלה זו בהבקעת הדרך של שלום והכרה שיש פה עם אחר שיש לו זכויות שלא לחיות תחת שלטון כיבוש, כפי שאמר ראש הממשלה בהיותו בארצות-הברית שאיננו רוצים להיות כובשים ואיננו רוצים שם שלטון צבאי. אם אמנם כך, אנא, השאירו את האנשים האלה בלי להיכנס לבתייהם ובלי לעשות אתם חשבונות מלפני 50 שנה. מי שעשה שלום חייב לעשות את השלום ל־50 שנה קדימה ולא לגרור לקלחת חשבונות של עבר תוך ניצול העובדה שהיום בידינו הכוח.

היו"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לחבר הכנסת גדעון האוזנר. ואחריו — לחבר הכנסת משה דיין, אחרון המשתתפים בדיון.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית) :
אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הרצא לאור היום של תלמיד ישיבת ההסדר יהושע סלומה ז"ל בקסבה של חברון יזעזע את לבו ועורר את זעמו של כל אדם בישראל. חייו הקצרים של יהושע המנוח נקפדו ללא עת. הכנסת תרכין ראשה בפני קברו הרענן ותשלח דברי ניהומים למשפחתו המיתומת ולחבריו בישיבה בקריית-ארבע. אין ספק שמעשה הוועה מעלה בהכרח בזכרון את הפשעים והפרעות שבוצעו בעבר בחברון. אבל מאז מעשי הטבח ההם חלה מהפכה בחינו, איננו נשענים עוד על הגנה מבחוץ ואיננו עומדים עוד חסרי אונים מול המון פורעים המסתער על בתים של יהודים חסרי מגן. יש מגן היום, המדינה. המדינה צריכה להגיב כפי שמתייב מחובתה לחבטת את חיי תושביה ולכלכל את צעדיה כפי הדרוש למטרותיה ולשמירת החוק והסדר.

להבטחת בטחונם של המבקרים בחברון, המהלכים בחוצותיה ובשווקיה, יופעלו שירותי הבטחון. לגילוי הפושעים שיעמדו למשפט וייענשו בכל חומר הדין מצויים בידינו מכשירים יעילים וחזקים. הוכחנו כבר בעבר את יכולתנו לחשוף את קני המרצחים מובטחני שכך יהיה גם במקרה הבנוי. יש להוקיע מראש ולפסול כל מחשבה של מעשי נקם על-ידי אזרחים. זה בדיוק מה שמבקשים המרצחים, לכרות תהום עוד יותר עמוקה בינינו ובין הציבור הערבי. מרצחי אש"פ כבר הפילו קרבן ערבים רבים ולא איכפת להם שיהיו קרבנות גוססים. להיפך, ככל שגדל מספר הקרבנות כך נוח להם יותר. על סף המשך התנופה לשלום מעוניינים הגורמים הנפשעים הללו לחבל בשלום על-ידי שרשרת בלתי פוסקת של רציחות ותגובות נקם ושוב רציחות וחוזר חלילה.

שמענו כי מדובר על איכלוס חברון העיר היהודים. אדוני היושב ראש, הממשלה חייבת לשאול את עצמה : מה היא המטרה שהיא חשג על-ידי הכנסת כמה עשרות יהודים בין עשרות אלפי ערבים בתוך חברון ? האם זה יגביר את הבטחון ? האם יוכלו יהודי חברון להלך ביתר פשיות בחוצות העיר אם אכן פה ושם יהיו בתים שבהם גרים יהודים ? או שמא יש בכך חלילה סימון מטרות נוספות לצניעה על-ידי מרצחים ?

הגברת נוכחותה של צה"ל בחוצות חברון היא חלק מהתשובה הבטחונית ; עיבייה של קריית-ארבע, הפניית עולים אליה כדי ליצור נוכחות יהודית סביב חברון, זהו חלק נוסף של תשובה בטחונית-מדינית. זו תהיה גם

היו"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת שולמית אלוני, ואחריה — לחברת-הכנסת גדעון האוזנר.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אומרים שאין אדם נתפס בצערו. הכוונה ליחיד שבשעה שהוא נתפס לצער הוא עלול לעשות מעשים פזיונים ובלתי שקולים. ואם ליחיד הכואב הדוברים נסלחים אין הדברים יכולים להיס' לח לממשלה אם היא נוהגת בפזיונות ומגיבה בצורה בלתי שקולה.

לנוכח מה שקרה היום יש לממשלה רק שני תפקידים : האחד, לאתר את הרוצח ולהעמידו לדין ; והשני, לעשות כל שניתן לעשות לצורך הרגעת הרוחות. חברים רבים בכנסת התעלמו מהצורך הזה של הרגעת הרוחות. היינו עדים לדברי פרובוקאציה של ממש שנשמעו כאן. חברים מזכירים וחוזרים ומזכירים מתוך בקיאות יוצאת מן הכלל בפרטים, כאילו הם עצמם היו שם, את מאורעות תרפ"ט. אבל הם שוכחים את הפרובוקאציות הנבזיות שביצעו אנשי קריית-ארבע בשנים האחרונות בחברון באלימות, במכות, בפריצות לבתים, בפגיעות ואפילו בשיטוי כלבים. הם שכחו שאנחנו עומדים במצב של עם כובש, שיש שם ממשל צבאי, שלנו הכוח הצבאי וכוח הכפייה ומי שחזק ומי ששולט ומי שבידו כוח הכפייה ואמנם רוצה בשלום חייב לנהוג בהתאפקות יתר ללא פרובוקאציה הולכת וגדלה, ההודיע על תפיסת בעלות רחבה יותר היום בחברון תוך שימוש ב"יש לנו קושאנים" והשמחה השוררת היום בקריית-ארבע, זו דיר-פרצופיות, דיר-מוסריות ותופעה מסוכנת ביותר. אין אנחנו מתכוונים להתזיר את הבעלות של אותם נסכים שבהם גרים היום יהודים וש-אנחנו קיבלנו אותם כתוצאה של מלחמות. ממשלה זו מתברכת בכך שהתחילה בצעדים ראשונים של שלום. צעדים של שלום אינם אומרים "שלך שלי ושלי שלי". לא יכול להיות שלום כאשר אומרים "שלך שלי ושלי שלי" ולא יכול להיות שלום מבלי לתת לצד השני לא זכויות ולא הכרה.

זו פעם ראשונה בהיסטוריה המודרנית שהפכו, מאז המאה השביעית, מסגד לבית כנסת. לגבי הפיכת בית-קבר רות לבית-כנסת איני יודעת אם היה עוד מקרה כזה בהיס' טוריה היהודית מלבד המקרה המיוחד של מערת המכפלה. זה מנוגד לכל הלכה.

המקרה של "הדסה", הפלישה לבתים, האמירה "ניקה עוד ונשוב שם" כפי שנשמעה מעל במת הכנסת, זו אינה תרומה להרגעת הרוחות.

יש לברך את הממשלה על כך שהחליטה לא לדון בתכניות של הרחבת הישוב בחברון. יש לברך על הנימה שנשמעה בדבריו של שר הבטחון בכיוון של הרגעת הרוחות. אבל הרוחות אינן נרגעות והפרובוקאציה גדלה והרמו שנאמר "עוד מעט ונעשה כאן" והעידוד לאנשים חמומי מוח בקריית-ארבע להמשיך ולפלשו זה תידלוק מסוכן ביותר של המצב. השימוש בדם שנשפך לצורך זה הוא מסוכן. אין אנחנו חוששים שאנחנו עדים לרצח כמו בסאראייבו שבגללו פרצה מלחמת העולם אבל יש מי שרוצה לנצל רצח זה לתבערה גדלה והולכת מתוך מחשבה — כפי שאמר הרב גורן שהוא בריסמכא ובצל סמכות ומקבל משכורת מהמדינה — שצריך לגרש משם את הערבים, שלא גירשנו די.

יש לנהוג בזהירות, בהתאפקות, להרגיע את הרוחות

לא זכיתי לתמיכת רוב כדי שיהיה דיון בכנסת בתכנית ההתיישבות שלנו, ההתנחלות שלנו. אני חושב שזה אחד מהנושאים המרכזיים ואף מהנושאים שמכים אותנו בו בעולם ואין שום סיבה שלא לדון בו. כמי שתומך בהתנחלות אינני רואה סיבה לאי עריכת דיון כזה. השאלה לגבי ההתנחלות היא: איך, איפה — ולעיתים גם — מתי?

מה פירוש הדבר ליישב משפחות יהודיות בעיר חברון תחת הסמכות של ראש עיריית חברון ובין 60 אלף ערבים שם? בשביל מה? מה אנחנו רוצים להשיג בזה?

אני יכול לומר את עצמנו ואת הכנסת: רבותי חברי הכנסת, בואו ונאמר לעצמנו בבחירות: איך ומה אנחנו רוצים להשיג בהתנחלות בשטחים? באיזה קצב יש בידינו להתנחל? לא מה היינו רוצים. היינו רוצים שבישראל יהיו היום 6 מיליון יהודים או כל היהודים. היינו רוצים שההתנחלויות בשטחים תהיינה מלאות. היינו רוצים תקציב לכל הדברים האלה. אך בואו נאמר לעצמנו לא מה היינו רוצים אלא מה אנחנו יכולים לעשות ובמסגרת היכולת המעשית לקבוע עדיפויות ולומר מה נעשה בשנה הקרובה, בשנתיים הקרובות ובשלוש השנים הקרובות: לדון, להחליט ולעשות את הדברים האלה.

אני סבור שזה יהיה משגה, ואני מרשה לעצמי לומר: משגה כבד, ללכת בדרך האומרת כי במקום או בצד קריית-ארבע שווה העיר היהודית במקום נתיישב בחבי-רון. קריית-ארבע היא העיר היהודית. הרי איתנו: הבה נתיישב בחברון, ליד חברון, כשם שישנה נצרת עילית ליד נצרת. נקים עיר יהודית, נפתח אותה ונחזק אותה. כל הצעה שתובא בפני הכנסת אשר מגמתה תהיה לחזק את קריית-ארבע אני אתמוך בה בשתי ידיים. יש לחזק אותה בין שאחרים רוצים בכך או אינם רוצים. יש לפתח בה תעשייה ולהרחיב בה את האוכלוסיה. אולם דבר אחר הוא התנחלות בחברון. יהיו ארבע משפחות או ארבעים משפחות בחברון — בשביל מה? שני ילדים יתקוטטו, אחד יהודי ואחד ערבי, זה אחד יורק אבן והשני ייפגע — למה זה יוביל אותנו?

אני חוזר ואומר מה שאמרתי בפעם הקודמת: אני מציע לממשלה שביזמתה תביא לדיון בכנסת את הנושא של ההתנחלות העירונית והכפרית ביהודה, בשומרון ועזה, את המדיניות של הנושא, את התקציב לכך, את הדרכים לכך, ולומר: זה מה שאנחנו רוצים. לדון, להחליט ואחר כך לעשות.

הדוגמה שהביא חבר-הכנסת יוסף רום, של שיקום הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים, צרמה את אזני מאוד מאוד דווקא בגלל החלק החיובי של מה שלדעתי אנחנו צריכים לעשות בירושלים. האם יעדנו בירושלים הוא לשקם את הרובע היהודי שם? זה באמת מה שאנחנו רוצים לעשות בירושלים? זה המפתח למה שאנחנו רוצים בירושלים?

יוסף רום (הליכוד):

לא תאשים אותי שזאת היתה הכוונה בדבריי. אני מבקש שלא תפתח את התיאוריה על בסיס ההנחה הזאת בדבר ירושלים.

משה דיין:

אין לי ספק שזאת לא כוונתך אולם ציטטתי את דבריך כלשונם. אמרת: כשם שהקמנו. הזכרתי זאת

התשובה הציונית המובהקת כפי שמדינה בעלת הכוונה ציונית צריכה לתיתה.

אילו היתה הממשלה סבורה שאיכלוס חברון העיר ביהודים הוא הצעד הדרוש להגברת הבטחון שם אני מניח שלא היתה נכנסת לוויכוח עם אלה שתפסו את בניין "הדסה" ולא היתה אוסרת זאת אלא להיפך, היא היתה מקדמת את זה בברכה. היא לא עשתה כן וזה סימן שהיא לא ראתה עד כה באיכלוס העיר ביהודים בודדים אמצעי בטחון הדרוש להגברת הבטחון. מה נשתנה עליידי הרצח המתועב? ממילא מתקבלת מסקנה אחרת והיא שאיכלוס חברון העיר ביהודים הוא רק אמצעי תגמול. מדינה מתוקנת אינה נוקטת אמצעי תגמול מסוג זה כלפי אוכלוסיה שנחונה למרותה. יש לה כלים אחרים לתגובה ממלכתית על התגרות בסמכותה. כל זמן ששלט בארץ שלטון זה היינו מוכרחים לנהוג עליידי תגמול. עכשיו השלטון הוא שלנו ועלינו לנהוג כשלטון אחראי.

השגנו בחברון, במאמצים רבים ולאחר שהתגברנו על מכשולים רבים, איזון עדין לגבי מערת המכפלה, הביקורים והתפילות בה. זוהי הדרך להמשיך ולטפל בנושא רב אחריות ששמו חברון עיר האבות. אל נכשל את ההישגים עליידי החלטות פזיזות ומעשים בלתי מחושבים.

היו"ר ב. הלוי:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת משה דיין, אחרון הנוא-מים בדיון.

משה דיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להצטרף לדברי קודמי בגיבוי הרצח המתועב, בשליחת תנחומים למשפחת הנרצח ובתקווה ששלטונות הבטחון יגלו את הרוצח ושהוא יבוא על ענשו. אבל הדיון הזה בכנסת אינו יכול להתמקד רק בשלוש הנקודות האלה שבהן אין ביבינו חילוקי דעות.

הדובר הראשון מטעם סיעת הליכוד, חבר-הכנסת יוסף רום, אמר כי הרצח נעשה כדי להרתיע יהודים מלהתיישב בחברון. ובכן קודם כול אני מסופק אם יש בסיס עובדתי להנחה הזאת. היום יש בחברון בניין אחד, בניין "הדסה", שבו יושבים יהודים וזו ההתיישבות היחידה בתוך העיר חברון. ואילו זו היתה המוטיבאציה היא בוודאי היתה מופנית כלפי אותו בניין או היושבים בו. אינני סבור שיש בסיס עובדתי למה שאמר חבר-הכנסת יוסף רום.

אבל מה שהוא אמר מהבחינה הפוליטית הוא שמנקודת הראות שלו היה שצריך ליישב מחדש את הרובע היהודי בחברון. ומה שעוד יותר הפריע לי בדבריו היתה ההשוואה שהוא ערך בין הרובע היהודי בחברון לבין הרובע היהודי בירושלים כאשר הוא אמר שכפי שאנחנו עושים זאת בירושלים צריך לעשות זאת בחברון. קודם כול אני רוצה לומר — בשביל זה בראש וראשונה ביקשתי את רשות הדיבור — שאני סבור שיהיה זה משגה מצד מדינת ישראל, ממשלת ישראל, אם אנחנו ניישב משפחות יהודיות בתוך העיר חקרון. בקריית-ארבע יש היום כ-2,800 נפש ובחברון כ-60 אלף. והשאלה היא: מה אנחנו רוצים לעשות בתכנית ההתנחלות שלנו ביהודה ושומרון ובחבל עזה?

אני הצטערתי כי בפעם הקודמת כאשר דברתי כאן

עזה. נדמה לי שגם לא מדובר במועד אחד בחבל עזה וביהודה ושומרון.

(קריאת ביניים: בעזה אין בחירות.)

צריך שתהיינה בחירות.

אני רוצה לומר בפשטות: אנחנו, הממשלה, השל-טון, מדוע לא נאמר שהבחירות יתקיימו במועדן? איך נסביר זאת? יש לנו אינטרסים ישראליים. מובהקים: שאותם אנחנו רוצים להבטיח ואת זאת אפשר להסביר: התנחלויות, בטחון, אי הקמת מדינה פלשתינאית, אי שלטון של אש"פ שם. אולם כשלטון שעושה כרצונו בשטחים הללו, האם נוכל לומר: לא נקיים את הבחירות במועדן מפני שתבחרו נבחרים שאינם מקובלים עלינו? לשם מה קיימות בחירות? כדי שאנשים יוכלו לבחור את מי שהם רוצים במסגרת חוק.

גאולה כהן: (התחיה — בנא"י):
ואם יבחרו ניאו-נאצים?

משה דיין:

בחירות קיימות כדי שאנשים יוכלו לבחור את מי שהם רוצים.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
יש חוקים בדברים אלה.

משה דיין:

חברת-הכנסת גאולה כהן, אין לי שום יומרה באותם עשרה רגעים שלי כאן לייצג את דעותיך אבל יש לי יומרה לומר בעניין זה שאם הם ניאו-נאצים יש לשים אותם בבית-הסוהר.

גאולה כהן (התחיה—בנא"י):

איפה יש חוק כזה? יש ניאו-נאצים גם בבית הזה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

באיזה שפה מדברים הניאו-נאצים שבבית הזה? מה היא לשון אמם?

משה דיין:

חברת-הכנסת גאולה כהן וחברי הכנסת כולנו, אחת מהשתיים: או שנאמר שאנחנו מקיימים ממשל שבו יש שיטת בחירות או לא. אם אנחנו מקיימים שיטת בחירות בשטחים יש לאפשר להן להתקיים במועדן ושיוכלו להיב-חר כל אלה שמבחינת החוק זכאים לכך. אלה ההערות שרציתי להעיר. א. אני מציע שיהיה דיון בכנסת בנושא ההתנחלות בכללו; ב. אני סבור שאין להושיב משפחות יהודיות בחברון; ג. ממשלת ישראל אחראית מבחינה ממשלתית וממשלתית גם לחובות וגם לזכויות של תושבי השטחים, ובכלל זה לקיום בחירות לעיריות במועדן.

2. הצעות סיכום

הכנסת רושמת לפניה את הודעת הממשלה כפי שנמסרה לכנסת מפי שר הבטחון ביום י"ט בשבט תש"ם, 6 בפברואר 1980.

הי"ר ב. הלוי:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת רוזולוי להצעת סיכום בשם סיעות אחדות.

דניאל רוזולוי (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הגני מתכבד להביא הצעת סיכום לדיון על הודעת הממשלה על הרצת בחברון

כדי לומר מה שאני רוצה לומר לגבי ירושלים והוא שהמפתח למעמדנו בירושלים הוא בראש וראשונה היותנו רוב, רוב ניכר. שנית, שלא תהיה גם חלוקה אזרחית, שבמקום זה וזה גרים רק ערבים ובמקומות אחרים — יהודים. לכן צריך לעשות את שני הדברים האלה ובקדימות עליונה. ירושלים היא בקדימות ראשו-נה. יש להגדיל את האוכלוסיה היהודית בירושלים. כאשר תהיינה בחירות דמוקרטיות לעיריה, שיהיה להוסיף שיכונים במקומות שונים בעיר, כדי שלא תהיה אפשרות של חלוקה לאזור ערבי ולאזור יהודי. הרוב היהודי בעיר העתיקה איננו רלבאנטי מבחינה זו למטרה היותר רחבה שצריכה להיות לנגד עינינו.

בהר חברון, לדעתי, עלינו להתרכז בשני המרכיבים האלה: בקריית-ארבע ובגוש עציון. יש להרחיב אותם, לחזק אותם, גם כמרכיבים לאוכלוסיה אזרחית וגם כבסיס לכוחותינו הצבאיים. איני רוצה להרחיב את הדיבור על כך. לדעתי איננו צריכים להתיישב בתוך העיר חברון. צריך להרחיב את שני הבסיסים האלו, להגדיל את האוכלוסיה ולחזק את הישובים ביכלתם הכלכלית.

דבר אחרון שאני רוצה לומר הוא: ממשלת ישראל היא היום אחראית ולדעתי גם בעתיד תהיה אחראית — לכל השטחים שבתחום שליטתנו, כלומר ליהודה ושומרון וחבל עזה. גם אם תקום — וה"אם" הוא עם הרבה סימני שאלה — האוטונומיה כפי שישאל מוכנה להסכים לה, האחריות הכוללת, הממשלתית, הממשלתית, בנושאים העיקריים, הבטחוניים והמדיניים, היא של ממשלת ישראל. בוודאי שכך הוא במצב הנוכחי. פירוש הדבר הוא שמדינת ישראל, ובשמה ממשלת ישראל, היא היום אחראית גם למשטרה בחברון, גם למשטרה בעזה וגם למשטרה בשכם, גם לסדר ולחוק ולמניעת רצח וגם לאיכות וכמות השוטרים הנמצאים שם היום. ברוח זו אני רוצה לומר עוד שני דברים. רבותי, אנחנו, ישראל וממשלת ישראל, אחראים גם לערבים תושבי השטחים, למשכורת ההוגנת שיקבלו, למחירים הנכונים שיקבלו בעד תוצרתם, שצריכים להיות שווים למחירים במקומות אחרים — כך זה במציאות, אין הבדל בין מלפפון שגדל בנהלל לבין מלפפון מעזה. זה הבסיס של השוויון שעל יסודו מתנהלת מדיניות הממשלה בתקלאות, בחינוך ובבטחון. אנחנו אחראים גם לאוכלוסיה הערבית. אני אומר זאת מפני שקראתי בעתון — אינני יודע אם הדבר נכון, אני מקווה שלא, אני מבקש את שר הבטחון לגלות אותו לרגע — שבדעת הממשלה, או שיש הצעה כזאת, שיש כוונה, לדחות את הבחירות לעיריות בשטחים, ביהודה ושומרון ובחבל

הי"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, תם הדיון בהודעת הממשלה. רשות הדיבור לחברי-הכנסת דוד שטרן להצעת הסיכום, בשם סיעות אחדות.

(קריאת ביניים: אין מה להשיב?)

דוד שטרן (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב מיע את הצעת הסיכום לדיון על הודעת הממשלה על המצב בחברון מטעם סיעות הליכוד, חזית דתית לאומית, הסיעה הדמוקרטית ואגודת ישראל:

ברצח שני הילדים הערבים בחלחול, בעקירת גפנים על-ידי תושבי קריית-ארבע ועוד. תהליך התרפת היחסים בין יהודים וערבים באזור חברון בתקופה האחרונה הוא תוצאה ישירה של הגברת פעולות ההתנחלות היהודית בקריית-ארבע, בתוככי חברון עצמה, בהר חברון כולו ובמרחבי הגדה המערבית במשך השנתיים האחרונות. בולמס התנחלות זה בתוככי הריכוזים הערביים של הגדה המערבית, המלווה גם בנוכחות צבאית הולכת וגדלה, יוצר יותר ויותר משתחיתיון בין ערבים ויהודים והוא עלול לגרום להידרדרות המצב הבטחוני בגדה וברצועה מדחי אל דחי עד להתפרעויות בקנה מידה נרחב שישגעו קשות באינטרס המדיני של ישראל ; 3. הכנסת קובעת כי על הממשלה לטפל בשרשי התופעה ולנקוט, לאלתר, בצעדים האלה : א. הכרה פומבית כי נוכחות הממשל הצבאי הישראלי בגדה המערבית וברצועת עזה היא זמנית וכי ישראל מתכוונת, עקרונית, לפנות שטחים אלה לאחר משאומתן ולאפשר לעם הערבי הפלשתינאי להקים בהם את מדינתו שתיכון — לפי החלטתו — כמדינה עצמאית או כמדינה במסגרת פדרציה עם ירדן ; ב. הפסקת השיטה של ענשים קולקטיביים והסרת העוצר על חברון ; ג. הפסקת כל פעולות ההתנחלות ברחבי הגדה המערבית ורצועת עזה והכרה על כך בפומבי ; ד. הוצאת נשי קריית-ארבע מבניין "הדסה" הישן בחברון וביטול כל תכנית לאיכלוס יהודים נוספים בתוך חברון. צעדים אלה הם קול ענות תבונה בתגובה למתרחש היום בגדה וברצועה. הם מתבססים אמנם על העוצמה הצבאית הישראלית אבל פותחים פתח להסדר מדיני של יחסי ישראל עם הפלשתינאים על בסיס של הכרה הדדית.

היו"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן להצעת סיכום, מטעם סיעתה.

גאולה כהן (התחיה—בנא"י) :
(חברת-הכנסת גאולה כהן ניצבת על הדוכן ומזוזקה בידה רשם-קול).

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ב. הלוי :

רגע, רגע, את צריכה לקרוא — — —

גאולה כהן (התחיה—בנא"י) :

זהו הסיכום שלי.

(חברת-הכנסת גאולה כהן מפעילה את הרשם-קול).

ביררתי ואין זה מוגד לשום תקנון. זהו הסיכום הטוב ביותר לביטוי של המצב שבו נמצאת מדינת ישראל : השמעת המנון הפתח כפי שהושר היום באוניברסיטה העברית בירושלים עם כל האקסטאזה. נשמע כולנו את האקסטאזה העולה מהרשם-קול בעת שירת המנון הפתח (חברת-הכנסת גאולה כהן מפעילה את הרשם-קול אך לא נשמע קול).

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אולי את הקלטת את זה מאיו תחנת ראדיו ?

היו"ר ב. הלוי :

מה היא הצעת הסיכום ?

(חברת-הכנסת גאולה כהן יורדת מן הדוכן).

היו"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת קלמן כהנא להצעת סיכום, מטעם סיעתו.

בשם הסיעות : המערך, התנועה לשינוי ויזמה, הרשימה הערבית המאוחדת, המפלגה הליברלית העצמאית והתנועה לזכויות האזרח.

1. הכנסת מביעה את הזדעזעותה מן הרצח של יהושע סלומה ז"ל בידי מרצחים בעיר חברון ; 2. הכנסת מחזקת את ידי שלטונות הבטחון לעשות את כל המאמצים כדי לגלות את הרוצח ושולחיו, להעמידם למשפט ולמצות את דינם ; 3. הכנסת קוראת לשלטונות הבטחון לעשות למען הבטחת שלומם של כל התושבים ביהודה ושומרון, יהודים וערבים, כנגד פעולות טרור ולנקוט כל דרך שבידם לשמירת החוק, השקט והבטחון, בשטחים אלה ; 4. הכנסת מביעה את דעתה כי אין ליישב יהודים בתוך העיר חברון. יש לעשות לקיומה ואבטחת צרכיה של קריית-ארבע ; 5. הכנסת קוראת לתושבי חברון ותושבי קריית-ארבע לקיים מסכת חיים תקינים של שיתוף פעולה בין העיר חברון וקריית-ארבע על תושביה.

היו"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת טובי להצעת סיכום, מטעם סיעתו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא הצעת סיכום לדיון על הודעת הממשלה על המצב בחברון בשם סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון : 1. הכנסת מגנה את רצח הצעיר יהושע סלומה בחברון ומצטערת על כך שקודם לכן לא גינתה את רצח הצעיר והצעירה הערבים מחלחול. המשך שפיכות הדמים הוא תוצאה טראגית של המשך הכיבוש ואי פתרון הצורך של הבעיה הפלשתינאית על-ידי הקמת מדינה עצמאית לצדה של מדינת ישראל ; 2. הכנסת מביעה את מחאתה נגד הטלת העוצר על העיר חברון ותושביה הערבים, נגד המעצרים השרירותיים ואמצעי הדיכוי והנקמה ששלטונות הממשל הצבאי נוקטים נגד תושביה הערבים של חברון ; 3. הכנסת קוראת לממשלה להסיר מייד את העוצר בחברון ולא לנקוט מדיניות של ענשים קולקטיביים ; 4. הכנסת מביעה את מחאתה נגד ההשתוללות הגזענית של המתנחלים מקריית-ארבע המתפרעים ופוגעים בתושבים הערבים בחיפוי השלטונות ; 5. הכנסת קוראת לממשלה לחדול ממדיניותה ההרפתקנית וחסרת האחריית הבאה לידי ביטוי חדש בתכנית ליישוב יהודים בעיר חברון, מדיניות המגבירה את האיבה והבאה לרז את תכניות הסיפוח ונישול העם הערבי הפלשתינאי ממולדתו.

היו"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת פעיל להצעת סיכום, מטעם סיעתו.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא הצעה לסיכום הדיון על הודעת הממשלה על המצב בחברון מטעם סיעת מחנה שלי : 1. הכנסת מגנה בכל תוקף את רצח יהושע סלומה, תלמיד ישיבת ההסדר בקריית-ארבע, ומטילה על הממשלה למצוא את הרוצחים ולהעמידם למשפט ; 2. הכנסת קובעת כי מעשה הרצח הזה אינו תופעה העומדת בפני עצמה אלא חוליה נוספת בשלשלת הידרדרות היחסים בין יהודים וערבים באזור חברון אשר התבטאה בסיכסוכים אלימים במערת המכפלה, בפלישת נשות קריית-ארבע לבניין "הדסה" הישן,

— הודעת הממשלה על המצב בחברון (הצעות סיכום); הצעות לסדר-היום —

אני מעמיד להצבעה את הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת מאיר פעיל.

הצבעה

הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת מ. פעיל
לא נתקבלה.

היו"ר ב. הלוי:

אני מעמיד להצבעה את הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת טובי.

הצבעה

הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת ת. טובי
לא נתקבלה.

היו"ר ב. הלוי:

אני מעמיד להצבעה את הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת רוזוליו.

יצחק רבין (המערך):
אני מבקש לספור.

הצבעה

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת ד.
רוזוליו — 27
נגד — 47

הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת ד. רוזוליו
לא נתקבלה.

היו"ר ב. הלוי:

אני מעמיד להצבעה את הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת דוד שטרן.

הצבעה

הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת ד. שטרן
נתקבלה.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להביא הצעת סיכום של סיעת פועלי אגודת ישראל בעקבות הודעת הממשלה היום: א. הכנסת מביעה את הודעותיה ממעשה הרצח בחברון ושולחת את גיחותיה למשפחת הנרצח הי"ד, לחבריו ולרבותיו בשיבה, לתושבי קריית-ארבע ולכל האבלים על רצח נתעב זה. המקום ינחמנו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ובבניינם; ב. הכנסת קוראת לממשלה לנקוט צעדים מתאימים כדי למנוע חס וחלילה הישנות מעשים נתעבים כעין אלה וביניהם נתבעת הממשלה לחדש את הישוב היהודי בחברון ולהחזיר את הגזילה לנגזל.

היו"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה. אני מעמיד להצבעה את הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת קלמן כהנא.

הצבעה

הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת ק. כהנא
לא נתקבלה.

היו"ר ב. הלוי:

אני מעמיד להצבעה את הצעת הסיכום של חברת-הכנסת גאולה כהן.

צירלי ביטון (התזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא היתה הצעת סיכום.

זאב כץ (המערך):

מה היתה הצעת הסיכום שלה?

מנחם הכהן (המערך):

מה היא הצעת הסיכום?

היו"ר ב. הלוי:

היא לא הגישה הצעת סיכום. אי-אפשר להצביע.

ד. הצעות לסדר-היום

1. סיקור דיוני הכנסת בטלוויזיה

הרגשתי שההסבר שנתי לא זכה להבנה מספקת. כשרציתי לחקור היכן שרשה של גישה זאת מצד המוני העם לעבודת הכנסת התברר לי שהסיבה העיקרית לכך נעוצה בסיקור עבודת הכנסת על-ידי הטלוויזיה. התשובה לטענה נותנת היתה כמעט אחידה בכל מקום ועל-ידי כולם: אם המציאות היא כפי שאת מתארת אותה למה הדבר הזה אינו משתקף בסיקור דיוני הכנסת על-ידי הטלוויזיה? הרי הטלוויזיה סוקרת בעיקר את הדיונים בנושאים מדרי-ניים. היום היה שיעור מאלף המוכיח את הטענה שאני עומדת להעלות — — —

יצחק יצחקי (הליכוד):

חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו, יש גם כלי תקשורת אחרים, העיתונות והרדיו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אני מדברת עכשיו על הסיקור בטלוויזיה, אינני מת-ייחסת היום לכלי התקשורת האחרים. הנושא שלי הוא סיקור דיוני הכנסת בטלוויזיה, ועל זה אני מדברת.

חיים קורפו (הליכוד):

חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו, שימי לב, השאירו את האורות דולקים אבל הם אינם מצלמים.

היו"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעות לסדר-היום והצעות חוק של חברי הכנסת. רשות הדיבור לחברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו להצעה לסדר-היום בנושא: סיקור דיוני הכנסת בטלוויזיה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסיבות שהניעו אותי להעלות את הנושא בכנסת נעוצות בביקורים ובמפגשים שקיימתי עם פועלים במקומות עבודה, עם נשים, בסמינרים של ועדי עובדים ובאסיפות בשכונות. בכל המפגשים האלה הושמעו טענות שהכנסת אינה מתעניינת בבעיות המטרידות את אנשי העמל ותושבי השכונות, מתעלמת ממצוקתה של האם, ובמיוחד האם העובדת, ויש כאילו ניכור בין הכנסת לבין המוני העם וכאילו אנו חברי הכנסת, יושבים בארמון שן מנותקים מהבעיות היומיומיות של אזרחי המדינה. הושמעו טענות שהכנסת נותנת את דעתה כמעט אך ורק על בעיות מדיניות ועוסקת יותר מדי בהתקפות ובהשמצות אישיות. כאשר הסברתי שטענות אלה אינן מבוססות ושהכנסת עוסקת ברוב ימי עבודתה בפעולות תחיקה ובדיונים המקיפים את כל בעיות המשק והחברה ושכך עוסקות בעיקר ועדות הכנסת

מאיר פעלי (מחנה שלי) :
את הנאום הזה הם יסקרו.

אריה נמיר (המערך) :
לא, הם לא יסקרו, תסתכל למעלה.

מאיר פעלי (מחנה שלי) :
את זה הם יסקרו. האם את מכונה להתערב ?

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך) :
חבריה הכנסת פעיל, תקשיב גם כשאתרים מדברים.

— — — הרי הטלוויזיה סוקרת בעיקר את הדיונים בנושאים מדיניים ובבעיות בעלות אופי פיקאנטי וסנ-סאציוני, כגון חוותיו של שר החקלאות, ההתנחלות באלון מורה וכל המשתמע מכך, הפגנות, שביחות פראיות, והיא נותנת סיקור נרחב על שערוריות שפורצות מדי פעם בפעם בכנסת. לטענות אלה שהושמעו לא היתה לי תשובה. הרגשתי ונוכחתי פעם נוספת שסיקור פעולות הכנסת על-ידי הטלוויזיה יוצר תמונה מעוותת הפוגעת בתדמיתה של הכנסת ומערערת את אמון הציבור במוסד המחוקק.

כבוד היושב-ראש, אינני באה לערער כרגע על הזכות שניתנה לטלוויזיה לסקור את דיוני הכנסת ופעולותיה. אני זוכרת שהיו ויכוחים רבים אם זה טוב ורצוי לפעולה הפארלאמנטאית. היו חששות שסיקור פעולות הכנסת על-ידי הטלוויזיה יכול לעודד קריאות ביניים קולניות והפרעות מתוכננות כי הרי הטלוויזיה נותנת סיקור נרחב לכך. אך בהתחשב בצורך לקרב את הפעולה הפארלאמנטאית לציבור הוחלט להכניס את הטלוויזיה למשכן הכנסת. במשך כל השנים נמתחה ביקורת קשה על-ידי חברי כנסת רבים, ביניהם חברי-הכנסת יוסף חמיר וגאולה כהן, לאחרונה נשמעה ביקורת מחברת הכנסת ורטהיימר, קצב, קורפו ואחרים, על כי הכנסת מצטיירת בטלוויזיה באור הלא נכון. אין זה מקרה שעד היום אין מרשים לטלוויזיה לצלם ולסקור בקונגרס האמריקני ובבית-הנבחרים הבריטי ואין זה גורע ופוגע בדמוקראטיה הנהוגה בשתי ארצות נכבדות אלה. אינני באה כרגע להציע להוציא את הטלוויזיה מהכנסת ; אני באה להתריע על מצב שנוצר ושחייבים לשנותו. לאחרונה התקיים דיון בפארלאמנט הבריטי אם להכניס את הטלוויזיה לבית-הנבחרים אם לאו. העניין טרם הוסתיים והודעות בעד ונגד הן כמעט שקולות.

אדוני היושב-ראש, אין ברצוני להתייחס לרמה המקצועית של שידורי הטלוויזיה בכלל אך ברצוני לציין כי סיקור הטלוויזיה את האירועים המדיניים בארץ ובעולם עומד על רמה גבוהה שמדינות רבות באירופה יכולות ללמוד ממנה מבחינת ההיקף, העומק, העידכון וההסבר המקצועי הניתן לאירועים השונים. כל אלה מעוררים כבוד והערכה ויבואו אל הברכה כל אלה שיש להם חלק בהתקדמות שחלה חזה בטלוויזיה. אך לעומת זאת נפגע קשה הסיקור בבעיות החברה והמשק בכלל, ובמיוחד פעולות הכנסת בתחום זה, דבר שיצר תדמית שלילית של הכנסת בקרב הציבור ותמונה מעוותת ולא נכונה של עבודת חברי הכנסת והנושאים המועלים לדיון.

חברי הכנסת התעניינה בנושאים שסיקרת הטלוויזיה בתקופה האחרונה מדיני הכנסת ומתברר שנושאי חברה וכלכלה לא נסקרו כמעט. אלה נסקרו אמנם במשרדי החדשות בחודשים האחרונים בכתבות שהוכנו מחוץ למשכן הכנסת אך לא בכתבות המובאות ממליאת הכנסת

או מוועדותיה. מיעוט הסיקור של הדיונים בנושאים הכלכליים והחברתיים נעוץ בתפיסה המוטעית של הנהלת רשות השידור שאפשר לשדר ממשכן הכנסת דיונים בעלי אופי מדיני מאחר שהכנסת מהווה במה להשמעת הודעות מדיניות ותגובות על התנחלויות מדיניות של הקואליציה או האופוזיציה. לעומת זאת אין הם רואים את הכנסת כבמה או זירה לדיונים ולתגובות בעלי אופי חברתי שכן אלה מתרחשים מחוץ למשכן הכנסת. גישה זו היא מוטעית ביסודה ואני דוחה אותה בכל חוקף כי הכנסת דנה ומחליטה בכלל מכלול הבעיות של המדינה והחברה הישראלית ורוב זמנה מוקדש לדיון בבעיות היום-יומ של האזרח, ואלה הן בעיות המשק, הכלכלה והחברה, הבעיות בתחום החינוך, העבודה והרווחה, בעיות הדור, הבריאות, החקלאות והתעשייה, נושאים סוציאליים ועוד בעיות של עלייה וקליטה. אסור לשלול מאורחי המדינה את הזכות לדעת, באמצעות כלי התקשורת ובמיוחד שידורי הטלוויזיה, על פעולות הכנסת וועדותיה בתחומים אלה ועל העמדות והתגובות של הקואליציה והאופוזיציה בהם, ובמיוחד כאשר הטלוויזיה היא ממלכתית.

אדוני היושב-ראש, מתוך סקר קטן שעשיתי בעצמי ושאלתי איננו כל-כך מדויק מתברר שבחודשים האחרונים, נובמבר, דצמבר וינואר, הועלו לדיון בכנסת כ-60 הצעות לסדר-היום וחוקות ורגילות. מהן, פחות מ-20 היו על נושאים בעלי אופי מדיני, ואילו יותר מ-40 דנו בנושאים חברתיים-כלכליים. הוגשו 60 הצעות חוק, חלק מהן על-ידי הממשלה וחלק בהצעות חוק פרטיות, וכמעט כולן היו בנושאים חברתיים-כלכליים. היו גם מאות רבות של שאליות המוגשות לשרים השונים והרי רובן מתייחס לתחומי החברה והכלכלה והן נוגעות בבעיות הפרט והכלל, בבעיות מקומיות ובבעיות כלליות. המכלול של הנושאים בתחום המשק החברה והכלכלה הרי זה עולם ומלואו. הדיון בכל הדברים האלה הוא מחובתה ומסמכותה של הכנסת. כיצד ניתן לחשוב שיותר התרחשויות והתגובות בנושאים חברתיים-כלכליים היא בדרך כלל מחוץ לכנסת ? כיצד ניתן להמעיט בערכה של זירה זו ובסמי כיוותיה ולערער על-ידי זה את הכללים המוסכמים שהכנסת היא הזירה הקובעת והמכריעה.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
מותר להעיר משהו ? הערה קצרה. כל הצרה נובעת מכך שהכנסת מקבלת כסיו בטלוויזיה אך ורק באמצעות החדשות ולא באמצעות תכניות אחרות. יוצא איפוא שמה שהוא סנסאציוני ומה שהוא בחדשות מקבל כסיו.

אריה נמיר (המערך) :
זה לא נכון, חברי-הכנסת רובינשטיין, יש גם הרבה מאוד תכניות אחרות בטלוויזיה שמשתתפים בהן חברי כנסת עקב פעילותם בכנסת.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
אבל לא הכנסת ככנסת.

אריה נמיר (המערך) :
כן הכנסת. ואני לא מגנה על הטלוויזיה כי גם שם אפשר לשאול מי מופיע ולמה מופיע.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך) :
יכול להיות שזאת אחת הנקודות שצריך לברר בוועדה. אני מקווה ששר החינוך יציע להעביר את הנושא לוועדה.

לסקירה בטלוויזיה. אני תובעת שיסקרו בטלוויזיה את מה שאנחנו מעלים בנושאים אלה ואת מה שהכנסת דנה בו. על מה אתה בכלל טוען? אני מצטערת, אתה לא מבין, אם כך, על מה שאני מדברת.

יצחק יצחקי (הליכוד):

רק ערוץ שני יפתור את הבעיה. שום דבר לא יעזור. רק ערוץ שני יקצת קשרים אישיים.

שושנה ארבל-אלמזליו (המערך):

כבוד היושב-ראש, טענות אלה צודקות הן, הדיונים במכלול הנושאים החברתיים והכלכליים לא זכו ואינם זוכים לסיקור עלידי הטלוויזיה וזה יוצר תמונה מעוותת על פעולת הכנסת ועל התעניינות חברי הכנסת בבעיות האקוטיות של החברה. סכנת האבטלה מדאיגה את ציבור העובדים. ההכרזות על כיסי אבטלה והודעות על פיטורי פועלים מענפי תעשייה שונים ומשירותים פרטיים גורמות לחרדה ודאגה גם יחד. הכנסת קיימה דיון על נקיטת אמצעים למניעת אבטלה. חברי הכנסת העלו הצעות לסדר-היום על מצב התעסוקה באופקים. דנו בנושאים שחשיבותם גדולה לגבי רבבות עובדים שיש להם עניין אישי לדעת מה הכנסת חושבת ומה בדעתה לפעול למען מניעת אבטלה והבטחת תעסוקה לדורשי העבודה והדיונים לא זכו לכך שהטלוויזיה תסקור אותם. כך נתקבל בציבור הרושם המוטעה שכאילו הכנסת מתעלמת מבעיה זו ועוסקת אך ורק בנושאים מדיניים. סכנת התמוטטות שירותי הב-ריאות כתוצאה מצימצום התקנים של אחיות ורופאים בעקבות הצימצומים בתקציב הועלתה כמה פעמים בכנסת וגם חברי הכנסת וירשובסקי העלה נושא זה בכנסת עלידי הצעה שאיפשרה לו הנשיאות להעלות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

נכון, אבל על כל הצעה שאושרה כמה לא אושר?

שושנה ארבל-אלמזליו (המערך):

מיותר להסביר שהבטחת שירותי הבריאות לאוכלוסייה היא אחת מן השאלות הרגישות ביותר המעסיקות את הציבור. גם נושא זה שהועלה בכנסת לא זכה שהטלוויזיה תקדיש לו תשומת הלב הראויה. נושא השיכון ובעיות שיקום משכנות העוני הועלו אף הם ולא זכו לסיקור אף שבאחת הישיבות היתה תשובתו של סגן ראש הממשלה העוסק בנושא של שיקום שכונות העוני. לעומת התעלמות הטלוויזיה מנושאים שהזכרתי היא מקרינה כמעט מדי שבוע את הדיונים מסביב לחוותו של השר שרון. אין לזלזל בחשיבות הציבורית שמעורר נושא זה של החווה לגבי כלל אזרחי המדינה, אך האם הוא עומד בדרגת חשיבות יותר גדולה מאשר בעיות התעסוקה והבריאות? לא פעם מתקבל הרושם שההחלטה מה לסקור בטלוויזיה נקבעת בהתאם לאישים המעלים את הנושא ולא לפי חשיבות הנושא כשלעצמו.

יצחק יצחקי (הליכוד):

נכון מאוד.

שושנה ארבל-אלמזליו (המערך):

אדוני היושב-ראש, מעל כל במה ציבורית מכריזים שלא-זרפה: המאבק למען השוויון-אסיתי-ציוני-ישראלי-האומה הוא עם הנמקים בבתי-הסוהר. המאבק להיחלוק אסירי ציון וזה וזכה לסיקור נרחב בטלוויזיות של ארצות המערב. לרגל עשר שנות קיומו של אירגון אסירי ציון וכביטוי להזדהות העם והכנסת עם המאבק לזכות לעלייה

ברצוני לציין כמה עובדות שלדעתי רשות השידור חייבת לקחת אותן בחשבון ולפעול לתיקון המעוות בעתיד. אינני יודעת — ואני גם מספקת — אם שר האוצר יצליח לבלום את האינפלציה, להקטין את הגרעון במאזן המסחרי ולהפנות עובדים מהשירות הציבורי לייצור. אך בדבר אחד כבר הצליח מר הורביץ: לעורר בקרב אזרחי המדינה חרדה ופחד מפני הצפוי למשק ולחברה. כתוצאה מכך התחדדה הרגישות וגברה ההתעניינות של אזרחי המדינה בבעיות המשק והחברה ובדיוני הכנסת בנושאים אלה ומעניינות אותם העמדות הנקוטות עלידי הסיעות וחברי הכנסת השונים בבעיות אלה. נדהמתי כאשר בפגישות המרובות שקיימתי עם אנשים רבים מתחו כולם, ללא הבדל השקפה פוליטית והשתייכות מפלגתית, ביקורת על כך שהכנסת מתעלמת מבעיות אלה ואינה נותנת את דעתה לחרדה ולמצוקה של האוכלוסייה. כאשר מניתי בפניהם את הנושאים שבהם דנה הכנסת בהודושים האחרונים היתה תשובתם: לא ראינו את זה בטלוויזיה.

כבוד היושב-ראש, טענות אלה צודקות; הדיונים במכלול הנושאים החברתיים והכלכליים לא זכו ואינם זוכים לסיקור עלידי הטלוויזיה וזה יוצר תמונה מעוותת של פעולות הכנסת ושל התעניינות חברי הכנסת בבעיות האקוטיות של החברה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

וכמה נושאים, גברתי, מורידים בגלל זה שהנשיאות וועדת הכנסת אין להן רגישות לאשר דברים... כמה פעמים אנחנו צריכים להיאבק ולערער על ההחלטות האלה ואחם בנשיאות מורידים את הצעותינו?

שושנה ארבל-אלמזליו (המערך):

מה זה שייך לעניין?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

זה שייך לעניין כי הכנסת אשמה בדברים האלה. כשמעלים דברים כאלה מורידים את זה מסדר-היום.

שושנה ארבל-אלמזליו (המערך):

זה בא לחזק את הטעון שלי. אילו נשיאות הכנסת וועדת הכנסת היו מאשרות גם את ההצעות וגם את העיר-עורים וכל זה היה מועלה בכנסת גם אז הנושאים החברתיים והכלכליים לא היו זוכים לסיקורה של הטלוויזיה ועל זה אני מדברת.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

ניטול קורה מבין עינינו.

שושנה ארבל-אלמזליו (המערך):

מה זה שייך עכשיו לעניין? נשיאות הכנסת עושה סי-קור לעבודת הכנסת? חברי הכנסת וירשובסקי, מה זה שייך לעניין?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

זה שייך לעניין, אין רגישות לבעיות חברה. האטימות מתחילה פה ולא בטלוויזיה.

שושנה ארבל-אלמזליו (המערך):

מה אתה מדבר? זה בכלל לא שייך לעניין, אם אתה שבע רצון מכך שאותם הנושאים הכלכליים והחברתיים לא באים לידי ביטוי וסיקור תבוא עליך הברכה. יבושם לך. אני באה לתבוע את עלבונם של אותם נושאים ואותן בעיות חברתיות כלכליות המועלות בכנסת ואולי גם אלה שלא מועלות בכנסת ואילו היו מועלות לא היו זוכות

ואיזון בין הנושאים הנדונים. יש לזכור שהתייחסות האורח לכנסת ולמשטר הפארלאמנטארי בכלל נקבעת לא במעט בהשפעת הטלוויזיה והתייחסותה לכנסת ולפעולותיה. מציאות זו היא שקבעה בידי יושב-ראש הכנסת את הסמכות לאשר או לא לאשר סיקור של דיוני הכנסת על-ידי הטלוויזיה. ברצוני לציין בהערכה את גישתו הלי-בראלית של יושב-ראש הכנסת בנדון אך זה מחייב את האחראים לטלוויזיה לא לנצל גישה זו לרעה. מעל במת הכנסת אני פונה לרשות השידור, לוועד המנהל, למועצת רשות השידור, לעובדים שאני מלאת הערכה והוקרה אליהם על העבודה החשובה שהם עושים ועל שמירת רמת הטלוויזיה ושידוריה: אנא בידקו את המדיניות הזאת שאתם נקטתם בה עד כה והטו לבכם לחיוב, לרגשות, לתשומת לב יתירה לגבי אותם הנושאים המסעירים היום את החברה. האירו גם את דיוני הכנסת באותם התחומים החברתיים והכלכליים, האירו את הגקודות האפלות בחינוך.

יצחק יצחקי (הליכוד):

אני מציע לך להגיד גם לחברייך שאינם נמצאים פה עתה וגם לחברים שלי.

שאשנה ארבל-אלמזולינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, לאור חשיבות הנושא אני מבקשת לקיים בו דיון במליאת הכנסת.

מרדכי וירשצבסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

חבר-הכנסת יצחקי, אל תשכח שהיום יום ד'.

הי"ר ב. הלוי:

רשות הדיבור לשר החינוך והתרבות, לתשובה.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא מכבר קיימנו בכנסת דיון מפורט בדרכה ובמדיניותה של רשות השידור. בדיון הועלה מכלול הנושאים והוצגה קשת הדעות של הכנסת באשר לדרך של ההכרעה, השיקול, השיקול וה-פעולה של הטלוויזיה בפרט וגם של הראדיו. נדון בהרחבה ענייני התכנית וענייני החדשות; שיקוף הכנסת והיחס בין סיקור שאלות מדיניות לבין סיקור שאלות של כלכלה, חברה ורווחה, מה מוצג ישירות מהכנסת, מה מוצג מן השטח והחיים, מה הן הפרופורציות, מה בחדשות, מה בתכניות אחרות. אלה הם נושאים שיש להם באופן טבעי פנים לכאן ולכאן, פנים ציוריים, פנים מקצועיים, וכל זה הוא חלק מהנושא הכולל שזכה לדיון מקיף בכנסת לא מזמן. את דעתי העקרונית הבעתי בהרחבה כאשר נערך הדיון. עם זאת, בוודאי ראוי שית-קיים דו-שיח בנושא, אולי דו-שיח מתמיד, בין חברי ועדת החינוך של הכנסת ובין האחראים לחדשות ולתכנית בטלוויזיה והאחראים על רשות השידור, להאזנה ולהזנה הדדיות.

אני מציע איפוא להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך כדי שיאירו אלה את עיני אלה.

הי"ר ב. הלוי:

חברת-הכנסת ארבל-אלמזולינו: האם את מסכימה להצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה?

הלל זיידל (הליכוד):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה משותפת של ועדת החינוך וועדת הכנסת.

לישראל קיימה הכנסת דיון המוקדש לנושא זה. מבחינת חשיבות האירוע והרצון לתת ביטוי ממלכתי הולם מצא לנכון ראש הממשלה לענות בשם הממשלה. רבים מאסירי ציון נכחו בישיבת הכנסת ורבים אחרים מיוצאי ברית-המועצות ידעו על העלאת הנושא בכנסת וקיוו לראות את הסיקור מעל מסך הטלוויזיה. אך רבה היתה האכזבה וההתמרמרות באשר מתוך סיבות בלתי מובנות ובלתי ידועות הסקירה שהוכנה מהדיון בכנסת — והפעם כן הוכנה סקירה — לא שודרה. נשאלת השאלה: האם ההזדהות של הכנסת עם אסירי ציון שיש לראות בה גם, פנייה לעולם הנאור לפעול למען שחרור אידה נודל וחבריה אינה ראויה להיות מוקרנת מעל מסך הטלוויזיה ועל-ידי כך להביא מאבק זה לידיעתם ולתודעתם של אזרחי המדינה? כבוד היושב-ראש, ענייניהם של אסירי ציון לא היו ראויים לסיקור בטלוויזיה אך מתנחלי אלון מורה זכו לסיקור נרחב מדי שבוע, פעם או פעמיים, לחיוב או לשלילה. אינני מזלזלת בחשיבות הציבורית של פרשת אלון מורה והנסיונות שנעשו על-ידי גורמים שונים להשהות את ביצוע פסק הדין. אך יחד עם זאת אין זה הנושא המרכזי המעסיק בימים אלה את אזרחי המדינה. עובדות אלה מבליתם פעם נוספת חוסת האיוון של הטלוויזיה בסיקור דיוני הכנסת ופעולותיה.

אדוני היושב-ראש, אחת הבעיות שעמדה במרכז ההתעניינות של כלל אזרחי מדינת ישראל היתה הצעתו של שר האוצר לבטל את הקיצבאות לשלושת הילדים הראשונים, הצעה שעוררה בציבור הרחב וגם בכנסת התנגדות כללית משום שיש בה נסיגה חמורה ממדיניות הרווחה, התכחשות להסדרים שנקבעו ברפורמה במס הכנסה ופגיעה חמורה, בלתי מוצדקת ובלתי נסבלת באלפי מש-פחות. הנושא הועלה בכנסת והיה זה אחד המקרים הבוודיים שהממשלה נשארה במיעוט גם כאשר לא הוצע על-ידיה להסיר את הנושא מסדר-היום אלא להעבירו לוועדה. לדאבוני הגדול גם נושא זה לא זכה שהטלוויזיה תדווח עליו.

הלל זיידל (הליכוד):

דווקא על זה כן דיווחו.

שאשנה ארבל-אלמזולינו (המערך):

אמנם כתבות ודיווחים שודרו בטלוויזיה בנושא זה אך לא מדיוני הכנסת ובציבור הרחב נתקבל הרושם שהכנסת וחברי הכנסת התעלמו בכלל מהנושא, שלא איכפת להם, שזה לא הטריד אותם, שהם לא נאבקו למענו, דבר הנוגד את המציאות ואת האמת. במיוחד בלט הדבר כאשר הטלוויזיה מסרה את עמדת המוסד לביטוח לאומי בנדון, את עמדת שר העבודה והרווחה, את עמדת הממונה על אגף התקציבים באוצר, אך התעלמה באופן מוחלט מדיוני הכנסת וועדותיה וממאבק חברי הכנסת בעניין זה.

חברי הכנסת, העם רשאי וזכאי לדעת על דיוני הכנסת ועל פעולות נבחרי. ההקרינה מדי פעם בפעם של אולם ריק וההתעלמות מדיונים בשאלות אקטואליות וחיוניות בתחומי המשק והחברה פוגעות ביוקרת הכנסת ומעוותות את תדמיתם של חלק גדול מחברי הכנסת המקדישים, ובצדק, את עיקר פעולתם לתחומים רגישים אלה. הטלוויזיה חודרת יותר ויותר לתודעתנו של כל אזרח ואזרח ונמצאת בכל בית. בכך טמונה ברכה אך גם סכנה כי יש בכוחה להיות גורם מחנך ולא רק מעדכן. כוח זה המסור בידי רשות השידור מחייב שיקול רציני בסיקור דיוני הכנסת

היו"ר ב. הלוי :

לפני שנצביע, רשות להצעה אחרת, לחבר-הכנסת, אורי אבנרי.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני כולי בעד דו"ש, יח, תמיד, בין שני אנשים, בין שני עמים, אבל אני מתנגד בחריפות ועקרונית שהכנסת תקבל החלטה כלשהי שפירושה התערבות בחופש הדיווח של כלי התקשורת כלשהו במדינת ישראל, ובכלל זה הטלוויזיה.

(קריאת ביניים)

כן, בדיוק, מפני שהתנגדתי לחוק של הכנסת.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

בגלל זה יכולת להיכנס או לכנסת. נגד מי אתה טוען ?

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

הייתי מוותר אז גם על החוק וגם על הכניסה לכנסת.

רבותי, מה כלי תקשורת ? יש הסוברים — הקיצוץ, ואני ביניהם — שכלי התקשורת הם הרשות הרביעית בחברה הדמוקרטית המודרנית. נוסף על הרשות המחוקקת, הרשות המבצעת והרשות השופטת יש הרשות המדווחת והיא חייבת להיות חפשיית לחלוטין. בחברה מתוקנת לא ייתכן שהממשלה, הכנסת או אפילו בית-המשפט ישתמשו בפרווגאטיבה כדי להשיג לעצמם דיווח נאה יותר לפי התפיסה שלהם. עוד לא החלטנו מה נאה לכל אחד מבין 120 חברי הכנסת. אם נשאל כל אחד מהם אני בטוח שיהיו 120 דעות. אם מישוהו היה מציע שחברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו תהיה מנהלת הטלוויזיה — מקום שהוא פנוי כרגע אם אינני טועה — כל הכבוד, אז היא היתה המנהלת ותקבע מה ישודר ומה לא.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

מה יש, אינך רוצה שאהיה בכנסת ?

(קריאת ביניים)

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

חצי פנוי.

כי אז היא היתה המנהלת והיא היתה מחליטה מה לשדר ומה לא לשדר כמו שאני מחליט בעתון שאני העורך שלו מה להכניס ומה לא להכניס בו.

רוני מילוא (הליכוד) :

על כל רשות אחרת יש פיקוח. שלוש הרשויות שדיברת עליהן יש עליהן פיקוח.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

יושב כאן פרופסור למשפט קונסטיטוציוני ...

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :

חסלת לי, חבר-הכנסת אבנרי, אם כבר הזכרת זאת אני רוצה לומר לך שבכל פארלאמנט בעולם — חוץ משני פארלאמנטים: הבונדסטאג הגרמני והכנסת — יש פיקוח על השידורים מתוכם.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

בוודאי, משום שכל הפארלאמנטים משתמשים בכוח שיש בידיהם.

חיים קורפו (הליכוד) :

יש שם פיקוח של הפארלאמנטים על השידורים ?

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

ברור, משום שאם הדבר ניתן לפארלאמנטים הם מפעילים את הכוח שבידיהם.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :

אינני בעד זה. אני רק אומר ששם זה כך.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

בוודאי, משום שכל הפארלאמנטים עושים מה שמציעה לנו חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו : משתמשים במונר-פול שלהם כרשות ריבונית, מחוקקת, המטילה את מרותה על הטלוויזיה כשהדבר נוגע להם עצמם. הפארלאמנט רוצה שהטלוויזיה תהיה חפשיית בכל התחומים, שתדווח עליהם בצורה אוניקטיבית רק לא כשמדובר בו עצמו. לזה אי-אפשר להסכים. הטלוויזיה צריכה לדווח על הכנסת באופן חפשי, טוב או רע, ולצופה יכולות להיות דעות רבות מה טוב ומה רע בכנסת אבל אין לנו שום זכות להשתמש בסמכותנו הפארלאמנטאית כדי להטיל מרות על הדיווח הטלוויזיוני מן הכנסת.

וברור זו אני מציע לכנסת לשקול את הצד העקרוני של הסוגיה הזאת ולכן אינני מקבל את ההצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו, עם כל הכבוד, לא לדיון במליאה ולא לדיון בוועדה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

בראבו.

היו"ר ב. הלוי :

האם חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו מסכימה להעברת הנושא לוועדה ?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

לוועדה, כן, אני מסכימה אבל יש עוד הצעה.

הלל זידל (הליכוד) :

יש לי הצעה. כיוון שמדובר על הטלוויזיה בבית, בכנסת, אני מציע להעביר את הנושא לוועדה משותפת של ועדת החינוך והתרבות ועדת הכנסת.

היו"ר ב. הלוי :

כיוון שיש הצעות שונות ועדת הכנסת תחליט באיזו ועדה או באיזה צירוף של ועדות יידון הנושא. אם כן, יש שתי הצעות ואני מעמיד אותן להצבעה זו מול זו : הצעתו של חבר-הכנסת אורי אבנרי להוריד את הנושא מסדר-היום וההצעה להעביר את הנושא לוועדה.

הצבעה

בעד ההצעה לא לכלול את הנושא בסדר-

היום של הכנסת — מעוט

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון

בוועדה שתקבע ועדת הכנסת — רוב

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה

שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ב. הלוי :

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתיקבע על-ידי ועדת הכנסת נתקבלה.

2. הספורט בישראל

הי"ד ב. הלוי :

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת יצחק יצחקי : הספורט בישראל. רשות הדיבור לחברת-הכנסת יצחקי.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש לפעמים הרגשה שאיבדנו ממד חשוב בחיינו ושאלנו מקדישים את כל זמננו ואת כל כוחנו לתחומי הפוליטיקה הצרופה. ממדים אחרים ומישורים אחרים כמו הספורט אינם מוצאים את ביטויים באולם המליאה וזאת אולי כתוצאה מהנושאים הבוררים המכלים כל חלקה טובה בחיינו.

אציג את הנושא על עיקריו ואלו הם : ספורט ייצוגי, האולימפיאדה, אלימות בספורט וקשרים עם ארצות ערב, הכוונה כרגע למצרים. חברי הכנסת, האמינו לי שמנושאים שוליים, כביכול, כאלה תצמח טובה לא רק לעם אלא גם לכנסת עצמה.

אתחיל בספורט הייצוגי : לעתים מתוך אי הכרה יסודית של נושא הספורט ותחומיו המגוונים אנחנו עלולים להתחיל מטויות והישגים קרובים. כך, למשל, נהוג לחשוב כי אחד מענפי הספורט המרכזיים שלנו צריך להיות כדורגל, כדורסל או כדור עף ואנחנו מתעלמים מתחומי ספורט ייצוגיים מדרגה ראשונה כגון : טניס, סקי, שיוט, אתלטיקה, איגרוף ועוד. תחומי ספורט ייצוגיים אלה ההשקעה בהם היא מועטה והאפשרויות שהם טומנים בחובם עומדות בסולם הדרגות אולי בדרגה לא פחותה מזאת של הספורט השיגרתי שבו אנו משקיעים את מירב המשאבים שלנו. אני מבקש היום למקד את תפיסתנו ולשים דגשים באותם ענפי ספורט שוליים, כביכול, שיוכלו להוסיף כבוד למדינה ולגוון את חיי הספורט הנתמכים. בחרתי להביא לדוגמה שני מפעלים, והאחד הנתמכים. בחרתי להביא לדוגמה שני מפעלים, הוא פרי מאמציהם של כמה יוזמים פרטיים. כיום פועלים במרכז הטניס בישראל כ-30 אלף ילדים ונערים מכל רחבי הארץ. המרכז התחיל ברמת-השרון, פרץ דרך ליפו, לקריית-שמונה, ללוד, ובקרוב יבנה מרכז דומה בירושלם. והנה במשך תקופה של ארבע-חמש שנים זכינו לכך שיש לנו אפילו אלוף מדורג במקום ה-60-70 בעולם וילד בן 12 אלוף עולם בטניס. אם תשאלו בשבדיה מה שמו של שר החוץ השבדי אף אחד לא יגיד לכם מיהו אבל כל אחד יגיד לכם מיהו ביורנברג.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
גם בארץ אותו הדבר.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
אבל בארץ לא יוכלו להגיד לך מה שם שר החוץ בישראל, כי הוא איננו.

יצחק יצחקי (הליכוד) :
אבל בהמשך להערת הביניים שלך הקודמת, חברת הכנסת וירשובסקי, אני רוצה נצל את הדוכן גם כדי להשיב לך, איפה הטלוויזיה עכשיו ? הרי זה ספורט.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
איפה חברי הכנסת ? יום רביעי אחר-הצהריים. הצביעו עת הזאת.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

חברת-הכנסת וירשובסקי, אינני רוצה להתווכח אתך על הנושא של חברי הכנסת. הערתי על כך מקורם לחברתי, חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו : קודם היא היתה צריכה לתקוף את חברי הכנסת ואז הטלוויזיה היתה רואה שהאולם מלא והיתה באה לצלם אותנו.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
או כן או לא אבל תפקידנו להיות פה.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

מאחר שאין זה נושא ההצעה לסדר-היום שהגשתי אינני רוצה לחרוג מהנושא המרכזי. אני רק רוצה לסכם את הפרק הקצר בנושא הטניס והבאתי דוגמה. אולי זה המקום לומר שזה שגשון של איש אחד שהגיע מארצות-הברית — ונאחל לו איחולי התלמה מהירה כי הוא עבר גיתוח מסובך — ושמו : איאן פורמן ; יהודי שהביא את שגשון הטניס לישראל. וראו מה קרה. זה פרץ לכל מיני מקומות, משכונות העוני בקצה דרום תל-אביב ועד לקריית-שמונה. זו אחת הדוגמאות לגבי הספורט הייצוגי בארץ, הספורט הלבן, ספורט הטניס. אביא דוגמה נוספת : יש מועדון של יהודי בשם שמשון עמ"שלם. הוא פיתח את הנושא של חינוך לספורט. הוא הקים 65 מועדונים בשם "כפפות הזהב" בכל הארץ.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
מפעל יפה מאוד.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

מפעל יוצא מן הכלל. הייתי מרחיק לכת ואפילו מציג שיהודי כזה יקבל פרס ישראל. ראוי שניתן חיווקים ליהודי כזה דווקא בתחום הספורט כי איך הוא מקים את הסניפים שלו ? אינו מקים אותם בכסף של מדינת ישראל אלא באמת בגרושים אחדים. הבאתי לדוגמה שני סוגי ספורט שוליים, לא מקובלים, כמו הכדורגל, הכדורסל וכן הלאה. זה באשר לנושא הנגרא : ספורט ייצוגי. לכן אני מציע לשר דווקא לחזק את ענפי הספורט הבודדים, את אלה שאינם בולטים כל-כך, שאין להם קבוצות לחץ, ולטפח אותם.

הנושא השני הוא נושא האולימפיאדה.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
איפה האתלטיקה ?

יצחק יצחקי (הליכוד) :

האתלטיקה, בוודאי. אני לא רוצה לסקור פה את כל ענפי הספורט. אתה הרי יודע שאני עצמי עוסק בספורט הזה.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
ריצת המאראתון. חברת-הכנסת יצחקי היא חברת-הפארלמנט היחיד בעולם המשתתף בריצת המאראתון.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

ריצת המאראתון היא לא כל כך פשוטה. חברת-הכנסת רובינשטיין, רצתי לכנסת ורצתי גם מאראתון. הריצת לכנסת דורשת הרבה מאוד סבלנות וריצת המאראתון דורשות סיבולת. תבין למה אני מתכוון. אל תחשוב שבכנסת הזאת לא צריכים הרבה מאוד סיבולת.

משחקי ספורט בין ישראל לבין מצרים ועמי הים התיכון. אנחנו הרי מתגוררים באסיה, חברי-הכנסת זיידל, ולא באירופה ולא בארצות-הברית. אנחנו צריכים להתחיל להשלים עם העובדה שאנחנו גרים באסיה.

הלל זיידל (הליכוד):

אני מסכים לכל מלה שאתה אומר.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):

אבל מגרשים אותנו ממשחקי אסיה.

יצחק יצחקי (הליכוד):

לכן הצעתי קשר עם העמים הקרובים. נקרא לה אולימפיאדת השלום.

מתוך הערכת הנושא וכובד משקלו החינוכי, התרבותי והבין-לאומי אינני רוצה להסתפק רק בדברים הללו ובכרצוני להעיר כמה הערות קצרות בנושא המרכזי של ספורט בשבת. חברי הכנסת, יש לנו במדינה כמה בעיות כבדות שהן פעם עולות וצפות בכנסת, בעיות של ערבים ויהודים, בעיות של מלחמה ושלום. ויש עוד בעיה אחת, של חילוניים ודתיים. לפי דעתי אם רוצים אנחנו להיות אנשים בעלי שאר רוח ולהסתכל לעתיד צריכים להתחיל ולחשוב כבר היום מה לעשות כדי לקרב את החילוניים ואת הדתיים אלה לאלה. אחת הבעיות — חברי-הכנסת גרוס, תגיד לי אם אני לא צודק — היא משחקי הספורט בשבת. אני מציע שאנחנו לא נחשוש מלדון בנושא זה, יכול להיות שתועלה הצעה שאולי נושא הספורט בשבת יידחה ליום חול, אינני יודע. אולי יעבדו חמישה ימים בשבוע.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

אני מסכים לה.

הלל זיידל (הליכוד):

זה לא קיים בהסכם הקואליציוני אפילו עם אגודת ישראל.

יצחק יצחקי (הליכוד):

סוף סוף אתה מסכים. לא סתם הערתי לך. אתה סוף סוף מסכים אתי במשהו, אתה תקפת אותי כאן לפני שבוע בצורה לא יפה כי לא הייתי באולם. אילו הייתי באולם, תתקפת את חוק יצחקי. חברי-הכנסת גרוס, תקפת את החוק שלי שלא בצדק. לכן אני רוצה להשיב לך במשפט אחד. גם החוק שיזמתי בכנסת בא לקרב דווקא, כיוון של יצחקי עם אחד ושל ישראל אתה. האמן לי, זו הדרך כי אנחנו צריכים לטפל טיפול שורש בנושאים.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

השורש הוא החינוך.

יצחק יצחקי (הליכוד):

השורש הוא החינוך, בוודאי, ולכן שר החינוך והתורה בות ישיב לי היום.

אדוני השר, ורקתי פה רעיון. אני יודע שאולי הוא יעורר הדים שליליים בקרב אוכלוסיה מסוימת בציבור. יכול להיות שחלק אחר של הציבור יגיד: רגע, בוא נדחה את הקץ, יש סטאטוס קוו בנושאי דת. חברי הכנסת, אין סוף לדחיית דברים. כדאי אפילו לחשוב על הנושא הזה. אעבור לנושא אולי שולי, הספורטוטו. הספורטוטו הוא תעשייה שלמה המגלגלת מיליארדים של לירות. בתעשייה זו יש גם הרבה מה החיוב באשר היא מעבירה את רוב כספיה למוסדות הספורט בארץ. אבל דומני שחלוקת

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):
אתה מוציא אנרגיה רבה במלל.

יצחק יצחקי (הליכוד):

אבל אמשיך להתמקד ברעיון שלי, נושא האולימפיאדה. הנושא מעורר באופן טבעי תגובות אמוציונאליות בקרב העם שלנו. יש טעמים ושיקולים שמיותר לפרטם כאן. אני לא רוצה להרחיב את הדיבור בנושא הזה. אני רק רוצה להציע פה הצעה אחת. אל נהיה תמיד ראשונים או שניים להכריז הכרזות. מה שיכולה ארצות-הברית להרשות לעצמה אנחנו לא חייבים להרשות לעצמנו. בגישה הזאת של הצטרפות לחרם נגד האולימפיאדה, כן להחרים או לא להחרים, אנחנו לא צריכים להיות ראשוניים בכל דבר. אנחנו לא מדינה כארצות-הברית. לא ראשונים ולא שניים. יבוא רגע שיצטרכו להכריע, אני מניח שיש ועד אולימפי, ודאי יש ממשלה ולא צריכים להפריז. כל אחד מאתנו ניגש לכלי התקשורת ומכריז הכרזות ואי-אפשר לדעת מה יקרה בעתיד. האם מתוך למעלה מ-150 מדינות בעולם צריכה דווקא מדינת ישראל להיות הראשונה שיצאה והכריזה הכרזות בשאלת ההשתתפות באולימפיאדה?

הלל זיידל (הליכוד):

אתה אומר זאת באופן תיאורטי.

יצחק יצחקי (הליכוד):

לא, זה קרה.

לכן כדאי שכל הנותנים ידם לחרם יחשבו ויאמרו: אמנם לא נעלם ממנו שהספורט והפוליטיקה נפגשו בהיסטוריה האנושית אבל חייבים לבחור בין היסטואציות על הנייר וחיבים להישמר מהכללה מסוכנת. זה בנושא האולימפיאדה.

נושא שלכאורה נראה נושא שולי, נושא האלימות בספורט. חברי הכנסת, לאחרונה דומני שקרו אפילו שני אסונות עד כדי רצח על מגרשי ספורט. אולי מסוכנת יותר היא תופעת ההתנגשות בין ערבים ליהודים על מגרשי הספורט. הרי זה אחד הכלים החשובים ביותר לקירוב שני העמים. אנחנו צריכים לדאוג לחזק יותר ויותר את הקשרים בתחום הספורט בין שני העמים. אסור לנו בשום פנים ואופן לגרום לכך שהמשחקים בכדורגל או בענפי ספורט אחרים, בין שני הלאומים ואולי גם הדרוזים שעוסקים גם הם בספורט, יינתקו משום ששתיים-שלוש קבוצות היו אלימות וגרמו לכך שתהינה מהומות. יכול מאוד להיות שיש איזה גוש קיצוני-פוליטי העומד מאחורי הדברים האלה. רוב החברים בכנסת ואולי כולנו צריכים לדאוג לכך שהספורט בתוך הכפרים הערביים, הקשר בין ערבים לבין יהודים, יימשך.

זאת ועוד, ברצוני להציע פה מעל דוכן הכנסת שכבר עכשיו, הקשר המרכזי, אולי הראשון, בין ישראל לבין מצרים יהיה קשר בתחום הספורט. אציין בפניכם הערה צינית שאמרתי לך: משהו: השתגעה, אולימפיאדה עם מצרים, מה פתאום? ברצוני לבשר לחברי הכנסת שהספורטאים היהודים ממצרים היו בזמנם חלוצי הכדורסל בארץ. הם הקימו את ענף הכדורסל בארץ. זאת אף אחד לא ידע כל השנים וענף זה הפך להיות מספר אחד במדינה. לכן הצעתי היא לפנות לשר החינוך והתרבות ולממשלת ישראל ולבקש לאמץ את הרעיון ולהמשיך ולטפח את בשורת השלום שנולדה כאן בכנסת ולהכריז על, אינני יודע אם בדיוק משחקים אולימפיים, אבל

באמת עולם ומלואו. הוא פרס לפנינו את עניין הספורט הקבוצתי, את הספורט האישי והעממי והבין-לאומי, וה-אמצעים שמושקעים בנושא. כל הדברים ראויים לעיון.

מלכתחילה הכנתי לי פירוט של פעולות משרד החינוך והתרבות בעניינים אלה הן בבתי-הספר והן ברשויות המקומיות והן, בעיקר לפי השיטה שנהוגה בארץ, באגודות הספורט הוולנטאריות. ציינת שני אנשים בתור דוגמה אבל האגודות הוולנטאריות בארץ הן המרכז של חיי הספורט ואין לנו כוונה לשנות את היסוד הזה. רשמתי לפני את הרעיונות אבל נדמה לי שאין טעם שאפרט את כל הדברים כי אני מציע שהנושא יידון בהרחבה ולעומק בוועדת החינוך ושם נביא את הפירוט של האמצעים והפעולות שנעשות על-ידי משרד החינוך בנושאים השונים שהועלו.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ב. הלוי :

חבר-הכנסת יצחקי : האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדת החינוך והתרבות ?

יצחק יצחקי (הליכוד) : כן.

היו"ר ב. הלוי :

לפנינו הצעה אחת : להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת יצחקי לוועדת החינוך והתרבות. אני מעמיד אותה להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

ה. חוק פיצויים לתלמידים נפגעים במוסדות חינוך, תשל"ט—1979 *

(הצעת חבר-הכנסת מ. עמאר)

מצב זה לא ייתכן שיימשך. אירע מקרה ששני ילדים קטנים בבית-הספר התקוטטו ואחד משך עפרון מידו של חברו ובמשיכה פגע בעינו הוא והיא נעקרה. העניין הגיע לבית-המשפט העליון ושם נאמר כי לילד הזה אין פיצוי. אמר שם כבוד השופט לזין, בערעור אורחי 234/77 : "לפי המצב המשפטי הנוכחי אין תרופה למערער, ואין בית-משפט זה יכול לעשות דבר חקיקה. במקרה שלפנינו אין לנו הוראה בחוק כדוגמת זו המצויה בחוקי הנכים, והקובעת שרשות החינוך אחראית לכל התלמידים שבת-חומה שאירעה להם תאונה בזמן הלימודים או עקב הלי-מודים". ואמנם בחוק הנכים של צה"ל יש הוראה שאם נפגע חייל תוך כדי השירות ועקב השירות הרי הפגיעה הזאת מכוסה. אנחנו כיסינו על-ידי חוק פיצויים אחר את נפגעי תאונות הדרכים גם במקרים שבהם לא נמצא אשם בתאונה והם מקבלים פיצוי. ומי נשאר ? נשארו הילדים בבית-הספר המופקדים ללא פיצוי ויכולים להיות נכים לכל ימי חייהם ולהוות מעמסה על המדינה. על שום מה לא נתקן תיקון קטן זה ? אמר באותו ערעור כבוד השופט אלון : "ההסדר החוקי הקיים אינו משיע רצון וקצרה ידם של בתי-המשפט להושיע, מאחר שהם מפס-שים את החוק ולא מתוקקים חוק". והיזמה היא בידי הכנסת לחוקק חוק ולתקן מצב בלתי-נסבל זה.

הכספים למרכזי הספורט השונים איננה הוגנת כל-כך. לכן, אדוני השר, כדאי שניתן את הדעת לנושא הזה של חלוקת המשאבים לגופים שציינתי.

אני אפטר לסיים דברי על ההצעה לסדר-היום מבלי לומר מלה על בתי-הספר והספורט. יש משום מה חשיבות והדגשת יתר בלמידה הסורמאלית החינוכית בנושאים של היסטוריה, תנ"ך, חשבון, לימודים ריאליים ולימודים הומאניים, אולם אין שמים דגש בנושאי הספורט, ולאו דווקא ספורט. גם חקלאות, מלאכה, מוסיקה, ריקודי עם יוצאים מקופחים. חבר-הכנסת גרוס, לא נורא. יש לי חשבון עם חבר-הכנסת גרוס, הוא יודע על מה אני מדבר.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :

אני עוסק במקצוע, יש לנו בתי-ספר מקצועיים.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

אני רוצה שנושא הספורט יהיה גם הוא חוק יותר בבתי-הספר.

היו"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לשר החינוך והתרבות, לתשובה.

שר-החינוך והתרבות ז. המר :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבד, אני באמת לא בפעם הראשונה רוצה לשבח את חבר-הכנסת יצחקי המעלה בכנסת בעיות חברתיות רציניות כדי שנדון בהן מחדש ונהיה ערים כי הזמן לא לשקוט ולא לקפוא על שמרינו, על מנת שדברים שנראים כדברים רגילים וידועים יוכלו לקבל מבט חדש דווקא דרך הקשר שלהם עם נבחרים העם.

חבר-הכנסת יצחקי פרס לפנינו מכלול של נושאים שבהם הוא הדגים את העובדה שיש צורך להתמודד עם נושאים שונים בחיי הספורט והחינוך הגופני בארץ.

היו"ר ב. הלוי :

אנחנו עוברים להצעה הבאה, הצעת חוק פיצויים לתלמידים נפגעים במוסדות חינוך, תשל"ט—1979, של חבר-הכנסת עמאר. רשות הדיבור לחבר-הכנסת משה עמאר.

משה עמאר (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה שאני מבקש להביא לפני הכנסת היא חוק פיצויים לתלמידים נפגעים במוסדות חינוך, תש"ם—1980, במקום ההצעה של תשל"ט—1979, כי בינתיים, מאז שהוגשה הצעת החוק, עברנו לשנה אחרת.

המצב היום הוא שאם נגרם נזק גוף לילד בגן הילדים או לילד בבית-הספר בזמן היותו בבית-הספר או במסגרת פעילות מאורגנת של בית-הספר או מטעם בית-הספר או בחסות בית-הספר, למשל טיול של ילדים עם מורה, או בפעילות ספציפית אחרת, ואין בפגיעה הזאת עילה לפי פקודת הנזיקין, אין לילד זה פיצוי. יש כמה מוסדות חינוך ברשויות מקומיות המבטחים את הילדים למקרים כאלה אבל סכומי הביטוח הם קטנים והם מגיעים ל-5,000 — 10,000 לירות אפילו במקרה של נכות מלאה.

צד ג' המכסה את האחריות השילונית של משרדנו, של הרשות המקומית ושל כל מי שנשלח או מועסק על ידם, והנפגעים במקרים שבהם קיימת אחריות שילונית כזאת יקבלו פיצוי בהתאם להחלטת בית המשפט או כפי שיסוכם בין הורי התלמיד ובין חברות הביטוח. נוסף לאמור לעיל נקבע, החל מיום 1 בספטמבר 1979, כי לעניין תאונות שכתוצאה מהן זקוק התלמיד הנפגע לטיפול שיניים יינתן הטיפול על-ידי מרפאות השיניים של קופת החולים הכללית של ההסתדרות גם אם הוריו של התלמיד חברים בקופת-חולים אחרת. הטיפול יינתן לפי הסטאנדרטים המקובלים בקופת חולים האמורה. משרד החינוך סבור שהסדר זה החל על כל מוסדות החינוך הוא הסדר מתקדם ויש היום כיסוי מירבי לסוגי התאונות השונים.

משרד החינוך החל לחקור את הנושא מיזמתו ועומד להזמין מחקרים שיבצעו על-ידי מומחים מהאוניברסיטאות. לאחר שיושגו מסקנות המחקרים האמורים יבדוק משרדנו את הדרכים לשיפורים נוספים בנושא ביטוח התלמידים. היות שמשרדנו שוקד שכל תלמיד יהיה מבוטח ומאחר שהסדר זה פועל באורח סביר לחלוטין אין מקום להטלת חובה מוחלטת על המדינה בחוק.

אגב, הביטוח היום עולה למשרד החינוך כ-4.5 מיליון לירות והתלמיד מקבל במקרה של תאונה של צד ג' עד 300 אלף לירות.

משה עמאר (המערך):

צד ג' זה משהו אחר.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

אני מזכיר מה יש. טיפול רפואי ללא תמורה, לפי ההצעה שמוצעת על-ידי חבר-הכנסת עמאר, צריך לעלות עד 50 מיליון לירות, בין 20 מיליון ל-50 מיליון, תלוי באפשרויות השונות. תלמיד מקבל עד 300 אלף לירות במקרה של פגיעה בתאונה.

אני הצעתי לחבר-הכנסת עמאר להעלות את הצעתו לא כהצעת חוק אלא כהצעה לסדר-היום, וזאת מתוך נכונות שוועדת הכנסת תבחן את כל ההיבטים של ביטוח התלמידים ותמליץ למשרד החינוך מה לעשות בנושא. אכל תהיה לפנינו המלצה נוספת של הכנסת בנושא. אבל חבר-הכנסת עמאר מהטעמים שהוזכר עומד על חוק מחייב. אנחנו רוצים ללמוד את העניין. משמעות החוק כרוכה גם בהוצאה גדולה בשעה שאיננו יודעים אם היא מוצדקת. לכן אני נאלץ לבקש מהכנסת להסיר את הצעת החוק, לא את הדיון בנושא של ביטוח התלמידים. בפירוש אשמח שידונו בנושא בכנסת בצורת הצעה לסדר-היום אבל לא הצעת חוק שמחייבת אותנו לשלם ולנהוג על-פי חוק. אני נאלץ לבקש מהכנסת להוריד את הצעת החוק מסדר-היום.

הי"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת, להעביר את החוק לוועדה; הצעה שנייה — להוריד את הצעת החוק מסדר-היום.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון

מוקדם בוועדה

17 —

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-

היום

33 —

ההצעה להסיר את הצעת חוק פיצויים לתל-

מידים נפגעים במוסדות חינוך תשל"ט—

נתקבלה, 1979

בהצעתי אני מצמצם את החוק למוסדות חינוך שהם של המדינה או נתמכים בעיקרם על-ידי המדינה. הגדרת "מוסד חינוך" היא כפי שהיא כתובה בסעיף 1 של חוק לימוד חובה, תש"ט-1949, ואמרת: "מוסד חינוך מוחזק על-ידי המדינה או על-ידי רשות מקומית, או על-ידי רשויות חינוך מקומיות אחדות במשותף, או על-ידי המדינה ורשויות חינוך מקומיות אחדות במשותף, ואשר השר הכריז עליו באכרזה שפורסמה ברשומות, שהוא מוסד חינוך רשמי לצורך חוק זה". מדובר במוסדות ממלכתיים. גם רשויות מקומיות הן מוסד ממלכתי כי הן מוחזקות על-ידי הציבור, אם על-ידי המדינה או הרשות המקומית עצמה, וכידוע תקציבי הרשות המקומית בעיקרם גם הם תקציבי ציבור כמו תקציב המדינה. אם כך הדבר הרי שהאחריות היא על אותו גורם המחזיק את המוסד החינוכי. כמו שבעל בית אחראי על חצריו כך אחראית המדינה על מוסדות חינוך ועל חצריות ועל כל מה שנעשה בתוכם. אין אנחנו יכולים ללכת לחפש אשם בילדים קטנים שמתקוטטים או שנפגעים בריצה או שנגרמות להם תאונות אחרות. איננו יכולים לחפש אשם שלהם או של ילדים אחרים שגרמו לאותה תאונה. זה בלתי אפשרי.

לכן הדרך הנכונה היא כפי שכתוב בסעיף 2 (א) להצעת האומר: "המדינה אחראית לפצות תלמיד שנגרם לו נזק גוף בתחומי מוסד חינוך או במסגרת פעילותו מטעם או בחסות מוסד חינוך. (ב) האחריות מוחלטת ומלאה ואין נפקא מינה אם היה או לא היה אשם מצד התלמיד". ברור שהמדינה במקרה כזה צריכה לבטח את מוסדות החינוך הללו בחברת ביטוח. הפרמיות השנתיות — סכומי הביטוח — שהמדינה תצטרך לשלם תהיינה קטנות לאין ערוך, יחסית, מהוצאות אחרות פתוחות ופחות חשובות הנמצאות בתקציבו של משרד החינוך ובתקציב המדינה. אין להשוות בשום פנים ואופן מה תהא הוצאה זו לעומת הנזק הגדול שנגרם לילדי ישראל אם אנחנו לא נתקן את התיקון הזה. אם יבוא השר או מישהו אחר ויאמר שזה יעלה כך וכך עשרות מיליונים בשנה אטען כי לא יוכלו לעמוד עשרות מיליוני לירות בשנה כנגד הנזק הגרם לילדים שיישארו נכים כל ימי חייהם ובסופו של דבר הלא ייפלו למעמסה על הציבור ועל המדינה באין להם פיצוי.

על כן ההצעה הזאת היא במקומה והיא באה לתקן מצב המחייב תיקון והריני מבקש להעבירה לוועדת החינוך והתרבות להכנתה לקריאה ראשונה.

הי"ר ב. הלוי:

רשות הדיבור לשר החינוך והתרבות, לתשובה.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר-הכנסת עמאר הזכיר את הדיון בבית-המשפט העליון שדן לאחרונה בעיצור של תלמיד שנפגע ב-1970 בעינו וגיוק קשה. התלמיד תבע את מורהו, את רשות החינוך המקומית ואת משרד החינוך בניקין ותביעתו נדחתה.

מאז 1970 ועד היום חלו שיפורים רבים. בחזון המנהל הכללי מיום י' באלול תשל"ט, 2 בספטמבר 1979, פורסמו ההוראות החדשות בנושא זה. החל ביום 1 במאי 1979 הושג הסכם עם קופות החולים שלפיו תוגש עזרה רפואית לתלמידים נפגעים תאונות במשך 24 שעות ביממה במשך כל ימות השנה. העזרה כוללת: טיפול אמבולאטרי, אישפוז, ניתוחים וכו' — כל זאת ללא תמורה וכמקובל לגבי המבוטחים בקופת החולים. כמו כן קיים ביטוח

ו. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 2), שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ב. הלוי :

נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

משנה למוזכר הכנסת ש. יעקבסון :

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחה

ז. הצעה לסדר-היום

התבטאותם של שגרירי ישראל כלפי שלום עכשיו

אמרי רון (המערך) :

אל תגיד לי למה אני מצטרף. תקשיב להמשך.
הבה נתבונן בעובדות. משלחת "שלום עכשיו" הוזמנה על-ידי גורמים יהודיים באירופה, ביניהם נשיא הפדרציה הציונית הסקאנדינאבית והרב הראשי ליהודי בריטניה, שבוודאי אינם חשודים על שנאת ישראל. המשלחת ביקרה בבלגיה, מהולאנד, בשבדיה, בשווייץ ובאנגליה. בכל מקום היא הופיעה כמייצגת עמדה ציונית, כמתנגדת למדיניות ארץ ישראל השלמה ותכומכת במדינה יהודית דמוקרטית ובהסדר גבולות שיתבססו על שיקולי בטחון בלבד.

מיכאל דקל (הליכוד) :

עם מי הם ניהלו את המשאומתן שם ?

אמרי רון (המערך) :

לא ניהלו משאומתן. ניהלו פעולת הסברה לגיטימית על בסיס הנקודה שהסברתי כרגע.

מיכאל דקל (הליכוד) :

משאומתן על קבלת כסף מקרן — — —

אמרי רון (המערך) :

האם אתה מספר לכל חברי הכנסת מאיפה אתה מקבל כסף ? גם אני לא.

בשום מקום לא הובעה על-ידי המשלחת תמיכה באש"פ או תמיכה בגבולות 1967. לכן, למשל, יצא ה"ליבראסיון" השמלאני הצרפתי נגד עמדות "שלום עכשיו" והגדיר אותן כציוניות וכלה שאינן פרו-פלש"ת. תינאיות כלל. אולי לא מיותר לצטט את מה שאמרו דוברי המשלחת, יעל תמיר ואבשלום וילן, באותה אסיפה בפאריס: "הוויכוח המתנהל היום בישראל הוא ויכוח על אפיה הציונית הדמוקרטית של המדינה. ההכרעה היא בין תפיסת ארץ ישראל השלמה לבין התפיסה של ישראל ציונית ודמוקרטית בגבולות בטוחים. ההכרעה זו תקבע את אפיה של ישראל לדורות הבאים".

רוני מילוא (הליכוד) :

ארץ ישראל השלמה — — —

אמרי רון (המערך) :

אתה רוצה לומר שרק מי שהוא בעד ארץ ישראל השלמה יכול לנהל תעמולה בחוץ-לארץ ?

יוסף רום (הליכוד) :

איזה חוסר הגיון כאן. מה הקשר ?

אמרי רון (המערך) :

הקשר היחיד הוא שהיתה התפרצות שלכם ושל השגריר רוזן. ותיכף נראה מי עמד מאחוריו. כל מי שמתנגד למדיניות של ארץ ישראל השלמה הוא בעיניכם בוגד, אנטי-ציוני ונגד המדינה.

היו"ר ב. הלוי :

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת

אמרי רון מס' 4264: התבטאותם של שגרירי ישראל כלפי "שלום עכשיו". רשות הדיבור לחבר-הכנסת רון.

אמרי רון (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שיתוף יהודי הגולה בוויכוחים המדיניים שלנו, דברי ימיו כדברי ימי הציונות כולה. שכן ההסתדרות הציונית איננה סניף של ממשלת ישראל ומדינת ישראל כמדינה דמוקרטית וחפשית לא הסתירה את הוויכוחים הפוליטיים הפנימיים שהיו בה, ככל שהיו קשים. עוד בטרם קום המדינה, ערב השואה, קראו ז'בוטינסקי וחבריו ליהודי חוץ-לארץ שלא לתרום לקרנות הלאומיות ולא להישמע להנהגת העם. גם עם קום המדינה, בעת שלטון המערך, הסבירו בגין ונציגי חירות באופן חפשי לחלוטין ליהודי העולם את השקפתם האופוזיציונית. שום שגריר, ככל שהיה עצבני, לא העז לנצל את מעמדו הממלכתי בהכתמת ישראלים כ"בוגדים", "סוכני אש"פ" ו"מחללי זכר הנופלים".

רב שילנסקי (הליכוד) :

זה לא נכון. לא אישרו שום מעמד לאנשי חירות להופיע. הפעילו את כל הכוח על-מנת להשתיק אותם. אף פעם לא אמרו שום מלה ? גם ביחס לז'בוטינסקי תלמד יותר טוב את ההיסטוריה ותדע את האמת.

אמרי רון (המערך) :

שמעתי. אם תוכיח לי שבגין, לאחר שיצא מהממשלה בשנת 1970, ממשלה שקיבלה את 242, לא הסביר בשום מקום את התנגדותו למדיניות ישראל, לא למדינת ישראל ; אם תוכיח לי שאתה וחבריך, בגין ואחרים, כשהיו במסגרות אופוזיציוניות לא הסבירו באופן חפשי בכל מקום בעולם את התנגדותם למדיניות הממשלה — איך קראתם לממשלה ? ממשלת הנסיגה, ממשלת המחל — ואם תוכיח לי שהמשלחת שאני עומד לדבר עליה, משלחת "שלום עכשיו", תקפה את מדינת ישראל איפה שהוא — אסכים אתך. מאחר שאינך יכול להוכיח לי לא א', לא ב' ולא ג' נא התכבד להקשיב להמשך.

רב שילנסקי (הליכוד) :

הם הסבירו, הנהו והטיפו לארץ ישראל השלמה. זה לא נוגד את האינטרס הלאומי בשום צורה ואופן.

אמרי רון (המערך) :

אם אני מדבר נגד תפיסת ארץ ישראל השלמה ובעד ארץ ישראל דמוקרטית עם רוב יהודי ציוני וגבול מבוסס על שיקולי בטחון בלבד אני נגד מדינת ישראל ?

רב שילנסקי (הליכוד) :

אתה מצטרף — — —

מיכאל דקל (הליכוד):

זה לא הקשר היחיד אבל הם לא צריכים לנהל תעמולה — — —

אמרי רון (המערך):

הם מנהלים הסברה. אם הם לא יוכלו לנהל הסברה אף אחד לא יוכל לנהל הסברה.

מיכאל דקל (הליכוד):

זה מעולם לא היה קיים בישראל, במשך 30 שנה זה לא היה קיים.

אמרי רון (המערך):

מעולם לא היה קיים? האם אתה ומפלגתך לא קיימתם פעולות הסברה בחוץ-לארץ מעולם? כמפלגה אופוזיציונית לא קיימתם פעולות הסברה?

דוד שטרן (הליכוד):

קיימנו אבל תמיד דרשנו יותר ממה שהממשלה דרשה, תמיד מעבר, לא פחות, ולכן אנחנו אף פעם לא החלשנו את עמדותיה.

אמרי רון (המערך):

מה שאצלק "מעבר" זה אצלי פחות.

אין צורך להוסיף, חברי הכנסת, שהמשלחת נתקבלה בחמימות בקהילות היהודיות באירופה ושאלשיך התסתדרות הציונית העידו כי כתוצאה מהביקור חזרו כבר מאות יהודים לחיק הפדראציה הציונית.

כל מי שאיננו אכול שגאה פוליטית לבעלי עמדות שונות מעמדתה הרשמית של הממשלה, כל מי שעדיין לא איבד את בטחונו העצמי ואמונתו במדינת ישראל חפשיית ודמוקרטית עומד משתאה ונזעם מול תגובותיו הרשמיות של שגריר ישראל בצרפת מאיר רון כלפי משלחת "שלום עכשיו". "בוגדים" הוא מכנה ישראלים צעירים מושרשים בחברה הישראלית, פעילים בהתיישבות ובבטחון; "סוכני אש"ף" הוא מכנה ישראלים שחטאם היחיד הוא בכך שהם שוללים את מדיניות ארץ ישראל השלמה. הוא לא רעד אפילו כאשר כינה קציני מילואים המשרתים ביחידות מובחרות בצה"ל, אשר על תרומת חלק מהם עוד לא הגיעה העת לספר, "מחללי זכר הנופ" לים". כך קרא להם השגריר רון באוזני עובדי השגרירות ובמסיבת עיתונאים רשמית שזימן. לעניות דעתי לא זו בלבד שהשגריר רון חרג בכך מסמכותו הממלכתית אלא שעל-ידי הכפשתם של טובי בניה ולוחמיה של ישראל שחטאם היחיד הוא בהתנגדות למדיניות הממשלה הכפיש הוא גם את שמה הטוב של ישראל כמדינה דמוקרטית שוחרת חופש הביטוי וחופש ההסברה.

והגדילה לעשות תנועת חירות שביימה פרובוקאציה נגד "שלום עכשיו". יש לי יסוד סביר לסיפור שאני אספר כעת: אחד מאנשי חירות התחזה כאיש אש"ף אשר הוזמן, כביכול, על-ידי "שלום עכשיו" ורק בחקירת המשטרה זוהה כיהודי-צפון-אפריקני שגויס על-ידי סניף חירות המקומי.

חברי הכנסת, יש יסוד סביר מאוד לטענה נוספת.

אמנון לין (הליכוד):

לא ידעתי שחירות כל כך פעילה.

רוני מילוא (הליכוד):

— — — שלא יאשימו את חירות. הוא אמר את הדברים האלה.

אמרי רון (המערך):

חברי הכנסת, יש יסוד סביר מאוד לחשוב שההוראה להפריע למשלחת "שלום עכשיו" ולהכפיש אותה בעיני הציבור היהודי בצרפת יצאה ממשרד החוץ בירושלים. ואם אינני טועה שר החוץ מתייעץ לעתים גם עם ראש הממשלה וזה כבר עניין חמור הרבה יותר, — — —

(קריאת ביניים: מי הוא שר החוץ?)

ראש הממשלה.

כי אם השגריר טרח וחרג מתפקידו יש להחזירו או להשעותו; אבל אם ההוראה יצאה מראש הממשלה פירוש הדבר הוא מדיניות חדשה של סתימת פיות. האם שכח מר בגין את מטעות ההסברה שלו נגד מדיניות הממשלה במימון מלא ובחופש מוחלט?

(קריאות ביניים: נגד מדינת ישראל?)

נגד מדיניות הממשלה. לא אמרתי נגד מדינת ישראל. אל. אמרתי נגד מדיניות ממשלת ישראל.

מיכאל דקל (הליכוד):

בהיותו בחוץ-לארץ — אף פעם לא.

אמרי רון (המערך):

האם שכח מר בגין את התעמולה שניהל בחוץ-לארץ נגד הממשלה שקיבלה את החלטת 242, נגד "ממשלת הנסיגה", נגד "ממשלת המחל"ה"? האם שכח את הסברו-תיו הפרועות של "גוש אמונים" בקרב הקהילות היהודיות?

(חברי הכנסת מיכאל דקל קורא קריאת ביניים)

הי"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת דקל, אני קורא אותך לסדר.

אמרי רון (המערך):

האם יחסום גם את נציגי מפלגות האופוזיציה החול-קות על מדיניותו? האם ההסברה היחידה הכשרה מעתה בחוץ-לארץ היא זו שתצא ממשרד ראש הממשלה ומה-מרכז הרוחני בשכם?

חברי הכנסת, עלימנט למנוע הישנות פרשה מבישה זו — מבישה לישראל, מבישה לממשלה ומבישה ליהודי התפוצות — של התבטאויותיו של השגריר רון, כמו גם התבטאותו של השגריר בן-אלישר, ראוי שהכנסת תקיים דיון במליאה.

הי"ר ב. הלוי:

רשות הדיבור לשר משה נסים, לחשובה.

השר מ. נסים:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תנועת שלום עכשיו החלה בעת האחרונה בפעילות מיוחדת בחוץ-לארץ, ובין השאר הגיעה גם לפאריס. בפאריס פירסמה תנועה זו כרוזים שבהם הציגה את דרכה ועיקר טענתה הוא שממשלת ישראל, במדיניותה, פוגעת בתהליך השלום.

בימים ננציגי תנועה זו הגיעו לפאריס קיים השגריר רון מסיבת עיתונאים, שיחה עם עיתונאים יהודים, שלא נועדה כלל ועיקר לדון בנושא של "שלום עכשיו". אבל הוא נשאל על-ידי עיתונאים יהודים מה דעתו על העצרת שתנועה זו עומדת לקיים ועל מסיבות העיתונאים — עיתונאים יהודים ושאנים יהודים — שעומדים לקיים נציגי תנועה זו בפאריס. וזאת התשובה שהשגריר רון השיב,

חוברת ט"ו, ישיבה ש"ו
— הצעה לסדר-היום —

השר מ. נסים :

אדוני היושב-ראש, עמד על בימת הכנסת חברי-הכנסת אמרי רון והטעה את הכנסת. הוא אמר שמנחם בגין ונציגי מפלגות האופוזיציה דאו הופיעו מעל כימות בין-לאומיות ודיברו נגד מדיניות ממשלת ישראל.

משה שחל (המערך) :

מותר לשאול שאלה ?

השר מ. נסים :

תן לי להשלים את המשפט.

מעולם ועד עולם, מנחם בגין בהיותו ראש האופוזיציה וכל שאר נציגי מפלגות האופוזיציה דאו לא יצאו לחוץ-לארץ ולא דיברו נגד המדיניות של הממשלה, מעולם ועד עולם. היפוכו של דבר, כאשר התגרו עתונאים ושאלו, התשובה היתה : מה שיש לי להגיד נגד מדיניות הממשלה אומר בבית, בכנסת. זה היתה התשובה הנצחית שנתן ראש הממשלה דהיום, ראש האופוזיציה דאו.

חייקה גרוסמן (המערך) :

מותר לשאול ? אני הייתי במשלחת פארלאמנטארית

— —

השר מ. נסים :

אני מבקש להשלים את המשפט. יתר על כן : יש הבדל תהומי — וראוי שתשמעו את הדברים לאשורם — בין משלחת של "שלוש עכשיו" לבין משלחת של תנועת החירות לבין משלחת של המפלגה הליברלית כאשר כל אחת מהן מדברת נגד מדיניות הממשלה. יש הבדל חשוב בין הכיוונים של כל אחת ממשלחות כאלה.

משה שחל (המערך) :

אתה תחליט מהו הכיוון ?

השר מ. נסים :

יש הבדל וההבדל הוא בזה : מדינת ישראל מנהלת משא-ומתן, אתמול, היום ומחר. וכל משא-ומתן שלנו כרוך בקשיים אדירים כאשר העולם כולו אינו מתייצב לימיננו. יש שיקולים בין-לאומיים, אינטרסים בין-לאומיים של מדינות, אשר מכתביבים את המדיניות. זה איננו בגדר סוד. לא רק ארצות הגוש הסובייטי שאין לדבר עליהן אלא גם מדינות אירופה וארצות-הברית אינן מתייצבות בדרך כלל לימין מדיניות ישראל, לא זו של היום ולא זו של אתמול. לכן אם יוצאים אנשים — ולא יצאו בעבר — ואומרים שממשלת ישראל היא ותרתית לא נגרם נזק למדיניות המשא-ומתן של הממשלה באותה שעה, אבל כאשר מנהלים משא-ומתן ובאים אנשים ואומרים שהממשלה היא שגורמת נזק לשלום, היא שגורמת לכך שלא יהיה שלום, שאין שלום — — —

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

מה אפשר לעשות שזה נכון ?

השר מ. נסים :

— — — אלה דברים מוזיקים ביותר, חמורים ביותר ויש בהם משום חבלה באינטרסים החיוניים של מדינת ישראל.

יוסי שריד : (המערך) :

המדיניות שלכם היא התבלה התמורה ביותר לישראל.

השר מ. נסים :

אבל הממשלה הזאת אינה זקוקה לציונים, לא מכם.

ולא בלתי : "ישראל היא מדינה דמוקרטית ולכל אזרח הזכות להביע דעותיו הפוליטיות כאוות נפשו, להצביע בעד מפלגה שבה הוא חפץ ולהפגין בעד או נגד מדיניות הממשלה בכל עת בגבולות מדינת ישראל. לא עולה על הדעת ששעה שישאל מנהלת משא-ומתן שיקבע במידה רבה את עתידה וגורלה של מדינת ישראל תתארגן קבוצת אזרחים ישראלים ותצא למסע נגד הממשלה בבירות שונות ותפיץ כרוזים שבהם נאמר שממשלת ישראל היא האחראית להעדר השלום במזרח-התיכון. בן-הברית הנאמן ביותר לישראל הוא העם היהודי. עצרות עם שבהן מציגים את ישראל כאור שלילי ואת ממשלת ישראל כאחראית להעדר שלום ייצרו פירוד בעם היהודי ויביאו תועלת אך ורק לאויבי ישראל. את מדיניות ישראל קובעת הכנסת והממשלה אחראית בפני הכנסת על פעולותיה. אם הכנסת איננה מרוצה ממדיניות הממשלה היא יכולה להצביע נגדה בדרך המקובלת בכל משטר דמוקרטי. ייתכן ואנשים אלה פועלים בתמימות אף במודע או שלא במודע הם גורמים לנו נזק ומחלישים אותנו במאבקינו. אין דבר שיכול לשמח את חזית הסירוב ואלה המתנגדים לשלום יותר מאשר לראות בבירות אירופה ואזרחים ישראלים שמוחים נגד ממשלת ישראל. הדבר מחליש את ישראל במשא-ומתן שהיא עומדת בו ואם לחמצי ישראל חמש מלחמות היה זה כדי שישאל תשכון לבטח. ופעילותם של אנשי "שלוש עכשיו" עלולה לפגוע באינטרסים החיוניים של ישראל. אינני מכיר תקדים שבו קבוצת אזרחים צרפתיים או בלגים או אנגלים יתארגנו בעת שממשלתם מנהלת משא-ומתן כלשהו כדי לארגן מסע נגד מדיניותה בארצות חוץ".

עד כאן דברי השגריר רוזן.

(חברי-הכנסת יוסי שריד קורא קריאת ביניים)

בכל שלב שהוא בשיחה של השגריר רוזן עם העתונאים לא היתה כל התבטאות שלו — — —

(חברי-הכנסת יוסי שריד קורא קריאת ביניים)

(חברי-הכנסת רוני מילוא קורא קריאת ביניים)

חברי-הכנסת מילוא, גם אני יכול לומר מעט מלים על השגריר רוזן. שמעתי את דברי חברי-הכנסת יוסי שריד. תאמין לי שהוא לא פגע בו. הוא גם לא יצליח לפגוע בו.

השגריר רוזן בכל ההתבטאויות שלו לא אמר אף מלה אחת בקשר לאידיאולוגיה של אנשי "שלוש עכשיו" והביקורת שלו התייחסה רק לעצם ניהול המסע נגד מדיניות הממשלה מחוץ לגבולות ישראל. הוא אומר : "בשום שלב לא נטען שלאנשי "שלוש עכשיו" — יהיו מגיעים אשר יהיו — אסור להתבטא בארץ. לא כינתי אותם בשם פוגע ולא אמרתי מעולם שיש ערבים טובים מיהודים. זו עלייה מורשעת".

עתה נברר : מי קיבל את פניהם של אנשי "שלוש עכשיו" בפאריס ? — נציגי שתי מפלגות ישראליות : נציגי מפלגת העבודה בפאריס ונציגי מפ"ם בפאריס.

משה שחל (המערך) :

מה הרע בזה ?

השר מ. נסים :
 — — —
 פאציפיסטים המתנגדים למדיניות ישראל ולקונסנסוס הקיים בארץ ביחס לשלילת הקמת מדינה פלשתינאית ואי הכרה באש"פ. מי שעקב אחר ההופעות ואירגון הסיוור לא יכול היה שלא להתרשם שעמד מאחוריהם אירגון יעיל ולא דווקא יהודי.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
 מאין לקחתם את כל הסיפורים האלה, כבוד השר ? אתה מצטט ? מהדין-וחשבון של מי ?

השר מ. נסים :
 "בין האירגונים שסייעו להופעות הקבוצה הזאת בשיקאגו בלטו האירגונים המזוהים עם מפ"ם, אירגון "חוצפה", אירגון יהודי שמאלני ראדיקלי חדש, וכן שליחי "השומר הצעיר" והשליח הישראלי לתנועה הרפורמית. במקרים מסויימים הופיעו אנשי "שלום עכשיו" עם פעילי אש"פ מקומיים.

חייקה גרוסמן (המערך) :
 זה שקר.

יוסי שריד (המערך) :
 יש לך שם אחד ?

השר מ. נסים :
 שני שמות. תשמעו, רק תקשיבו, אתם בורחים מן האמת. "במקרים מסויימים הם הופיעו עם אנשי אש"פ, — — —

יוסי שריד (המערך) :
 מי הופיע ?

השר מ. נסים :
 וכאשר אנשי תנועת "שלום עכשיו" דיברו בזכויות הפלשתינאים ניצלו הערבים את הבמה להתקפה מוחצת נגד ישראל כדי להוקיע את מדיניותה מבלי שיוכירו פתרון של שלום לעימות הישראלי-הערבי. בלט בעמ' דותיו הקיצוניות אחד מחברי המשלחת שקרא בפגישותיו עם יהודים מרכזיים להתנגד ולדחות את מדיניות ישראל. גם אם הדבר יביא לקרע בין היהודים לבין מדינת ישראל. ברור שההופעה שלהם היתה סנסאציונית וזכתה לכיסוי בעתונות במקום וכלי התקשורת נתנו להם ביטוי רחב ביותר."

הנה, ביקשתם שמות, ובכן : "הם הופיעו בעצרת יחד עם אנשי אש"פ, ח'ליל ג'שאן, יליד נצרת, אחד מהפעילים הגלויים של אש"פ בשיקאגו".

משה שחל (המערך) :
 מי הופיע ?

השר מ. נסים :
 אנשי "שלום עכשיו". השמות הם : דוד צוקר, מירון בנבנשתי, בועז עברון ויוקי אמיר.

יוסי שריד (המערך) :
 אז מה הבעיה ?

הח"צ ב. הלוי :
 חבר-הכנסת שריד, אני מבקש להפסיק,

השר מ. נסים :
 מדוע אין נותנים לדבר ?

הממשלה הזאת אינה זקוקה לציונים, לא מכם ולא מת- יועת "שלום עכשיו". העובדות מדברות בעד עצמן.

זאב בין (המערך) :
 זה נכון.

השר מ. נסים :
 היא אינה זקוקה לציונים. שלום לא אתם עושים ולא תנועת "שלום עכשיו". תרמה לעשייתו. הממשלה הזאת עשתה שלום עכשיו בלי מרכאות, היא אינה זקוקה לציונים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
 זה לא שלום בכלל. איזה שלום זה ?

השר מ. נסים :
 אבל אנחנו מנהלים היום משא-ומתן קשה כדי לפתור בעיות הכרוכות בהמשך תהליך השלום ואילו אתם וכל מי שתומך במדיניות הבאה להאשים בחוץ-לארץ את מדינת ישראל כמי שמונעת שלום, כמי שמפריעה לתהליך השלום, גורמים ליצירת מעשה חבלה שאין שני לו באינטרסים החיוניים של מדינת ישראל.

יוסי שריד (המערך) :
 שטויות.

השר מ. נסים :
 רבותי, יש בידי דיווח על מה שעשתה תנועה זו שנקראת "שלום עכשיו" למשל בשיקאגו. חבר-הכנסת אמרי רון אומר שהם לא תמכו באש"פ. הם לא תמכו באש"פ ? הם השתתפו בעצרות יחד עם אנשי אש"פ, בהרבה עצרות בשיקאגו.

(ק ר י א ו ת ב י נ י י מ : זה לא נכון).

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
 זה לא נכון.

זאב בין (המערך) :
 זה שקר.

השר מ. נסים :
 יש לי גם שמות האנשים.
 מה אומר הקונסול של ישראל בשיקאגו ?

(ק ר י א ו ת ב י נ י י מ)

היו"ר ב. הלוי :
 חברי הכנסת מהקואליציה, תנו לשר לדבר.

השר מ. נסים :
 חבר-הכנסת שילנסקי, לא צריך לעזור לי. הקונסול הזה במקרה הוא חבר מפלגת העבודה.

יוסי שריד (המערך) :
 אני יודע, הוא בין הגרועים ביותר.

השר מ. נסים :
 "חברי הקבוצה נפגשו עם ציבורים יהודיים שונים, הופיעו בראיונות בכלי התקשורת, בראדיו ובטלוויזיה, והביקור הסתייע על-ידי יסודות יהודיים שמאלניים — — —

יוסי שריד (המערך) :
 מה זה שמאלניים ?

אש"פ מה פלא שראש אירגון המרצחים אמר את אשר אמר ? מה פלא ?

ובכן זוהי פעולה הגורמת נזק לא רק לממשלת ישראל. היא גורמת נזק למדיניות ישראל, לאינטרסים החיוניים, החשובים ביותר, של מדינת ישראל. אי-אפשר לנהל משא ומתן על שאלות כל-כך חשובות לקיומנו ולבטחוננו כאשר מתרוצצים אנשים מישראל ומדברים סרה במדיניות ישראל.

זאב בין (המערך) :
אתה מציע לאסור אותם בבית-סוהר ?

השר מ. נסים :
השגריר רוון אמר דברים שצריך היה לאמרם. הממשלה מתייצבת מאחורי כל מלה שהשגריר רוון אמר והוא איננו זקוק להכשר לא של חבר-הכנסת יוסי שריד ולא של תנועת "שלום עכשיו" ולא לכל ציון אחר. השגריר רוון תרם לתהליך השלום תרומה ממשית, מעמיקה ורצינית הרבה יותר מכל הדיבורים שלכם ומכל ההופעות של אנשי "שלום עכשיו" המחבלות במדיניות ישראל ובאינטרסים של ישראל.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
מדיניות ממשלת ישראל. לא מדיניות ישראל.

השר מ. נסים :
גברתי, חברת-הכנסת אלוני, מדיניות ישראל באה לידי ביטוי על-ידי ממשלת ישראל והרוב בעם.

(קריאות ביניים)
הדמוקראטיה שלך היא אחרת. הדמוקראטיה שלך היא אחרת, בה דעת המיעוט היא דעת הרוב.

אדוני היושב-ראש, ההצעה של חבר-הכנסת אמרי רוון לדון במליאת הכנסת בנושא הזה היתה הצעה שבאה לתמוך בתופעה שלילית לחלוטין. לפיכך אני מציע שהכנסת תוריד אותה מסדר-היום, שהכנסת לא תכלול בסדר-היום דיון בהצעתו.

היו"ר ב. הלוי :
רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלמה הלל, יש לו הצעה אחרת.

שלמה הלל (המערך) :
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשותכם אני רוצה בראש וראשונה להודות לחבר-הכנסת וירשובסקי שאיפשר לי לעלות במקומו ולהציע להעביר את ההצעה הזאת לדיון בוועדת החוץ והבטחון. אני מעריך את זה מאוד משום שרציתי, אם עוד ניתן בשלב זה, שהוויכוח בינינו בעניין הנידון לא יהיה לפי חתך של תפיסה מדינית זו או אחרת כי לא כך הוויכוח היום. אני נוטל את רשות הדיבור משום שאינני מוכר כתומך עיוור ומושבץ של המדיניות או חוסר המדיניות של אנשי "שלום עכשיו". דווקא משום כך אני נוטל את רשות הדיבור ואני רוצה לפנות בכל הרצינות אל כל חברי הבית : בואו נסכים לפחות בדבר אחד, שאת הדברים האלה שהעלה כאן היום חבר-הכנסת אמרי רוון וגם את דברי התשובה שהשמיע כאן השר נסים שעמד וציטט מה אמר השגריר ומה כתב השגריר נברר במקום המתאים. דומני שההגינות והמסורת של הכנסת מחייבות שכאשר ישנו עניין של בירור מסוג זה, שהוא בעל משמעות ציבורית, בעל משמעות פוליטית ובעל משמעות בין-לאומית, הדברים אמנם יתבהרו כהלכתם

איש אש"פ השני היא עאדה תלהאמי. הם הופיעו יחד בבית-כנסת רפורמי.

יוסי שריד (המערך) :
בית-כנסת רפורמי ?

דוד שטרן (הליכוד) :
מה הצחוק הזה ? מה השמחה ?

יוסי שריד (המערך) :
כל פלשתינאי שהופיעו אתו אומרים שהוא אש"פ. הוא פלשתינאי אמריקאי. אין שחר לזה שהוא אש"פ.

היו"ר ב. הלוי :
חבר-הכנסת שריד, כך אין מתווכחים בכנסת.

השר מ. נסים :
אתה מדבר דברי הבל. אנשי "שלום עכשיו" בריצתם נגד מדיניות ישראל בחוץ-לארץ לא בחלו להופיע עם אנשי אש"פ.

חייקה גרוסמן (המערך) :
אתה אמרת את זה שלוש פעמים.

השר מ. נסים :
אני אומר את זה פעם נוספת. אני יודע שזה חורה לך. אני יודע שתנועת "השומר הצעיר" עומדת מאחוריהם. חברי "השומר הצעיר" הם מהמארגנים והיוזמים של תנועת "שלום עכשיו". אני מבין, חורה לך שאני מאזכר מעל במת הכנסת שחברי מפלגתך מופיעים עם אנשי אש"פ. על ידך יושב חבר כנסת שנפגש עם אש"פ.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
אז מה ?

השר מ. נסים :
זה לא נכון ? אז מה ? קבעתי עובדה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
אז מה ? תוכיח שזה מזיק למדינת ישראל ואני אוכיח לך שזה מועיל למדינת ישראל.

השר מ. נסים :
היו לך הזדמנויות להביע דעותיך ועוד תהיה לך הזדמנות.

יוסף רום (הליכוד) :
אני רק שואל אם זו באמת דרכם של חברי מפלגת העבודה לשבת עם אנשי אש"פ.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
אתה עוד תשב אתם.

יוסף רום (הליכוד) :
כשאני אשב אתם אז יהיה להם שמח.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
אתה תשב אתם ולך יהיה שמח.

השר מ. נסים :
במצב כזה אין להתפלא שעומד יאסר ערפאת במסיבת עיתונאים ואומר שתנועת "שלום עכשיו" היא תנועה חיובית. אין פלא, אין פלא. אם חברי תנועה זו פעילים נגד מדיניות ישראל בחוץ-לארץ ומופיעים יחד עם אנשי

הממשלה, סלחו לי על הביטוי, אבל זה אינו עומד בשום מבחן ביקורת וגם לא במבחן המציאות. מה כולנו עושים כשאנו ואתם, היום ומחר, מקבלים חברי קונגרס, סנאטורים, נפגשים עם שרי חוץ, נפגשים עם עתונאים? מה אתם חושבים? שכולם ככרוכיה עומדים וחוזרים על התורה של ממשלת הליכוד? ואם זה עתונאי ישראלי ואם עתונאי חוץ, האם אין אנו עומדים ומסבירים את עמדתנו? ואתם אינכם מסבירים את עמדתכם? הסיפור הזה שלכם כאילו אתם בהיותכם אופוזיציה מעולם לא אמרתם דבר שיש בו ביקורת על ממשלת ישראל אין לו כל בסיס. מה כל הפעולה של התנועה הציונית וההסתדרות הציונית והמפ"ל לגות הציוניות? מה כולנו עושים שם? האין אנו הולכים ונלחמים האחד נגד השני?

אגיד לכם יותר מזה, חברי הכנסת, הייתי בשליחויות רבות מאוד בימי חלדי, גם לפני קום המדינה וגם לאחר קום המדינה, במקומות בעייתיים, במקומות שבהם פעלו בעת ובעונה אחת שלושה-ארבע תנועות חלוציות בתנאי מחתרת; וראיתי תנועות בגולה שהתמודדו זו עם זו, שהתווכחו זו עם זו, בתוכן קרובות לקואליציה, בתוכן תומכות האופוזיציה, וכולן היו ציוניות. ואף אחד לא אמר ששליח שבא לדבר עם תנועה ציונית זו או אחרת הוא חדל להיות ציוני.

אהוד אילמרט (הליכוד):
אתה מסלף את כל מה שהם עושים. זה לא מה שהם

שלמה הלל (המערך):
אתה בזה לא מומחה, חברי-הכנסת אולמרט. אתה אולי מומחה בדברים אחרים אבל לא בזה.

אהוד אילמרט (הליכוד):
סלח לי, תנועת "שלום עכשיו" מכפישה את שם ישראל בעולם.

(חברת-הכנסת גאולה כהן קוראת קריאת ביניים)

שלמה הלל (המערך):
אם יעמוד הזמן לרשותי אענה גם על זה. אבל רבותי, הטענה מפי שר בממשלת ישראל — — —

תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אהוד, אין מיקרופונים.

שלמה הלל (המערך):
השר נסים, אני מבקש ממך להקשיב לי. השר נסים, אני מדבר אליך ואני מבקש אותך לשמוע. השר נסים, אני מבקש אותך לשמוע. תן לי לענות לך. לפחות לזאת אפשר לצפות, שתקשיב לי.

אתה עמדת כאן על במה זו וטענת שמעולם לא נשמעה ביקורת בתוך-לארץ על-ידי נציגי אופוזיציה כשאדם הייתי באופוזיציה לגבי דרכה של ממשלת ישראל. השר נסים, אתה היית במשלחת פארלאמנטארית להולאנד ואתה הופעת בפני הפארלאמנט ההולאנדי ואתה השמעת שם את עמדת מפלגתך בצורה לגיטימית ועם ביקורת על דרכה של הממשלה דאן.

השר מ. נסים:
מוסרת האינפורמציה שלך, חברת-הכנסת חייקה גרוסמן, אמרה דברים שאינם דברי אמת.

בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת ולא בצורה של קריאות ביניים. אדרבה, יופיע השר ויאמר ויצטט מפי השגריר ויופיעו אנשים אחרים ויידבק העניין לאשורו.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
ואי יתברר כי משלחות שלום אלו הגבירו את יוקרתה של ישראל.

שלמה הלל (המערך):
אל תתרגש. תנות דעתך. לכן ביקשתי את רשות הדיבור, חברי הכנסת, כמי שאינו מזדהה ובוודאי לא מזדהה טוטאלית עם רעיונותיהם ועם דרכם, או חוסר דרכם, המדינית של אנשי "שלום עכשיו". אני ביקשתי את רשות הדיבור גם כמי שמכיר ומוקיר את מר רוזן. עבדתי אתו הרבה במשרד החוץ ושיתפתי אתו פעולה בהרבה מאוד תחומים. אני מכיר אותו ומעריך אותו. אני רוצה לדבר אליכם גם כמי שהיה שגריר ישראל, ודווקא כמי שהיה שגריר ישראל אני מרשה לעצמי לומר מעל במה זו כי שגריר ישראל צריך לדעת שהוא נציגם של כל אזרחי ישראל, לא רק של הממשלה. שגריר ישראל, בצורה פורמאלית, רבותי חברי הכנסת, מקבל מינוי מידי נשיא המדינה, וזה לא במקרה. זה נעשה כך כדי להבטיח שגם כאשר הוא נשלח מטעם ממשלה זו או אחרת הוא מייצג את כל העם. הוא מקבל את המינוי, את כתב האמנה שלו, מידי נשיא המדינה. שגריר ישראל צריך לדעת שהוא אמנם מייצג את הממשלה ועמדותיה כלפי חוץ, כלפי משרד החוץ של המדינה שבה הוא נמצא, אבל הוא גם מייצג את כל אזרחי מדינת ישראל, ובכלל זה אנשי "שלום עכשיו". לו אני הייתי שגריר ישראל — ואני חוזר ומדגיש כי אינני מקבל את דעתם של אנשי "שלום עכשיו" — הייתי מטפל בהם כבאזרחי ישראל שראויים לכל עזרה של שגריר ישראל ושל שגרירות ישראל. לכן אני מציע כי לא נגהל ויכוח על דרכה של "שלום עכשיו" היום מעל במת הכנסת. אם וכאשר הוויכוח יהיה על דרכה או חוסר דרכה של "שלום עכשיו" יכול להיות שהתחר ביינו יהיה שונה לגמרי. כמי שאינו מזדהה עם תפיסתם של אנשי "שלום עכשיו" עלי לקבוע, לצערי הרב, כי נעשו בפרשה זו דברים שיש בהם כדי לפגוע בדמותה של ישראל וכדי לפגוע בדמות של שגריר ישראל. אני מכיר היטב את מאיר רוזן ואני משוכנע כי כאשר הוא יודע היכן הוא שגה יהיו לו היכולת והעזר לומר: בעניין זה שהגיתי אחת היא בשל מה הוא שגה, אם משום שלחצו עלי ויכלחו לו הוראות שעליו לקום ולומר דברים או משום שהוא ברגע של חולשה נתפס לרצון למצוא חן בעיני השליט. בין אם כך ובין אם כך אני, כחבר שלו וכמי שהיה בשירות החוץ וכמי שהיה שגריר ישראל וכמי שחולק על הרבה דברים בדרכם של אנשי "שלום עכשיו", ברכוני לומר כי יש אמנם תבונה שלא להזדקק לדיון מפורט בנושא זה במליאת הכנסת אך מאידך גיסא אין הצדקה להסירו לגמרי מסדר-היום. לפיכך אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון כדי לבדוק מה באמת נאמר, מה השיבו, כדי לשמוע את דברי השגריר, אולי גם להזמין אותו כדי שהשגריר יחזור וידגיש כי הוא פועל לא בשם העם ונשיא המדינה ולא ייאמר כי הנא הפך חלילה להיות שופר של הממשלה. אני אפילו לא של הממשלה כולה אלא של אחת המפלגות בתוך הממשלה.

הטענה שהשמיע כאן השר נסים על כך שמעולם לא קרה שחברי אופוזיציה ביקרו בתוך-לארץ את עמדות

חוברת ט"ז, ישיבה ש"ן
— הצעה לסדר-היום —

אהוד אולמרט (הליכוד):
אתה מסלף מהיסוד.

שלמה הלל (המערך):
אני מציע לכם, אני מנסה לא להחריף — — —

אהוד אולמרט (הליכוד):
אתה עושה לנו טובות?

שלמה הלל (המערך):
לך אני לא חייב כלום, לכנסת הזאת אני חייב. והכנסת הזאת צריכה לתת לי אפשרות לומר את דברי. לך אינני חייב מאומה.

אני רוצה לצטט לכם מעדותו של אלוף-משנה מרדכי בר-און — — —

יוסף רוב (הליכוד):
שהצטרף ל"שלום עכשיו".

שלמה הלל (המערך):
שהיה ראש מחלקת הנוער והחלוץ של הסוכנות היהודית וששמם הצטרף עכשיו לתנועת "שלום עכשיו", דבר שאינו עושה אותו לבוגד.

חיים קורפו (הליכוד):
אם אתה מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה למה אתה משמיע את כל הדברים האלה?

שלמה הלל (המערך):
חבר-הכנסת קורפו, אני רוצה להדגיש נקודה אחת: השר נסים השמיע כאן טענה שמעולם לא קרה שכאשר אתם הייתם באופוזיציה כמו נציגים והשמיעו בחוץ-לארץ דברי ביקורת על דרכה של הממשלה דאז. אני אומר שטענה זו אין לה אחיזה במציאות והיא איננה עומדת גם במבחן ההגיון. אלוף-משנה מרדכי בר-און מספר שכאשר מנחם בגין היה ראש האופוזיציה הוא נסע פעמים אין-ספור מטעם הסוכנות היהודית לחוץ-לארץ ונתקבל עלי-ידי שגרירי ישראל על אף העובדה שהם ידעו כי הוא ימחה ביקורת, ובצדק, על דרכה של הממ- שלה דאז ועל מדיניותה.

אהוד אולמרט (הליכוד):
ההשוואה הזאת היא נטולת יסוד.

רוני מילוא (הליכוד):
היא משרתת אינטרסים ערביים.

שלמה הלל (המערך):
הצריחות של חברי-הכנסת אולמרט ומילוא מדאיגות אותי עוד יותר.

אהוד אולמרט (הליכוד):
השוואה זו היא נטולת יסוד. היא אפילו לא אינטלי-גנטית.

שלמה הלל (המערך):
אתם בוודאי לא תהיו כאן אלה שיקבעו איוז דעה מותר להביע ואיוז דעה אסור להביע.

אהוד אולמרט (הליכוד):
זו בושה שאתה בכלל מגן עליהם.

שלמה הלל (המערך):
עם כל דעה מותר להתווכח. תפסיק לצרוח.

אהוד אולמרט (הליכוד):
אני לא צורח, אני אומר שזאת בושה ותרפה שאתה מגן עליהם.

שלמה הלל (המערך):
עם כל דעה מותר להתווכח. אתם לא תקבעו איוז דעה היא חוקית ועוברת את מבחן הכשרות שלכם ואיוז דעה היא פסולה. אין דבר חמור יותר ומביש יותר מאשר נסיונם של חלק מחברי הכנסת לקבוע איוז דעה היא מותרת ואיוז דעה היא אסורה. אני מוכן להתווכח עם דעות שאינן כדעתי ולכן אני מוכן גם להתווכח עם אנשי "שלום עכשיו" ואני מוכן גם להתווכח עם חברי-הכנסת מאיר פעיל ועם אחרים. אבל מעולם לא אקבע שיש דעה שהיא פסולה ויש דעה שהיא כשרה. אני לא אקבע שאסור להביע דעה בחוץ-לארץ, שאסור להביע דעה גם בפני עתונאי זר, בפני איש קונגרס, בפני סנאטור.

מיכאל דקל (הליכוד):
מה אתה מציע? הרי זה לא נאום. מה אתה מציע?

היו"ר ב. הלוי:
אינכם נותנים לו להציע. חברי-הכנסת אולמרט, אתה מתערב במשך כל הנאום. אתה מעכב אותו.

אהוד אולמרט (הליכוד):
אני לא מעכב אותו. הוא דיבר רבע שעה לפני שהתערכתי.

שלמה הלל (המערך):
אתה לא תמנע כאן. מחבר כנסת את זכותו לדבר ולהביע דעה, בוודאי לא עלי-ידי צריחות.

אהוד אולמרט (הליכוד):
אל תיתמם, אתה מדבר כבר עשרים דקות.

שלמה הלל (המערך):
רבותי חברי הכנסת, מאחר שהשר נסים בחשובתו ציטט כמה מהדברים המיוחסים לשגרירי ומאחר שחברים אחרים, לרבות המציע חברי-הכנסת אמרי רון, ציטטו עדויות שנשמעו ומאחר שאינני חושב שאפשר לקיים את הדיון הזה כאן מעל במת הכנסת אני רוצה לפנות לחבר-הכנסת אמרי רון ולבקשו לקבל את הצעתי להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון. אני מציע כי את הבירור, את שמיעת הדברים, את בדיקת הדברים, לא נעשה מעל במת הכנסת אלא במסגרת של ועדת החוץ והבטחון. אם הוועדה תמצא לנכון היא תוכל להזמין גם את השגריר רון, לתת לו אפשרות להשמיע את דבריו, לשאול אותו ולהבהיר את הדברים בצורה חד-משמעית. אני חושב שתהא זו התנהגות בלתי מכובדת אם בנושא זה של התבטאות שגרירי ישראל בעניין כה חמור תנצלו את הרוב הנתון בידכם כדי להוריד את ההצעה מסדר-יומם של הכנסת. אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הנושא לבדיקה, להבהרה, לדיון רציני ולסיכום בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

היו"ר ב. הלוי:
חברי-הכנסת אמרי רון: האם אתה מסכים להצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון?

אמרי רון (המערך):
כן, אני מסכים.

דב שילנמקי (הליכוד):
גאולה, מרוב שנאה.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
איזה שנאה?

היו"ר ב. הלוי:

חברת-הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר. את מפריעה.

(קריאת ביניים: הטלוויזיה אינה מצלמת)

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
אם זה כל כך גורא תדונו בזה אבל אל תורידו את זה מסדר-היום.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון — 21
בעד ההצעה לא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — 32
ההצעה לא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ב. הלוי:

הישיבה הבאה ביום שני הבא בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

היו"ר ב. הלוי:

והצעתך, אדוני השר נסים, לא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת?

השר מ. נסים:

אני מציע לא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.

היו"ר ב. הלוי:

אם כך, חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות ואני אעמיד אותן להצבעה זו מול זו. מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון?

הצבעה

(קריאות: נא לספור. נא למנות. מבקשים למנות).

היו"ר ב. הלוי:

אם מבקשים למנות נחזור על ההצבעה: מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון? מי בעד ההצעה לא לכלול את הנושא בסדר-היום?

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):

איש לא יחשוד בי אבל אני חושבת שזה דבר גועלי מצד הקואליציה לא להסכים להעברת נושא כזה לוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 15:52.

נספחות

א. מדרגות לשיבות ש"ד—ש"ו

- א. שאלות ותשובות.
 ב. החינוך בתפוצות — הצעת חברי הכנסת י. יצחקי.
 ג. חוק התיכונן והבנייה (תיקון מס' 11), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
 ד. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 2), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
 ה. חוק מס מעסיקים (תיקון מס' 2), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ו. הגשירה בקרב יהודים היוצאים מברית-המועצות — דיון.
 ז. הצעות לסדר-היום.
 ח. חוק שיפוט בתי-דין יהודים קראים (נישואין וגירור ש"ו), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
 ט. חוק התובלה האווירית, תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
 י. חוק סמכויות שעת-הירום (מעצרים) (תיקון), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
 יא. חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 5), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
 יב. חוק תקנת השבים, תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
 יג. חוק דיני עבודה (הסכם להקמת שדות תעופה בנגב), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
 יד. חוק יסודות המשפט, תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
 טו. חוק יסוד : החקיקה (קריאה ראשונה).
 טז. חוק החקיקה (הוראות מעבר), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
 יז. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
 יח. חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
 יט. חוק המועצות החקלאיות (עונשין), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
 כ. הצורך בייעול גביית מס הכנסה ומס ערך מוסף — הצעת חברי הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו, ג. האוזנר, ד. גולומב וש. אליהו.
 כא. הקמת רשות לפיתוח הגליל — הצעת חברי הכנסת י. כהן.
- כב. מגמה להעלאת תעריפי פרמיות הביטוח — הצעת חברי הכנסת מ. עמאר, מ. פעיל ומ. וירשובסקי.
 כג. מעמדם של עובדי מדינה — הצעת חברי הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו וא. מלמד.
 כד. כינון המטה למלחמה באינפלציה — הצעת חברי הכנסת ע. אמוראי.
 כה. החלטת הממשלה על הקפאת המחירים — הצעת חברי הכנסת ד. גולומב.
 כו. שינוי שיטת הסובסידיות מסיבוסד המצרך לסיבוסד הנצרך — הצעת חברי הכנסת מ. פעיל וח. בר-לב.
 כז. יום הסביבה הבין-לאומי — הצעת חברי הכנסת י. תמיר.
 כח. המדיניות הכלכלית של הממשלה והסמטור היצרני בארץ — הצעת חברי הכנסת ע. הדר.
 כט. הצורך בהוזלת מחירי הנפט והסולר להסקה ביתית בכל אזור ההר לרבות ירושלים וצפת — הצעת חברי הכנסת ע. ברעם.
 ל. העדר רופאים בירוחם — הצעת חברי הכנסת י. ז'. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא וש. שטרן-קטן.
 לא. השביתה בצי הסוחר — הצעת חברי הכנסת מ. אלגרבלי, י. ז'. אמיר, מ. כהן, מ. פעיל וש. שטרן-קטן.
 לב. מערכת שירותי הבריאות — דיון.
 לג. עתידן של קיצבאות הילד הראשון והשני — הצעת חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו.
 לד. התגברות האנטישמיות במערב אירופה — הצעת חברי הכנסת מ. קצב.
 לה. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ז—1978 (קריאה ראשונה).
 לו. הודעת הממשלה על המצב בחברון ודיון.
 לז. החלטה בדבר אישור הוראות צווים :
 1. צו הסדרת יבוא טובין (הפקדות), תש"ם—1980 ;
 2. צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 38), תש"ם—1980 ;
 3. צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 39), תש"ם—1980 ;
 4. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 80), תש"ם—1980 ;
 5. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 81), תש"ם—1980 ;
 6. צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 83), תש"ם—1980.
 לח. הצעות חוק של חברי כנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות ש"ד—ש"ו

815. מ. שחל (המערך) : תחנת הכוח בחדרה — מסירת עבודות לגורמי חוץ.
 816. א. שטיינר (המערך) : הצורך בתכנית כוללת לטי"פ פול בצעירים המשתחררים מצה"ל.
 817. ע. הדר (הורביץ) (המערך) : מדיניות משרד התע"ש, המסחר והתיירות כלפי החקלאות בישראל.
818. ה. זיידל (הליכוד) : החלטת הפארלאמנט המערבי-גרמני בדבר הענקת פיצויים ליהודים והשלכתה על ניצולי-השואה.
 819. ע. ברעם (המערך) : עליית המחירים השוחקת את יכולת קיומם של השכירים.

820. א. (גוסטב) בריאן (הליכוד) : הפיקוח על הבנקים — העדר הגנה על המפקיד הקטן.
 821. ח. ברילב (המערך) : העמקת גביית מסים ישירים.
 822. ש. ארבל-אלמוזלינו (המערך) : סיקור דיוני ה-כנסת בטלוויזיה.

ג. החלטה בדבר אישור הוראה המחייבת בהפקדות יבוא

- בהתאם לסעיף 3 לפקודת היבוא והיצוא (נוסח חדש), תשל"ט—1979¹, וסעיף 2 (א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר

- ¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 625.
² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תש"ס, שיעורי מק"ח 302, עמ' 113.

ד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

- בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 38),

- ¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
² ק"ת תש"ס, שיעורי מק"ח 297, עמ' 95.

ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

- בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 39),

- ¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
² ק"ת תש"ס, שיעורי מק"ח 297, עמ' 97.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על טובין

- בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר

- ¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 334; תשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תש"ס, שיעורי מק"ח 296, עמ' 90.

ז. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה או טובין

- בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר

- ¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 334; תשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תש"ס, שיעורי מק"ח 297, עמ' 98.

ח. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על טובין

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושיירות תים), תשי"ב-1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949², מחליטה הכנסת לאשר

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 334; תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

³ ק"ת תש"ט, שיעורי מק"ח 297, עמ' 100.

ט. הצעת חוק פיזיויים לתלמידים נפגעים במוסדות חינוך, תשל"ט-1979

(הצעת חבר-הכנסת מ. עמאר)

1. הגדרות
בחוק זה: —
"מוסד חינוך" — "מוסד חינוך רשמי" כהגדרתו בסעיף 1 לחוק לימוד חובה, תש"ט-1959¹;
"בית-ספר ממשלתי" ו"בית-ספר ציבורי" כהגדרתם בסעיף 1 לפקודת החינוך (נוסח חדש), תשל"ח-1978²;
"נזק גוף" — מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי.
2. אחריות המדינה
(א) המדינה אחראית לפצות תלמיד שנגרם לו נזק גוף בתחומי מוסד חינוך או במסגרת פעילות מטעם או בחסות מוסד חינוך.
(ב) האחריות היא מוחלטת ומלאה, ואין נפקא מינה
3. תרופה על נזק גוף
על זכותו של תלמיד לפיצוי על נזקי גוף יחולו הוראות סעיפים 19 עד 22, 76 עד 83, 86, 88 ו-89 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש)³ (להלן — פקודת הנזיקין).
4. שמירת תרופות
אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מתביעה על פי פקודת הנזיקין של מי שאין לו עילת תביעה על פי חוק זה.
5. ביצוע ותקנות
שר החינוך והתרבות ממונה על חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 287.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 31, עמ' 607.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

ד ב ר י ה ס ב ר

נגרם נזק גוף לילד בגן הילדים, לתלמיד בבית-הספר, או במסגרת פעילות מאורגנת של המוסד או מטעמו או בחסותו כגון בטיול, בפעילות ספורטיבית וכיוצא בזה, אין לו פיצוי אלא אם סיבת הפגיעה מהווה עילה לתביעה לפי פקודת הנזיקין. יש מוסדות חינוך המבטחים תלמידיהם בחברות ביטוח אולם סכום הביטוח קטן ואינו מכסה נזקי גוף ממשיים.

י. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין טובות הנאה למדריכי תיירות

- א. טובת ההנאה והן לגבי זה המציע ונותן אותה.
- ב. הוועדה מציינת בחיוב את פירסומי המשרד המיועדים לתיירים, מדריכי תיירים ובעלי עסקים ובהם אזהרה לשמור על הוראות החוק.
- לאור האמור לעיל ממליצה הוועדה:
 1. על הממשלה לאכוף את הוראות החוק הקיים ולמנוע כל חריגה ממנו;
 2. על הממשלה לבחון את הנהגים במדינות תיירות מפותחות באשר לתשלומי עמלות למדריכי תיירים. אם תמצא הממשלה לנכון להציע שינוי בחוק, עליה להביא הצעה זו לדיון והחלטה בכנסת.
 3. הוועדה פונה לשר התעשייה, המסחר והתיירות לדווח לה בחוך שישה חודשים על מימוש ההמלצה.
- א. התופעה האמורה היא עבירה לפי סעיף 7 לחוק שירותי תיירות, תשל"א-1976, הן לגבי אדם המקבל

יא. מסקנות ועדת הכלכלה בדבר הצורך לשקול מחדש העברת משרדי עמידר לירושלים

דיל את מספר התושבים היהודיים וחלקם היחסי בה, היא חייבת.

ב. התברר לוועדה כי לא נתקבלה בממשלה החלטה מיוחדת באשר ל"עמידר".

ג. הוועדה קובעת כי העברת משרדי "עמידר" לירושלים כרוכה בהוצאה תקציבית של מאות מיליוני לירות.

ד. נוכח מצב המשק ומגבלותיו החרפות של החק"צב ממליצה הוועדה כי העברת משרדי "עמידר" לירושלים תידון מחדש.

ה. הוועדה פונה לשר הבינוי והשיכון לדרוש לתת בתוך שלושה חודשים על החלטתו בנושא זה.

מליאת הכנסת החליטה בישיבתה ביום ט' בתמוז תשל"ט (4 ביולי 1979) להעביר לוועדת הכלכלה הצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת ב.צ. רובין בנושא הנ"ל. תמצית ההצעה היא כי אין להעביר בתקופה זו את משרדי "עמידר" לירושלים.

ועדת הכלכלה בדונה בנושא שמעה את נציגי משרד הבינוי והשיכון, נציגי משרד האוצר, נציגי מרכז ועדת השרים לעניני ירושלים וכך את נציגי הנהלת "עמידר" ונציגי ועדי העובדים.

על סמך העדויות שהושמעו לפניו באה הוועדה לידי המסקנות וההמלצות הבאות:

א. הוועדה קובעת כי ההחלטה העקרונית של הממשלה להעביר מוסדות ומפעלים לירושלים, במטרה להג-

יב. מסקנות ועדת החוץ והבטחון על הגברת ההתנחלות הממלכתית ביהודה, בשומרון ועזה

שלא ינושל איש מאדמתו, תבטיח מסגרת נאותה של חיים משותפים של יהודים וערבים — ובכך הערובה הטובה ביותר לקיום הסדר-שלום לטווח ארוך בינינו לבין שכנינו ממזרח ולמגניעת הקמת מדינה פלשתינאית.

3. הוועדה ממליצה על מתן עדיפות גבוהה בהעמדת משאבים לביצוע תכנית ההתנחלות, לרבות בניית תשתית ראויה. שימת לב מיוחדת תופנה לעיבוי ההתנחלות בערפה של ירושלים. לממשלה האחריות והסמכות לביצוע התכנית ולקביעת מועדי הביצוע.

4. הוועדה סבורה שזכותו של כל אזרח ישראלי לרכוש, בדרך המסחר הרגילה, קרקעות הניתנות לקניין פרטי ביהודה, בשומרון ובחבל עזה והיא ממליצה על הסרת המכשולים מדרך מימושה של זכות זו.

5. הוועדה סבורה שהקמת יישובים אורחיים ביהודה, בשומרון ובחבל עזה איננה פוגעת בביצוע הסכם השלום עם מצרים.

הצעת מעוט

ישראל, מכרסמות באחדות הלאומית, דווקא בימים שאחדות זאת דרושה במיוחד.

5. הוועדה סבורה כי מאמץ ההתנחלות של הממשלה באזורים, שאינם אזורי בטחון מובהקים, יסכל את האפשרות לפתרון מדיני, אשר יתן מענה לבעיית הזהות הפלשתינאית במסגרת מדינה ירדנית-פלשתינאית, ויוביל בהכרח להקמתה של מדינה דו-לאומית שמשמעותה — אבדן צביונה היהודי והדמוקרטי של מדינת ישראל.

6. הוועדה סבורה כי יש להימנע מהפקעת אדמות פרטיות או מתפיסתן לצורך הקמת התנחלויות בלב יהודה ושומרון.

7. הוועדה מביעה דאגה עמוקה נוכח הכניעת החוץ-רת ונשנית לאנשי "גוש אמונים" ולקבוצות קיצוניות אחרות, המשבשת את סדרי השלטון והממשל והמקעקעת את יסודות שלטון החוק במדינה.

מליאת הכנסת העבירה ביום ד' בסיון תשל"ט (30 במאי 1979) לדיון בוועדת החוץ והבטחון הצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת ז. שובל בנושא הנ"ל. ועדת החוץ והבטחון שמעה את סקירתו של שר החקלאות בנושא וקיימה דיון בהצעה לסדר-היום בימים ז' בתמוז תשל"ט (2 ביולי 1979) וכ"א בתמוז תשל"ט (16 ביולי 1979).

ביום י"ח בשבט תש"ס (5 בפברואר 1980) סיכמה הוועדה את דיוניה ובאה לידי המסקנות דלהלן:

1. הוועדה תומכת בתכנית הממשלה להתיישבות יהודית ביהודה, בשומרון ובחבל עזה, בהיות התכנית מושתתת על חזונה הציוני ועל צרכיה הבטחוניים של מדינת ישראל. נוכחות ישראלית אורחית ביהודה, בשומרון ובחבל עזה היא תנאי אף לקיומם של אזורי בטחון ולתנועות צה"ל בשטחים אלה.

2. הוועדה סבורה שהקמתן של נקודות ישוב ישראליות אורחיות ביהודה, בשומרון ובחבל עזה, תוך הקפדה

א. אבן, י. אלון, ח. בר-לב, י. רבין, א. רובינשטיין, י. שריד, מ. תלמי מציעים:

1. ועדת החוץ והבטחון רואה ביישובים ברמת הגולן, בבקעת הירדן, בגוש עציון ובדרום חבל עזה מרכיב חשוב בבטחון ישראל ובהגנה על גבולותיה.

2. ועדת החוץ והבטחון שוללת התנחלות בלב ריכוזי האוכלוסיה הערבית ביהודה ובשומרון. התנחלות כזאת משבשת את תהליך השלום ופוגעת בסיכוי לקדמו ולהפכו בסיס להסדר שלום כולל.

3. הוועדה מביעה דעתה, כי ההתנחלויות בלב יהודה ושומרון פוגעות במעמדה הבין-לאומי של ישראל, מר-חיקות את ידידי ישראל ממנה וגורמות למחלוקת מכבידה בקרב יהודי התפוצות.

4. הוועדה מביעה דעתה, כי ההתנחלויות האלה, דוגמת ההתנחלות באלון מורה, זורעות פירוד בציבור

8. הוועדה סבורה כי התנחלויות בלתי-חיוניות ו- בלתי-מבוקרות, אשר אינן משרתות את האינטרסים ה-

יג. מסקנות ועדת הכלכלה בדבר שינוע הפחם בתחנת-הכוח בחדרה

הממשלה בנושא החליטה הממשלה בישיבתה מיום ג' בטבת תשי"ם (13 בדצמבר 1979) לאשר את תכנית המית-אר הארצית החלקית, אישור המהווה את הבסיס החוקי לשימוש בפחם בתחנת הכוח בחדרה וכי פריקת הפחם תיעשה במימי החופין של האתר.

באותה החלטה אישרה הממשלה גם את המלצות המועצה הארצית לתיכנון ולבנייה, המלצות הכוללות שורה של פעולות אשר תכליתן ליישם את הפיקוח על תכניות המיתאר ולעקוב אחר השפעת התחנה על איכות הסביבה בתחומים השונים.

ב. הוועדה ממליצה כי תורונה הפעולות הדרושות להפעלת התחנה בפחם באשר השימוש בו יחסוך דלק נוזלי יקר.

ג. הוועדה פונה לשר האנרגיה והתשתית לדווח לה בתוך שלושה חודשים על התקדמות העבודות להפעלת התחנה בפחם. כן פונה הוועדה לשר החקלאות, לשר הפנים ולשר הבריאות לדווח לה בתוך שישה חודשים על היערכותם בתחום הפיקוח על השפעת התחנה על ה-צמחייה, בעלי-חיים, איכות המים, וזיהום האוויר, בריאות העם ונושאים אחרים שבתחום משרדיהם.

מליאת הכנסת החליטה בישיבתה ביום י' בחשון תשי"ם (31 באוקטובר 1979) להעביר לוועדת הכלכלה הצעה לסדר-היום שהגישה חברת-הכנסת ת. אשל בנושא הנ"ל.

עיקרי ההצעה היו :

א. תחנת-הכוח בחדרה תוכננה מלכתחילה להפעלה בדלק נוזלי ; מאוחר יותר, נוכח התייקרותו והרצון לגוון את מקורות האנרגיה, הוחלט שהתחנה תופעל גם בפחם.

ב. העובדה כי החלטת הממשלה בדבר אישור תכ-נית מיתאר ארצית לתחנות-כוח התעכבה מנעה קידום פעולות בנושא הפחם וכן הקמת מיתקני בקרה ופיקוח בתחום איכות הסביבה.

ועדת הכלכלה, בדונה בנושא זה, שמעה את נציגי משרד האנרגיה והתשתית, נציגי משרד הפנים ואיכות הסביבה, נציגי משרד התחבורה, נציגי משרד הבריאות וכן נציגי הנהלת חברת החשמל ונציגות תושבי האזור. על סמך העדויות שהושמעו לפניו באה הוועדה לידי המסקנות וההמלצות הבאות :

א. הוועדה קובעת בסיפוק כי לאחר שבישיבתה ביום 12 בנובמבר 1979 הובע הצורך לזרז את החלטת

יד. מסקנות ועדת הכלכלה על אספקת עוף קפוא המכיל כ-200 גרם מים

פאתו נוספים לו כ-8%—9%. שיעור זה מתאים לכללים שקבעה מועצת הלול (8.6%) והוא מתאים למקובל בארצות אחרות בעולם.

ב. הובהר לוועדה כי חריגה משיעור זה גוררת אחריה קנסות כבדים ביותר.

ג. הוועדה ממליצה לפני משרד החקלאות ומועצת הלול לקיים בקפידה את הפיקוח על המשחטות וכן לשקול את האפשרות לציין על אריות העוף הקפוא את העובדה כי הוא מכיל מים עד אחוז מסויים ככתוב בתקנות.

ד. הוועדה פונה למשרד החקלאות ולמועצת הלול לדווח לה בתוך שישה חודשים על התהליכים שנקטו לביצוע ההמלצות.

הכנסת החליטה בישיבתה ביום ג' בתמוז תשל"ט (28 יוני 1979) להעביר לוועדת הכלכלה הצעה לסדר-היום שהגיש חברת-הכנסת מ. כהן בנושא הנ"ל.

תמצית ההצעה היא כי העוף הקפוא מכיל כ-200 גרם מים ויש בכך הטעיית הציבור שאינו מודע לכך.

ועדת הכלכלה בדונה בנושא שמעה את נציגי משרד החקלאות, נציגי המועצה לענף הלול, נציגי משרד התעשייה, המסחר והתיירות ונציגי השירותים הווטרינאריים.

על סמך העדויות שהובאו לפניו באה הוועדה לידי המסקנות וההמלצות הבאות :

א. בתהליך עיבוד העוף במשחטות, הכשרתו והק-